

VYDŪNAS

Gimdymo slėpiniai

7-as redaguotas leidimas

Vydūno draugija

Kaunas, 2018

ISBN 978-609-8158-14-4

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

VYDŪNO DRAUGIJA
vydunodraugija.lt

2018 Vydūno metai

Skiriama Vydūno gimimo 150-mečiui

Išleista rėmėjų lėšomis

Redagavo Aleksandras Žarskus ir Rūta Suchodolskytė
Viršelio dailininkė Albina Žiupsnytė
Maketavo Rasa Ambraziejienė

Tiražas 500 egz.

© Vydūno draugija

TURINYS

PRATARMĖ	5
ĮVADAS	7
Esmės ir formos žaismė	13
Paslėptoji esmė ir įstatymai	20
Meilė ar malonumas?	24
Vyro ir moters santykių įvairovė	29
Aukštesnioji gimčių paskirtis	33
Žmogaus slėpinys	36
GYVENIMO IR SVEIKATOS PRADŽIA	48
Gimties svarba	48
Gimties dvejybė gamtoje	52
Dvi žmonių gimtys	58
GIMTIS IR MŪSŲ DIENŲ ŽMONĖS	66
Kodėl žmonės gimtimi drovisi	66
Gimties gyvenimo pagedimo priežastys	70
Iškopimas iš gimties nešvarumų	78
ASMENS GYVATA IR PRADĖJIMAS	89
Kūno protas	89
Kraujas	92
Vaisingumo jėgos	97
Pradėjimas ir dora	103

TĖVAI IR VAIKAI	107
Įprasta vaikų gimtoji vieta	107
Vaikų dalis iš tėvų kūno gyvatos	114
Vaikų dalis iš tėvų jausmų-minčių gyvatos	120
ŽMOGUS IR GIMTIS	132
Gyvenimo prasmė	132
Du gimties uždaviniai	142
Meilė	156

PRATARMĖ

Ši knyga yra pirmasis bandymas Vydūno tekstą padaryti suprantamesnį šiuolaikiniam skaitytojui. Redaguojant laikytasi dviejų pagrindinių nuostatų. Visų pirma žiūrėta, kad išliktų nepakitusi minties prasmė. Antra – stengtasi, kad tekstas būtų suprantamas ir kuo artimesnis dabartinei norminei lietuvių kalbai. Be to, bandyta kuo labiau išlaikyti Vydūno rašybos stilių, taipogi jau primirštus senovinius bei jo paties sukurtus, tekstą gyvinančius žodžius. Kai kurie sakiniai liko iš viso nepakeisti, dauguma – pakeisti labai nežymiai, bet yra ir tokių, kurie perdaryti išties. Tačiau, kaip sakyta, išlaikant minties esmę.

Redaguotą tekstą perskaitė keletas jaunesnės kartos žmonių, kurie išrinko jiems nesuprantamus žodžius. Skaitytojų patogumui, jie paaiškinami skliausteliuose arba išnašose, kaip ir originalios Vydūno sąvokos bei sunkiau suprantamos teksto vietos.

Žodis *gimtis*, kuris dar neseniai buvo vartotas šnekamojoje kalboje, šiuolaikiniam skaitytojui yra neįprastas. Tačiau šis žodis paliktas, nes jo prasmės yra žymiai platesnės už šiandien vartojamo žodžio *lytis*. Žodis *gimtis* nurodo į esminę gimties (lyties) paskirtį – pradėjimą ir gimdymą. Šio žodžio prasmės, kurios pateikiamos knygos pradžioje, aiškiai rodo, kad žmogaus gimtis neatskiriama nuo prigimties.

Kadangi žodyje *gimtis* įrašyta ir lyčių paskirtis, tai šiuolaikinėje, lyčių klausimais pasimetusioje ir pasiklydusioje visuomenėje ši seną ir prasmingą žodį reikėtų susigražinti, juolab, kad psichoterapeutas Gintautas Vaitoška jau kuris laikas jį vartoja savo straipsniuose. Sąvoka *gimtis* yra tarsi daugiabriaunis kristalas, kuris, įdėtas į tam tikrą prasmę nešantį sakinį, sušvinta viena ar kita, ar net keliomis skirtingomis briaunomis. Vartojant žodį *gimtis* iš karto tampa aiški jos paskirtis – *gimnės pratėsimui*.

Įvade jau vartojama sąvoka *gimtis*, bet geresniam supratimui šalia jos skliausteliuose įrašytas ir žodis *lytis*. Tolesniame knygos tekste žodžio *lytis* jau nebėra. Iš pradžių galbūt bus kiek neįprasta ir reikės pasistengti, bet tai gerins mūsų išmanymą. Būtent, ne žinojimą, o kiekvienos kultūros pagrindo – t. y. gimčių santykių – išmanymą.

Nesitikime, kad darbas atliktas be priekaištų. Pastabas, atsiliepimus bei pastebėtus netikslumus siųskite: aleksandras@vydija.lt

Aleksandras Žarskus

IVADAS

*Niekada nebijok tobulybės –
jos bet kuriuo atveju nepasieksi.* Salvadoras Dali

*Priimdami žmogų, koks jis yra, padarome jį blogesniu.
Priimdami tokį, koks jis turėtų būti,
padarome tuo, kuo jis galėtų tapti.* Gėtė

Pristatyti Vydūną šiuolaikiniam išlepintam skaitytojui sudėtinga. Sovietmečiu, jei kam pavykdavo gauti Vydūno raštų, tas juos skaitydavo jau vien todėl, kad jie sunkiai buvo gaunami. Galėjai pasididžiudamas pasakyti, kad esi skaitęs vieną ar kitą Vydūno knygą. Dabar, kai draudimų nebeliko, Vydūno skaitytojų vargu ar padaugėjo.

Tam yra dvi pagrindinės kliūtys ar priežastys. Pirmoji – nelengvai skaitoma ir sunkiai šiuolaikiniam skaitytojui suprantama Vydūno vartota kalba ir rašyba. Anoto meto lietuvių kalba dar nebuvo pakankamai lanksti ir išlavinta sudėtingesnių, abstrakčių ar filosofinio turinio minčių perdavimui. Nebuvo nusistovėjusios ir daugelis šiandien jau prigijusių sąvokų. Dėl tos pačios priežasties „Aušroje“ ir „Varpe“ spausdinti pasaulinės literatūros klasikų vertimai ryškiai skiriasi nuo vėlesnių tų pačių kūrinių vertimų.

Šiame „Gimdymo slėpinių“ leidime ši priežastis yra pašalinta ar bent sumažinta, persakant Vydūno mintis labiau šiuolaikine, normine kalba taip, kad mintis liktų

nepakeista. Išlikęs ir vydūniškas minties reiškimo būdas.

Antroji priežastis – tai aukšta Vydūno minčių dora ir jų gelmė, kuriai suvokti reikalinga atitinkama pasaulėvoka ir suvokimo lygis. Šios priežasties niekas kitas negali panaikinti, išskyrus patį skaitytoją. Kiekvienas žmogus knygas renkasi pagal dėsni: panašus traukia panašų. O „Gimdymo slėpiniai“ ypatingi dar ir tuo, kad jie, labiau nei kiti Vydūno raštai, nuo pradžios iki galo yra persmelkti, drįsčiau sakyti, aukščiausio lygio dora. Knygoje nuosekliai atskleidžiami skirtingų gimčių (lyčių) santykiai, tačiau ne tokie, kokie jie yra, bet tokie, kokie turėtų būti pagal Dievo ir Gamtos arba prigimties dėsnius. Taip suvoktų ir aprašytų vyro bei moters santykių, pagrįstų šviesiu žmoniškumu ir savo dieviškos kilmės suvokimu, kaip juos aprašė Vydūnas savo knygoje „Gimdymo slėpiniai“, ko gero, nerasime jokioje kitoje kultūroje. Tačiau šie santykiai yra patys svarbiausi, nes nuo jų priklauso visi kiti. Giliau pamaščius, tenka sutikti su Vydūnu, kad vyro ir moters santykiai yra bet kokios kultūros pagrindas.

Ypatingai svarbu, kad šią knygą Vydūnas rašė kartu su Marta Raišukyte, – kaip vėliau pats sakė: *Nebeatrenku, kurios mintys mano, o kurios jos.*

Tačiau paradoksalu, kad ši knyga yra bene mažiausiai žinoma ir skaitoma Lietuvoje, nekalbant jau kur nors kitur. Galbūt svarbiausia to priežastis ir yra jos gelmė, pasakytume net – lyg ir nežemiška išmintis.

Dažniausiai išgirstamas atsiliepimas, susipažinus su šia knyga, būna: Tai ne man, taip gyventi nepajėgsime.

Tačiau tai yra nesusivokimas. *Kai man sunku*, – sako M. Taisonas, – *visuomet sakau sau: jei pasiduosiu, lengviau nebus.* Dabar pasidudame, bet ar nuo to lengviau ir geriau?

Norime tokių įstatymų ir gyvenimo normų, kurios būtų *išpildomos*, o tai reiškia – norime būti tobulais. Tačiau šitoks noras yra saviapgaulė, tai žmogiškos prigimties nepažinimas, nes manyti, kad esi tobulas, yra sąstingis, neišvengiamai vedantis į smukimą.

Galima tik tobulėti, o ne būti tobulais. O tobulėjimui, ar bent esamos padėties išlaikymui, reikia gairių, reikia švyturio. Ir kuo sunkiau jis pasiekiamas, tuo geriau. *Niekada nebijok tobulybės*, – sako Salvadoras Dali, – *jos bet kuriuo atveju nepasieksi.* Ne tiek svarbu, kiek pasiekei, svarbiau yra pastangos, nukreiptos teisinga linkme, ar bent suvokimas, kas yra dora, o kas ne. O šito labiausiai ir trūksta. Vydūno mintys rodo mums kryptį.

Matau čia panašumą su Evangelija, kuri nuolat skaitoma, tačiau ar daug tokių, kurie gyventų pagal ją? Dažnas pasako, kad Jėzaus įsakymai ir nurodymai yra geri, bet neišpildomi. Ir dėl to nemažai žmonių Jėzaus mokymą atmeta. O tai reiškia, kad nenorima augti, tobulėti, nenorima pripažinti savo tikrosios kilmės. Tačiau tikras mokymas, – dėl nuolatinės žmogaus viduje vykstančios kovos tarp tamsos ir šviesos, tarp žmoniš-

kumo ir pažmoniškumo, – toks ir turi būti – *neišpildomas. Nukreipiantis į tai, ko reikia siekti.*

Bėda ta, kad toks *ipareigojantis* suvokimas yra beveik pamirštas arba atmestas. Nuolat girdime kartojant, kad reikia priimti žmogų tokį, koks jis yra. Taip, reikia, bet negalima pamiršti, kad *priimdami žmogų koks jis yra, darome jį blogesniu, o priimdami tokį, koks jis turėtų būti, darome tuo, kuo jis galėtų tapti.* Tai sena išmintis, kurią kartojo Gėtė ir kiti iškilūs žmonės. Vydūnas tuo ir vadovavosi. Vydūno ir Raišukytės mintys, sudėtos į „Gimdymo slėpinius“, yra kaip kelrodė žvaigždė, į kurią turėtų krypti vyro ir moters arba gimčių santykiai.

Ar rasime kur nors kitur mokymą apie *du skirtingus lyčių uždavinius*? Galbūt tik teologijoje. Argi nereikia to skelbti dabar, kuomet lyčių klausimas tapo toks svarbus, kai jame tiek daug gluminančių ir, pasak Vydūno, pažmoniškumą skatinančių naujovių? Kai kas mano, kad tai atseit pažanga, bet dauguma yra pasimetę ir tyli, nedrįsdami ar nežinodami, ką atsakyti. Vydūnas šiuo ir kitais klausimais yra kaip tik tas, taip labai reikalingas, *link žmoniškumo kreipiantis švyturys.*

Savo laiku Albertas Šveiceris (Schweitzer) rašė, kad užuot ieškoję išeities iš etinės, kultūrinės ir visuomeninės krizės, užuot kūrę dorovinę pasaulėvoką, mes pateisiname esamą padėtį, visiškai nebesipriešindami kultūros ir dorovės irimui. Dabar jau ne tik pateisiname, bet ir įteisiname. Tačiau ar tai, kas įteisinta, yra teisinga

ir padoru? Pasiėkėme tokį lygį, kad šiandien galime bet ką įteisinti. Ir mažai kas beklausia: ar tai yra teisinga?

Kodėl šiuolaikinis žmogus taip uoliai keičia Dievo arba prigimties dėsnius, skelbdamas, jog net ir gintis (lytis) nėra prigimta, bet kultūros sąlygota? Apie šį paradoksą dar antikos laikais rašė Aristotelis. Žmogus, pasirinkęs elgtis blogai, privalo sakyti sau besielgiąs gerai, kitaip jis negalėtų pasirinkti elgtis blogai. Bet kuriam žmogui sunku susigyventi su moraliniu sugedimu, nes jis jaučia sąžinės priekaištus. *Moralinis sugedimas gali tapti priimtinas tik tada, kai jis yra pateisinamas.*

Kai surandame pasiteisinimą, mes įtikiname save, kad anksčiau drausti troškimai dabar yra leistini. O tam geriausiai tinka kalba, – kai *tie patys dalykai ar veiksmai pavadinami kitais vardais.* Pastebėkime, kokiais patraukliais vardais demokratinėje visuomenėje yra pavadinti ir vis naujai pavadinami pavergiantys ir nužmoginantys dalykai. Atpažinti, kas po jais slypi, padeda Vydūno išmintis.

Ne tik Lietuva, bet visa Europa sensta ir nyksta dėl svarbiausios, bet kruopščiai nutylimos priežasties – dėl *netinkamų santykių tarp lyčių.* Nors, kita vertus, apie juos kalbama labai daug, tačiau *ne ta kryptimi.* Dabar skatinami santykiai tarp lyčių padaro žmogų vergu to, kas yra žemiau už jį. Ir taip, vaikydamasis iliuzinės laisvės, žmogus tampa *laisvės belaisviu.* Tam, kad žmogus susivoktų esąs tokioje keistoje padėtyje, būtini didieji

žmonijos mokytojai, kurie žino *tikruosius daiktų ir dalykų vardus*.

Su Dievo dėsniais derėtis negalima, – sako Vydūnas. Žmonių nuomonės – kaip debesys padangėje, o prigimtiniai dėsniai – amžini. Atrodo, kad Dievo dėsnių laikytis labai sunku ar net visai neįmanoma. Taip ir yra, nes tai ne žmogaus, o prigimties įstatymai, – jie skatina žmogų stengtis ir augti. Jie tarsi kelrodė žvaigždė, kuri nors ir nepasiekiamo, tačiau rodo kryptį. Jei juos atmetame, keičiasi gyvenimo kryptis, einame nebe augimo ir gyvybės keliu, bet savigriovos linkui.

Žmonių dora nėra vienoda ir jų žmoniškumas nėra toks pats, nes žmonės yra skirtingi. Rusų patarlė pastebi: *Vsie liudi, no ne každyj čelovek*, – visi žmonės, tačiau ne kiekvienas vertas žmogaus vardo, – tokia yra šio priežodžio prasmė. Parašiau ir pagalvojau, kad tai nepolitkorektiška, nedemokratiška. Vardan laisvių netenkame žodžio laisvės. Vadinamose demokratinių laisvių šalyse vis labiau plinta draudimai laisvai reikšti nuomonę apie tai, kas padoru ir kas ne. Dievo įstatymai to nedraudžia, jie draudžia tiktai smerkti. Mažai kam būrūpi, kad beatodairiškos laisvės ir teisės, kurios aiškiai priešingos prigimties dėsniams, mažina žmoniškumą ir, sakant vydūniškai, skatina pažmoniškumą.

Galbūt sunkiausiai suprantamas ir pripažįstamas, o tuo labiau priimtinas, yra Vydūno teiginys apie lytinės sueities paskirtį: *Gimties (lytinis) gyvenimas yra doras*,

kai jis seka savo tikslus. O tikslas tėra vienas, būtent pradėti naują gyvybę. Be šito tikslo gimtimi mėgautis yra nedora, nors vyras ir moteris būtų švenčiausiu būdu apsivedusiu.

Šiuolaikiškai mąstantiems tai akibrokštas, tačiau Vydūnas nieko naujo nepasakė – ši sueities paskirtis buvo žinoma visose senose kultūrose ir didžiose religijose, nors ir skirtingai išreikšta. Tačiau Vydūnui visų pirma rūpi esmė. Ir jis tą esmę išreiškė nuogais, jokia forma nepridengtais žodžiais. Forma yra laikina ir kintanti, o esmė yra amžina ir nesikeičianti. Gryna esmė yra tiesa, kuri tarsi šviesa akina žmones ir jie nuo jos nusigręžia.

Vieno prancūzų dailininko paveiksle tiesa pavaizduota šviesos pavidalu ir žmonės, kurie nuo jos nusiukę arba užsidengę akis. Ir tik vienas mažas, nuogas vaikelis atvirai žvelgia į tiesą. Tai simbolinis kūrinys sakantis, kad žvelgti į tiesą arba į esmę gali tik tie, kurie tampa kaip vaikai arba tie, kurie priima tiesos keliamą kančią, kurią sukelia neatitikimas tarp suvokiamos tiesos ir tarp to, kaip žmonės iš tikrųjų gyvena. Nedrįstantys žvelgti į tiesą pateisina savo elgesį ar gyvenimo būdą, taip išvengdami kančios ir pastangų žiūrėti į tiesą.

Esmės ir formos žaismė

Tiesa arba esmė mažiau spindi kai ji įvelkama į tam tikrus įstatymus, kurie mažiau akina ir lengviau jų laikytis. Nors į įstatymus įvilкта esmė išlieka, tačiau ji sunkiau pastebima, o ilgainiui ir visai pamirštama.

Pamiršę esmę, įstatymus laužome ir keičiame juos į vis lengvesnius. Tai ypač ryškiai regime nūdienos Vakarų kultūroje ir vadiname seksualine revoliucija, demokratija, žmogaus teisėmis ar reliatyvizmu. Kai nekintanti esmė pamirštama ar paneigiama, tada visi įstatymai tampa santykiniai (reliatyvūs) ir juos galima keisti pagal savo norus ir įgeidžius, – nes nebėra pagrindo, nėra į ką atsiremti.

Yra bent keli Bažnyčios nuostatai, vadinamieji kano-nai, ar Šventraščių teiginiai, kuriuose akinanti Vydūno išsakytoji esmė – *sueities tikslas tėra vienas, būtent pradėti naują gyvybę* – yra įvilкта į vienokią ar kitokią formą. Nors Bažnyčios ar Šventraščių teiginiai netiesioginiai, tačiau juose slypi minėtoji esmė:

1. Pagrindinis šeimos tikslas yra gyvybės kūrimas (prokreacija).
2. Jei vienas iš sutuoktinių nuslepia, kad dėl jo nebus šeimoje vaikų, santuoka laikoma negaliojančia.
3. Sueitis draudžiama iki santuokos.
4. Bažnyčia draudžia priemonių prieš nėštumą naudo-jimą. Sueitis visada turi būti atvira gyvybės pradėjimui.
5. Bažnyčia nepripažįsta skyrybų.
6. Moterystės sakramentą teikia ne kunigas, kuris jau-nuosius tiktai palaimina, bet jaunieji vienas kitam pirmos sueities metu. Sueičiai neįvykus, santuoka neturi įparei-jojančios galios, nors jaunieji ir buvo prie altoriaus.

7. Tarp tos pačios gimties (lyties) asmenų sueitis drau-džiama. Anksčiau, o kai kur ir dabar, net baudžiama.

8. Sėklos išliejimas pro šalį yra nuodėmė, už kurią Onanas buvo nubaustas mirtimi (Pr 38, 9-10). Jo vardu pavadintas tuščias sėklos išliejimas – onanizmas. Tuščias sėklos išliejimas smerkiamas ir Vedose, kuriose nu-rodomos palankiausios dienos gyvybės pradėjimui.

9. Indų Vedos aprašo sueities ritualą, maldas, kal-bamas prieš sueitį, ir žodžius, kuriais vyras kreipiasi į žmoną: *Ateik į guolį su geromis mintimis ir pradėk palikuo-nį šiam vyrui.*

Šią esmę saugo ne tik religinės nuostatos, bet ir vals-tybių įstatymai, kai kurie net iki XX a. vidurio. Pavyz-džiui, JAV Konektikuto valstija tik 1965 m. panaikino įstatymą, draudžiantį parduoti bet kokius vaistus, me-dicininis reikmenis ar instrumentus, kurie padeda iš-vengti nėštumo. 1961 m. šios valstijos Planuotos tėvys-tės lygos direktorė Estela Grisvald (Griswald) pagal šį įstatymą buvo suimta ir nubausta 100 dolerių bauda už tai, kad ji sutuoktinių porai suteikė informaciją apie kontraceptikus. 1972 m. įstatymas, draudžiantis kontra-ceptikus parduoti nesusituokusiems, buvo panaikintas, bet dar buvo draudžiama parduoti nepilnamečiams. Tačiau nuo 2013 metų bet kuri mergaitė artimiausioje vaistinėje gali nusipirkti abortą sukeliančių tablečių.

O štai musulmonai net ir paleistuvauja turėdami mintyje, kad sueitis yra skirta gyvybei pradėti, ir kad

pradėjimas gali įvykti net ir saugantis. Pavyzdžiui, pas šiitus yra laikinos santuokos institucija – *mutaa*. Vyras, net ir turėdamas kelias žmonas arba būdamas nesutuokęs, gali pas dvasininką sudaryti laikiną santuoką su moterimi – kad ir valandai, dienai ar savaitei. Kai susitarimo laikas baigiasi, jiedu išsiskiria savaime. Tačiau sutartyje aptariamas išlaikymas vaiko, jei jis gimtų. Moteris, pasibaigus tokiai santuokai, negali sudaryti naujos *mutaa* santuokos su kitu musulmonu keturis mėnesius, t. y. kol paaiškėja, kad ji nėra nėščia.

Iš aukščiau išvardytų teiginių, ko gero, labiausiai netikėta yra tai, kad santuokos sakramentą teikia ne kunigas, kuris tik palaimina jaunuosius, bet jie patys vienam kitam sueities metu. Apie tai rašoma vadovėlyje, iš kurio mokosi klierikai, tačiau bažnytinės teisės knygoje to jau nerasime. Ir vėl ta pati formos ir esmės žaismė – įstatymuose esmė įvelkama į formą. Rašantys įstatymus turi gerai suvokti esmę, tačiau pateikti ją reikia taip, kad visi vienodai tuos įstatymus suprastų. Be to, nuoga esmė, kaip ir kiekviena tiesa, akina, – dar ir todėl ji įvelkama į įstatymų apdarus.

Būsimieji kunigai taipogi turi suprasti esmę, kad reikalui esant ar smalsesniems galėtų paaiškinti, kuo pagrįstas vienas ar kitas įsakymas ar kanonas. Tačiau, pradėję tarnystę, jie tampa tarsi teisėjais, skelbiančiais įsakymus, kuriuos kiekvienas turi vykdyti. Taip esmė lieka primiršta ar net visai pamiršta.

Įstatymus aiškinti paprasta, nes jie visiems vienodi. Vaizdžiai sakant, įstatymai yra tarsi riba ar žymė, už kurios eiti draudžiama. Tačiau pamirštama, kad kitu įstatymu tą žymę galima perkelti arčiau ar toliau, ką ir matome įvairiose kultūrose, arba ir tose pačiose, bet skirtingais laikotarpiais.

Jeigu kunigas pradėtų parapijiečiams aiškinti esmę, įstatymai prarastų apibrėžtumą, nes suvokiant esmę, įstatymo numatytą ribą galima perkelti. Atsirastų tam tikras nesusikalbėjimas, nes nebeliktų aiškių ribų. Vyskupas tokį kunigą turėtų sudrausti ir atstatyti visiems aiškus, įstatymais nubrėžtas ribas. Tačiau tas, kuris suvokia esmę, o, Šventraščio žodžiais sakant, įsirašo įsakymą į širdį, tas gali įsakymo numatytą ribą persikelti tiek, kiek yra pajėgus priartėti prie esmės.

Matome, kad ir Bažnyčios mokyme, ir pasaulietiniuose įstatymuose (dabar jau buvusiuose) glūdi ta pati nekintanti sueities esmė – pradėti naują gyvybę, – apie kurią Vydūnas rašo šioje knygoje. Nesusikalbėjimas, kaip dažniausia būna, kyla dėl sąvokų. Vydūnas esmę pavadino „Dievo dėsnium“ ir sako, kad su Dievo dėsniais nedera derėtis. Kitą sakant, Dievo dėsniai arba esmė yra nekintanti, tačiau ji įvelkama į įvairius pavidalus turinčius įsakymus.

Siekdami geriau suvokti, esmės ir formos sąveiką aptarkime plačiau. Mes jau esame tapę formos žmonėmis – fariziejais. Jėzus buvo esmės žmogus ir todėl nuo-

lat kalbėjo apie esmę. Su įstatymais, kuriuos ypač gerbė fariziejai, Jėzus elgėsi labai laisvai. Įstatymai, kuriuos formos žmonės laiko pastoviais, Jam buvo kintantys, priklausomai nuo skirtingų žmonių ar aplinkybių. Tokių pavyzdžių Evangelijose daug. Šitokiu savo „laisvumu“ Jis labai piktino fariziejus ir Rašto žinovus.

Imkime pavyzdį iš Evangelijos, kur Jėzus kalba apie gimčių (lyčių) santykius: *Jūs esate girdėję, jog buvo pasakyta: „Nesvetimauk!“*. O aš jums sakau: kiekvienas, kuris geidulingai žvelgia į moterį, jau svetimauja savo širdimi (Mt 5, 27-28). Jėzus čia kalba tik apie esmę, kurią suvokus būtina apvilkti ją tam tikra forma, t. y. tam tikra elgesio nuostata ar taisykle nubrėžti bendravimo su kita gimtimi (lytimi) ribas, kurias peržengus sukyla geismas. Be abejo, tos ribos, kurias kiekvienas pats sau turėtų nubrėžti, įvairiems žmonėms yra skirtingos.

Todėl Jėzus ir nenurodo nieko konkrečiau, – kaip, pavyzdžiui, musulmonai, įsakantys moterims viešumoje užsidengti veidą, – bet nurodo tik padedantį susivokti požymį – sukylantį geidulingumą, jei bendravimas peržengia tam tikras ribas.

Kaip matome, Jėzus griežčiau negu Vydūnas kalba apie geidulingumą gimčių (lyčių) santykiuose. Su Vydūno teiginiu, kad *sueities tikslas tėra vienas, būtent pradėti naują gyvybę*, nenorime sutikti, o minėtų Jėzaus žodžių tarsi nepastebime, nors juos ir perskaitome. Juos

retai pastebi net ir Šv. Rašto žinovai – teologai. Aiškina mi yra tik įstatymai, o esmė yra suvokiama arba ne.

Pokalbyje apie minėtą Vydūno teiginį, – kad sueitis skirta tik gyvybei pradėti, – pašnekovas teigė, kad reikalavimas sueitį naudoti tik vaikų pradėjimui, būtų visai neišmintingas tokios nuostabios Dievo dovanos sumenkinimas. Tam pagrįsti buvo pasakyta daug patvirtinančių argumentų.

Visų pirma, reikia pastebėti, kad Vydūnas, kaip ir Jėzus, nepaliko įstatymų ir nekalba apie *draudimą*, o tik apie *paskirtį*. Draudimas yra formos, o paskirtis, tikslas yra esmės dalykas. Iš tiesų apie sueitį galima pasakyti daug gražių žodžių, bet taipogi su ja susiję ir patys skaudžiausi nusikaltimai. Nepaisant visko, minėta esmė visada išlieka. Jei naudojamės ta „Dievo dovana“ nenorėdami pradėti gyvybės, bet nepaisant visų apsaugos priemonių ji vis tiek užsimezga, kaip elgsimės toliau? Kuo tai gali baigtis ir neretai baigiasi, – visi žinome. Dabar tas veiksmas jau įteisintas ir tampa žmogaus teise. Tai ką mes įteisinome? Geidulingumą, apie kurį kalba Jėzus. Nuo jo viskas ir prasideda. Sueities, kuri būtų visiškai atsietą nuo gyvybės pradėjimo, – nėra. Žmonės bando tą daryti, bet nesėkmingai. Bandymai atskirti sueitį nuo gyvybės pradėjimo atvedė prie naujų gluminančių žmogaus „teisių“ atsiradimo – teisės į pradėtos gyvybės žudymą ir teisės į dirbtinį apvaisinimą.

Paslėptoji esmė ir įstatymai

Atsakydamas pašnekovui paklausiau: „Kodėl už pasinaudojimą nuostabią Dievo dovaną, įstatymus griežtai saugojančiose tautose užmėtydavo akmenimis?“ – „Todėl, kad žmonės buvo, o kai kur ir dabar tebėra tamsūs beširdžiai. Jei Dievas dabar įsakytų kažkurį žmogų, tegu ir labai nuodėmingą, užmėtyti akmenimis, tai būtų įrodymas, kad čia tikrai ne tas Dievas, kuriuo aš tikiu.“ – toks buvo atsakymas.

Šia kryptimi tęsti pokalbį – tai eiti į akligatvį. Mąstymo erdvės praplėtimui, eikime prie esmės. Dievas niekada nepaliko ir tuo labiau neužrašė jokių įsakymų. To nedarė ir Jėzus. Reikia suvokti ir pripažinti, kad visi įstatymai ar vadinamieji Dievo įsakymai yra žmogaus užrašyti. Be abejo, yra didžiulis skirtumas tarp pirmųjų jau užrašytų arba dar neužrašytų ir tarp dabartinių įstatymų. Pirmuosius rašytus įstatymus iš tiesų labai tinka vadinti Dievo įsakymais, nes, kaip sakė Salvadoras Dali, *moraliniai įstatymai būtinai turi būti dieviškos kilmės, nes gerokai anksčiau, nei Mozė paskelbė dešimt įsakymų, jie jau buvo idėti į genetinio kodo spiralę*. Jie dar vadinami prigimtiniais. Juose labiausiai matoma esmė, ir jų reikia labai nedaug – pakanka ir dešimties.

Tie, kurie užrašė vadinamuosius Dievo įsakymus, gerai suvokė esmę ir išreiškė ją labai trumpai – vienu žodžiu ar vienu sakiniu. Šiandieniniai įstatymų leidėjai yra labai nutolę nuo esmės ar net visai ją pamiršę. Jų

įstatymai yra ilgi, painūs ir jų labai daug. Kas gali juos visus atsiminti? Be to, jie dažnai dar ir perrašinėjami, nes formą visada galima keisti. Ir nežinia, kiek dar kartų bus perrašyti. Tačiau nepaisant daugybės įstatymų, pasaulis vis labiau artėja prie pražūties. Pamišus esmė tai beveik neišvengiama.

Prigimtiniai arba Dievo įsakymai neperrašomi, nes esmė nekinta. Dievo įsakymai tik pamirštami, nes žmonijos istorija yra nutolimas nuo esmės ir naujų formų radimasis. Tačiau be esmės formos yra trapios ir dužlios. Nekintančios esmės suvokimo atnaujinimui, kartas nuo karto žemėje gimsta didžios, esmę iškeliančios asmenybės, kurias vadiname Mokytojais ar kitais iškiliais vardais.

Suvokę, kad visi įstatymai yra žmonių, bet ne Dievo užrašyti (sakoma, kad užrašė įkvėptieji, taip, bet vadinamasis įkvėpimas yra ne kas kita, kaip esmės suvokimas), galime grįžti prie aptariamo įstatymo – paleistuvius užmėtyti akmenimis. Šiuolaikiniu požiūriu tai labai žiauru. Taip, žiauru, tačiau pateisintina, nes tokie griežti įstatymai tuo metu buvo genties ar tautos išlikimo klausimas. Keliolika ar keliasdešimt tūkstančių narių turinčios genties sveikatingumas ir išlikimas labiausiai priklausė nuo tinkamų santykių tarp gimčių (lyčių), nes tik dori vyro ir moters santykiai užtikrino tautos ar genties ateitį.

Norint ką nors pasiekti, reikia save apriboti, su-

varžyti, pasiaukoti. Tai tinka ir atskiram asmeniui, ir visuomenei. Kiekviena kultūra, religija ar civilizacija prasideda nuo draudimų. Religijų ir senųjų papročių draudimai yra nukreipti į žmogaus bei visuomenės išsaugojimą ir vystymąsi. Žmonėms, linkusiems į kūniškumą (nuodėmingumą), tai didesnė ar mažesnė prievarta. Dabartinė valdžia taip pat naudoja prievartą. Valdymas reikalingas, nes žmonėms prievarta dažnai labai naudinga. Tačiau valdžios prievarta, pasak Vydūno, *kiekvienam tautos vaikui turėtų būti geriausia ir tinkamiausia sąlyga bei priemonė apreikšt aukščiausiajam jo žmoniškumui.*

Kiekvieną dalyką ar reiškinį galima panaudoti ir vienaip, ir kitaip. Dabar, kai pasaulio galingieji vis garsiau kalba apie gyventojų skaičiaus mažinimą, tam tikslui pasiekti pasitelkiami taipogi ir gimčių (lyčių) santykiai. Tačiau įstatymai priešingi – tie veiksmai, už kuriuos užmėtydavo akmenimis, įteisinami ir skelbiami žmogaus teisėmis. Tai taipogi išlikimo klausimas, bet į priešingą pusę.

Sugrįžti prie esminių dalykų, apie kuriuos kalba Vydūnas, svarbu dar ir todėl, kad nutolimas nuo esmės, kitaip sakant pasaulėjimas, yra taip toli pažengęs, kad net religijos, kurios tradiciškai yra esmės saugotojos, nuo jos nusigręžia. Ypač tai svarbu labiausiai civilizuočiai žmonijos daliai – baltajai rasei, kuri labiausiai nutolusi nuo esmės. Kaip užkratą ji išnešiojo po pasaulį amerikietišką gyvenimo būdą – vartojimo kultūrą. Bal-

tosios rasės religija – krikščionybė, vartojant evangelinę metaforą, vis labiau netenka savo sūrumo. Protestantai jau išdavė esmę, o katalikai su stačiatikiais dar laikosi, bet vis labiau krypsta pasaulėjimo linkme.

Kaip elgtis tikintiesiems, kurie privalo klausyti Bažnyčios vyresnybės, jei, pavyzdžiui, popiežius keis įstatymus ir paskelbs, kad tai, kas nuo amžių buvo nuodėminga, tampa eiline žmogaus teise? Be esmės suvokimo, kelias vienas – plaukti pasroviu su dauguma.

Kai moralinės normos viešai ir vis atkakliau skelbiamos atgyvenomis, tuo labiau, kai tokioms pažiūroms vis labiau pritaria ir pasaulėjanti Bažnyčia, tiesiog būtina kalbėti apie Dievo dėsnius arba nekintančią esmę, kurią įstatymai ir priimtose gyvenimo normos pridenčia, bet niekada nepanaikina. Jos ir neįmanoma panaikinti, nes ji ne žmonių kurta. Įstatymus kūrė žmogus, jis juos gali panaikinti, tą nuolat ir daro. O esmė kaip buvo, taip ir lieka, nors ir nematoma – suvokiama ne tiek protu, kiek širdimi.

Esmė nieko vienareikšmiai nenurodo ir neįpareigoja, – daryk taip ar kitaip, – ji tik kreipiasi į žmogaus širdį, į jo suvokimą. Vydūnas nenurodo įstatymų ar taisyklių, kurių privalu visiems laikytis, tačiau nuolat grįžta prie santykių tarp skirtingų lyčių esmės: *sueitis skirta gyvybei pradėti.* Kai ši esmė yra suvokiama ar bent pripažįstama, tada sprendžiasi ir aukštesnysis gimčių (lyčių) paskirties uždavinys – skatinti vienas kitame

žmoniškumą ir žadinti vienas kito sielas. Tarpusavio santykiai skirti sąmoningumo ir išmanymo auginimui, bet ne laimei. Laimė tai tik tinkamų santykių pasekmė.

Meilė ar malonumas?

Siekti laimės, tuo labiau asmeninės laimės, yra viliojantis, bet apgaulingas paklydimas, kuris neretai ir religijoje iškeliamas kaip gyvenimo siekinys. Dar daugiau, siekti asmeninės laimės yra savanaudiška. Kad tai suprastume, reikia suvokti, kas yra moralė arba dora. Moralė yra žmogaus santykis su kitais ir su visa visuomene. Kitaip sakant, moralė yra tai, kas tinka visiems. Doras elgesys yra atodairiškas, kai atsižvelgiama į kitus. Tai, kas moralu, nebūtinai kiekvienam patiks ir bus malonu, dažniau kaip tik priešingai. Veikale „Etika“ Aristotelis rašė: „Tie kas myli siekdami malonumo, daro tai, kad gautų, kas malonu *jiems patiems*, o ne tam žmogui, kurį jie myli“. Kitaip sakant, malonumo vien tik sau ieškanti meilė yra nedora.

Suvokę esmę, – jei esame iki tokio suvokimo priauge, – patys galėsime spręsti, koku pavidalu ją išreikšti. Kitaip sakant, nuspręsti, kokiomis gyvenimo normomis ir taisyklėmis esame pajėgūs vadovautis. Tada, pasak Šventraščio, įstatymas bus įrašytas širdyje, o ne popieriuje, ne akmenyje.

Patikėjęs tuo, ką siūlo žiniasklaida ir reklama, atrodytų, kad be sekso, kaip dabar įprasta sakyti, gyvenimi-

mas netenka vertės. Malonumas tampa vieninteliu suėties tikslu. Tačiau iš malonumo suėties metu naudos tiek pat, kiek iš skanaus valgio: kuo skaniau ir daugiau valgai, tuo daugiau ligų ir daugiau nukrypimų, tiek valgant, tiek ir susieinant. Tačiau šis akivaizdus dalykas nutylimas.

Kodėl ilgus amžius galiojusios nuostatos gimčių (lyčių) santykiuose tapo nebepriimtinos? 2014 metais JAV (Lietuvoje 2016 m.) pasirodė Roberto R. Railio (Robert R. Reilly) knyga „Kaip gėjai tampa norma“ („Making Gay OK“). Joje jis apžvelgia Vakarų mąstymo pasikeitimus nuo klasikinio objektyvizmo iki moderniojo reliatyvizmo XX a. antroje pusėje, kai įvyko seksualinė revoliucija ir atsirado vadinamosios seksualinės mažumos*, kurios siekia perrašyti įstatymus.

* *Tos mažumos buvo visada, jos ne atsirado, tik išivardijo, įsiteisėjo.* – Tokį komentarą parašė skaitytojas. Ar iš tiesų taip yra? Pradėkime nuo mįslės: *Be ko niekas nebūna?* – Atsakymas: *Be vardo.* Ir seniau buvo nesveikų potraukių turinčių, panašiai besielgiančių žmonių, tačiau jie buvo atitinkamai pavadinami, ir visi žinojo, kad tai prieš prigimtį, kad tai yra blogai. Kol reiškinys buvo vadinamas jo esmę atspindinčiu vardu, apie jokią įteisinimą negalėjo būti ir kalbos. Blogų dalykų žmonės niekada neįteisina. Tačiau jei blogus dalykus paverčiame „gerais“, pavadindami juos esmę pridengiančiais pavadinimais, tada į juos kitaip žiūrime ir net įteisiname. Tokia didelė yra vardo (pavadinimo) galia. Pavadinimą pakeitus dalykas nesikeičia, – jis lieka toks pat, tačiau vertinamas jau kitaip. Ar įteisintume vaikų tvirkinimą? Be abejo, ne. O štai pavadinus lytiniu švietimu, jis vis labiau skinasi kelią. Juk švietimas toks „geras“ dalykas.

Pasak R. Railio, dabartinių žlugdančių santykių tarp gimčių (lyčių) pagrindinė priežastis yra ta, kad Vakarų kultūroje sueitis, moderniai sakant, seksas buvo atskirta nuo gyvybės pradėjimo. Kitaip sakant, iš sueities buvo pašalinta jos esmė. Paneigus sueities ir gyvybės pradėjimo ryšį ir pašalinus jį iš santuokos sąvokos, sueitis tampa tiesiog maloniu žaisliuku ar emocinės išskrovos būdu. Tuomet jau bet kokią ryšį galima vadinti santuoka. Kai nekintanti esmė yra paneigta, viskas tampa sąlygina (reliatyvu) ir priklauso tik nuo kieno nors norų ar užgaidų. Tai natūrali viską skaldančios ir atskiriančios racionalios logikos pasekmė. Nebeliko vienijančio suvokimo, kad nei vienas žmogaus veiksmas nėra atskiras – visi veiksmai vienaip ar kitaip yra susiję.

Mes pateisinome (racionalizavome) netinkamus skirtingų lyčių santykius (skyrybas, seksą iki vedybų, kontracepciją, abortus ir kitus, vis naujai atsirandančius nenormalumus). Tai kodėl piktinamės, kai savo elgesį pateisina ir įteisina homoseksualūs asmenys?

Jei santuokoje be jokių apribojimų galime mėgautis sueitimi, tai kodėl to negalima be santuokos ar iki santuokos, kaip dabar ir elgiasi dauguma jaunimo? Juk sueities esmė ir be santuokos, ir santuokoje išlieka ta pati. Kodėl vieniems drausti, o kitiems leisti? Vadovaujantis šių dienų logika, tai žmogaus teisių pažeidimas ir diskriminacija. Atmetus sueities esmę, tokia logika neišvengiama. Iš to matyti, kad santuoka yra kliūtis ir ją reikia

reformuoti ar net visai panaikinti, kas dabar labai uoliai yra daroma, ir jei nesusivoksime, bus įgyvendinta.

O jei išdrįstume pažvelgti į akinančią tiesą ir pripažintume, kad sueitis skirta gyvybei pradėti, tada jos nepriimtumas ar net draudimas iki santuokos ar ne santuokoje būtų labai pagrįstas – naujai gyvybei atsirasti ir augti reikia tinkamų sąlygų ir aplinkos, vienu žodžiu, šeimos.

Kodėl visose religijose ir kultūrose draudžiami lytiniai santykiai tarp tos pačios gimties (lyties) asmenų? Tokiuose santykiuose taip pat gali būti ir meilė, ir malonumas, ir netgi tam tikras susivienijimas, tačiau nėra esmės, t. y. galimybės pradėti naują gyvybę. Kai pamirštama sueities paskirtis, tada yra tinkamos visos naujovės, – vadinamasis lytinis švietimas, seksas kuo anksčiau, priemonės prieš nėštumą, pornografija, homoseksualūs santykiai, pedofilija, kraujomaiša, zoofilija ir kitokie nukrypimai bei iškrypimai, – nes nebėra pagrindo, dėl ko reikėtų drausti bet kokios kitokios meilės ar malonumo patirtį.

Gyvename žemėje, fiziniame pasaulyje, kuriame yra ypatinga galimybė – gyventi tarp skirtingos moralės žmonių. Tačiau ši, žemei būdinga galimybė, kuri ypač svarbi žmogaus augimui ir tobulėjimui, kažkodėl yra naikinama visus sulyginant. Gal visus suvienodinant norima padaryti Rojų žemėje? Akivaizdu, kad moraline arba dorine prasme suvienodinti įmanoma tik lygiuo-

jantis į žemesnius lygius. Būtent tai dabar labai sėkmingai yra daroma. Dalyvauti gėjų eitynėse ar paviešinti savo vadinamąją seksualinę orientaciją tapo pasididžiavimo ir pažangos ženklu.

Kaip sueitis buvo atsieta nuo gyvybės pradėjimo, taip ir laisvė tapo atskirta nuo turinio ir nuo atsakomybės. Laisvė tampa aukščiausia vertybe: svarbu, kad pats pasirinkai, bet nesvarbu, ką pasirinkai. Kai pasirinkimo laisvė yra aukščiau visko, ji nuveda į priklausomybę, į vergovę. Išgirskime, ką sako apaštalas Paulius: *Viskas man valia! Bet ne viskas naudinga! Viskas man valia! Bet aš nesiduodu pavergiamas!* (1Kor 6, 12).

Kad ir kaip mus viliotų lygybė, jos siekdami slystame žemyn. Demokratindami, vienodindami, lygindami kuriame ne dangų, bet pragarą, nes dvasiniuose pasauliuose nuo žemiausių pragaro lygių iki aukščiausių dvasinių buveinių gyvena tik lygūs su lygiais, pagal dėsningumą *panašus traukia panašų*. Sunku ir įsivaizduoti, kokiose sąlygose atsidursime, lygiuodamiesi į vadinamąsias seksualines mažumas.

Kiek daug reikia patirti, iškentėti, kol ateina suvokimas, kad laisvė ir lygybė yra labai viliojanti, bet skaudžiai nuvilianti ir prieš mus atsigręžianti iliuzija. Per didelė laisvė tampa vergovė. Kas per daug – yra nuodėmė, – byloja sena išmintis. Mokykimės atpažinti tašką, kur gėris, šiuo atveju – laisvė, pereina į vergiją. Žmogų pavergia ne tai, ko jis gali atsisakyti ar atsisako, bet tai, ko jis nebegali atsisakyti.

Vyro ir moters santykių įvairovė

Gal reikėtų savęs paklausti: kodėl man buvo leista gyventi žemėje, kur tiek daug įvairių skirtumų? Turime omeny moralinius skirtumus. Gyvenant tarp skirtingos doros žmonių, yra gera galimybė stengtis kopti aukštyn arba priešingai, ieškant lengvesnio kelio, riedėti žemyn. Šią galimybę, kuri bene labiausiai padeda augti, reikia tinkamai išnaudoti.

Santykiuose tarp vyro ir moters, kur daug įvairovės, skirtybės galima gerai išnaudoti aukščiau minėta prasme ir tuo pačiu išspręsti tariamai nesuderinamą prieštarą. Kai gimčių (lyčių) santykiai vis labiau pasaulėja ir tuo pačiu vis daugiau atsiranda neatitinkančių Bažnyčios reikalavimų, Bažnyčia kaltinama, kad ji atstumia nusidėjėlius. O ir pati Bažnyčia pripažįsta, kad negalima jų palikti likimo valiai. Tačiau pamirštama ar nutylima, kad ji neprivalo ir negali savo nuostatų taikyti prie nusidėjėlių, bet nusidėjėliai turėtų pasitempti. Prisiitanti ir žeminanti savo nuostatas Bažnyčia netenka savo prasmės. *Ko verta druska, jei ji nustoja savo sūrumo*, – prisimenant Evangelijos žodžius. Šventieji laikė save nuodėmingais, bet matė erdvę augimui. Dabar atveriam erdvę smukimui, o galimybė augimui uždaroma – apie ją mažai kur bekalbama.

Tai ką daryti? Reikia vienijančio, apjungiančio požiūrio, kitaip sakant, spręsti prieštarą, apimant *abi puses: ir nežeminti reikalavimų, ir neatstumti nusidėjėlių*.

Vienijantis požiūris turi aprėpti visas galimas gimčių (lyčių) santykių apraiškas – nuo pačių aukščiausių iki pačių žemiausių, kad kiekvienas galėtų ne tik nustatyti savo lygį tarp kitų, bet ir matytų galimybes pasitempti bei augti. Tokią vyro ir moters santykių įvairovę, kaip vieną iš galimų, pateikiame žemiau.

Santykiai tarp gimčių (lyčių), kurie yra kultūros pagrindas, apima visus lygius: nuo skaisčių tarpusavio santykių iki sunkiai įsivaizduojamų iškrypimų. Šioje srityje taip pat nėra lygybės ir, ko gero, nebus. Tačiau būtina aiškiai pripažinti ir įvardyti esminį sueities tikslą – pradėti gyvybę. Iš tos paskirties natūraliai išplaukia įvairaus lygio vyro ir moters santykiai, kuriuos būtų galima suskirstyti į keletą lygių:

- siektini;
- gerbtini;
- priimtini;
- pakenčiami;
- nepriimtini;
- draudžiami;
- nusikalstami.

Savaime suprantama, kad suskirstymas galėtų būti ir kitoks. Surašydamas tokią santykių sklaidą remiausi Vedų tradicija, kur aprašytos aštuonios santuokos rūšys: *brahma*, *daiva*, *arša*, *pradžiapatja*, *asura*, *gandharva*, *rakšasa* ir *paišasa*. Pirmosios keturios yra priimtinos, sekančios dvi – pakenčiamos, o dvi paskutinės – drau-

džiamos. Įdomu, kad įsimylėjusių santuoka – *gandharva* – yra tik šeštoje vietoje. Toks ar panašus skirstymas reikalingas ir netgi būtinas ne skatinti diskriminaciją, kaip galėtų pasakyti liberalas, bet palaikyti vidinę kovą tarp tamsos ir šviesos, tarp geismo ir meilės.

Suskirstymai – į lygius ar kaip nors kitaip – ir įvairūs pavadinimai yra formos dalykas, todėl jie gali skirtis, priklausomai nuo to, ką norime pabrėžti. Pabandykime tuos lygius trumpai nusakyti. Prie siektinų santykių tarp skirtingų gimčių (lyčių) galima priskirti skaisčius tarpusavio santykius be sueities ne santuokoje ir santuokoje bei sueitį santuokoje, kai susieinama siekiant pradėti gyvybę. Jogananda savo knygoje „Jogo autobiografija“ rašo, kad jo mama, kuri susilaukė septynių vaikų, jam sakiusi, jog ji su savo vyru buvo susiję tik septynis kartus. Kitas pavyzdys iš dar visai neseniai gyvavusios Lietuvos kaimo kultūros. Nuo Pasvalio kilusi moteris pasakojo (1993 m.), kad kai jos senelis vedė, keletą metų miegojo ne su jauna žmona, bet gulėjo ant pakinktų, nes jaunieji dar neturėjo savo namų ir nebuvo tinkamų sąlygų vaikams auginti. Kovodamas vidinę kovą, žmogus auga dvasiškai.

Gerbtini santykiai būtų tokie, kai vyras ir moteris gyvena santuokoje, jų sueitis visada yra atvira gyvybės pradėjimui, o sutuoktiniai ištikimi vienas kitam. Šiam lygiui priklausytų ir nevedusiųjų santykiai – draugystė be sueities. Santykiai priimtini, kai sueitis yra malo-

numo šaltinis, vaikai yra „netyčiukai“, bet sutuoktiniai vienas kitam ištikimi. Pakenčiami – kai sueityje patiriamas malonumas yra toks svarbus, kad dėl jo vyras ar žmona kartais būna neištikimi vienas kitam. Nepriimtini santykiai – tai skirtingų gimčių (lyčių) sueitis ne santuokoje. Draudžiami būtų santykiai tarp tos pačios gimtės (lyties asmenų). Nusikalstami – kai naudojama prievarta ar apgaulė bei įvairūs iškrypimai – pedofilija, zoofilija ir pan.

Kai yra šitiek skirtingo lygio santykių, savaime kyla klausimas, koks turėtų būti vertinimo matas arba kas yra gera ir priimtina, o kas – ne? Gėris negali būti visiems vienodas, nes, kaip matyti ir iš šios santykių įvairovės, kas vienam gėris kitam gali būti blogis. Visiems priimtina gėri, kitaip sakant vertinimo matą, sekant Vydūnu galima apibrėžti taip: *tai, kas skatina žmoniškumą ir žadina sielą, yra gėris, o tai, kas mažina žmoniškumą ir niaukia sąmonės šviesą, – blogis*. Todėl, tarkime, jei santykiai yra nepriimtini, tai pastanga padaryti juos pakenčiamus ar priimtinius, bus gėris, o jei santykiai yra priimtini, tada gėris bus aukštesnio lygio – gerbtini, – kai sutuoktinių sueitis yra visada atvira gyvybei pradėti.

Suprantama, kad tokiam gėrio suvokimui, o tuo pačiu savęs ar kito vertinimui reikia šviesesnio sąmo-ningumo. Nors požiūriai gali ir labai skirtis, esmė arba tiesa niekur nedingsta.

Turint mintyse tokią ar panašią vyro ir moters san-

tykių sklaidą, galima rinktis kur link žvelgti ir krypti: į siektinus ar į nusikalstamus santykius. Tačiau dabartinė tikrovė yra tokia, kad kalbama vien apie draudžiamus ir nusikalstamus santykius tarp gimčių (lyčių). Į juos patys krypstame ir esame kreipiami, skelbiant juos žmogaus teisėmis ir pamažu įteisinant, o priimtini, gerbtini ir siektini visai nutylimi, tarsi jų nė nebūtų. Kur gi čia laisvė ir demokratija, kai nėra pasirinkimo? Panašiai kaip buvusiuose balsavimuose Sovietų Sąjungoje: kandidatų yra tiek, kiek bus išrinktų. Leidžiamus įstatymus jau grindžiame ne Dievo ir prigimtės įstatymais, bet savo norais.

Aukštesnioji gimčių paskirtis

Vyro ir moters santykiai, apie kuriuos čia kalbame, būtent ir yra žmoniškumo augimą skatinantis veiksnys. Tačiau jis gali ne tik skatinti, bet ir, – šiandien tai ypač akivaizdu, – žmoniškumą žeminti, žlugdyti. Vydūnas buvo vienas iš nedaugelio, kuris rašė apie antrąją, aukštesniąją gimčių (lyčių) paskirtį. Kiek man žinoma, apie tai rašė ir A. Maceina, kuris remdamasis pirmųjų krikščionybės amžių Bažnyčios tėvais bei XX a. teologu J. M. Šėbenu kalbėjo ir apie dieviškąją gimčių (lyčių) kilmę. Akivaizdu, kad kuo aukštesnė gyvybė, tuo ryškesni gimtiškumo (lytiškumo) skirtumai. Ir priešingai – žemesnėje gyvybėje gimtiškumo skirtumai mažiau ryškūs. Gintis (lytis) yra augimo, vystymosi apraiška. To-

dėl užmojis naikinti gimčių (lyčių) skirtumus menkina gyvybę. Gintis (lytis), pasak Vydūno, yra pagrindinė žmogaus pažangos sąlyga.

Žmogus gyvenime ieško palaimos. Niekur kitur tiek palaimos jis nesitiki, kiek antrojoje gimtyje (lytyje). Tačiau, kaip rodo gyvenimas, niekas kitas nesuteikia tiek skaudžios patirties ir skausmo, kiek ta pati antroji gintis (lytis), iš kurios tiek daug tikėtasi. Iš kur toks neatitikimas tarp lūkesčių ir to, ką jie atneša? Akivaizdu, kad šiuose santykiuose kažkas klostosi ne taip, – ne tik nesprendžiamas aukštesnysis gimčių (lyčių) paskirties uždavinys, bet jis net nežinomas.

Aukštesnioji gimčių (lyčių) paskirtis yra pagrįsta tuo, kad vyras ir moteris vienas kitam bene labiausiai tinka skatinti ir įgyvendinti pagrindinę žmogaus gyvenimo žemėje užduotį – auginti žmoniškumą. Skirtingos gintys (lytys) tarpusavyje sąveikauja veiksmis, jausmais, geismis bei mintimis ir tokiu būdu vieno žmogaus siela arba žadina, arba niaukia kito žmogaus sielą. *Jaunuolis ir mergina, žmogus ir žmona pagal Kūrėjo planą yra skirti padėti vienas kitam tobulėti, kopti į vis tauresnę žmoniškumą – artėti prie Dievo, panašėti į Jį. Tai yra pirmąją gimčių (lyčių) slėpinio paskirtis. Antrąją paskirtis – žmonių giminės pratęsimas. Krikščionybėje visais amžiais buvo pripažįstami šie du santuokos (šeimos) uždaviniai: 1. plėsti žmonių giminę ir 2. siekti asmens pilnatvės. Nesutariama būdavo tik dėl tikslų pirmąją žmoniškumą.*

Moteris yra visai kitoks žmogus negu vyras, todėl vienas kitame – vyras moteryje, o moteris vyre – gali greičiau išvelgti slėpinį esmę – sielą. Dėl to labai svarbu yra antrosios ginties (lyties) grožis, kuris evoliucijos teorijos požiūriu ne tik nepadedą išlikti, bet yra ir kliuvinys. Priešingos ginties (lyties) grožis yra ypatingas slėpinys. Jis mažai ką bendro turi su giminės pratęsimu, bet labiau siejasi su aukštesniąja gimčių (lyčių) paskirtimi – dieviškumo vienas kitame atvėrimu. Graži gintis (lytis) yra įsakmingesnė žmoniškumo apraiška. Mylintieji vienas kitą grožina*, t. y. žadina vienas kito sielą. Sielą žadina tikrai siela. Tikrasis grožis yra sielos grožis. Aukštesnysis gimčių (lyčių) paskirties uždavinys gali spręstis tik tada, kai moteris (mergina) vyrui (jaunuoliui) yra grožio, skaistybės ir šventumo, o jis jai – kilnumo, mąstymo ir skaistumo apraiška.

Panašiai teigė ir Platonas savo veikale „Puota“: *Grožis pažadina sielą siekti transcendentinio grožio. Todėl beiškaitant didžiojo Gėrio, klaidinga būtų leisti atspindžiui save pavilioti. Grožis žadina sielą, tačiau Gėrio suvokimo ir pažinimo priemonė yra ne fizinis pasitenkinimas, o filosofija. Negalima pasiekti šito pažinimo, įklimpus jusliškume, trukdančiame regėti aukščiausią tikrovę. Trumpai sakant, grožis ir dorybė turi eiti kartu.*

* Ne gražina, bet būtent *grožina*, nes gražinama išoriniais veiksmis, o žmogų grožina jo vidus.

Žmogaus slėpinys

Pagrindinis skirtumas tarp Vydūno ir kitų panašiais klausimais rašiusių autorių, yra žmogaus samprata. Ji, sakyčiau, yra visų Vydūno knygų ašis. Minėtoji aukščiausio lygio dora kaip tik ir išplaukia iš dvasinės žmogaus sampratos, kurią materialistinė pasaulėvoka atmeta. Jei suprasime ir atrasime savyje visas tas žmogaus ypatybes bei gyvybingumo sritis, kurias apima regimasis ir dangiškasis žmogus, savaime taps suprantami tie, rodos neišpildomi, dieviški dėsniai ir tas doros lygis, apie kurį rašo Vydūnas. Jei nesigilinsime į savo vidinį pasaulį ir neieškosime savęs, bet pasitenkinsime tokiu žmogaus suvokimu, kokį pateikia šiuolaikinis švietimas, Vydūno šviesa nepraskaidrins mūsų sąmonės.

Kalbą apie vydūniškąją žmogaus sampratą derėtų pradėti nuo sąvokų ir pavadinimų, nes jie sukelia daugelį neaiškumų bei nesusipratimų. Visų pirma todėl, kad visi Vydūno raštų žodžiai, su mažomis išimtimis, yra lietuviški. Ant Kaune, Karo muziejaus sodelyje stovinčio paminklo Simonui Daukantui iškalti tik du žodžiai: *Rašiau lietuviškai*. Tas pats tinka ir Vydūnui. Vydūnas buvo pirmasis ar vienas iš pirmųjų lietuviškai rašiusių mąstytojų, tačiau vienintelis, savo raštuose nevartojęs svetimžodžių – tarptautinių žodžių. Vydūno laikais terminija nebuvo nusistovėjusi, daugeliui dalykų reikėjo surasti tinkamus pavadinimus, įvardijimus. Dauguma mąstytojų ir rašytojų nuėjo lengvesniu, bet

klaidesniu keliu – naudojosi kitų tautų turimais ir jau vartojamais terminais ar sąvokomis. Tai svetimžodžiai, kurie dabar vadinami tarptautiniais žodžiais.

Ką reikia įvardyti kokį nors daiktą ar reiškinį? Visų pirma, reikia suprasti to reiškinio esmę ir ją „įrašyti“ ar „įdėti“ į pavadinimą. Kai naudojami svetimžodžiai, daikto ar reiškinio esmė tampa sunkiai suvokiama, nes ji išreikšta mums svetima kalba. Svetimžodžiai ardo kalbos darną, žmonės juos tik išmoksta, įsimena, bet supranta sunkiai, nes jie nedera su gimtąja kalba ir todėl niaukia sąmonės šviesą. Pasak Vydūno, kas kalba gimtąja kalba, tam lengviau atsiveria pasaulio ir gyvybės slėpiniai.

Vydūno sąvokos ir pavadinimai nepaplito dabartinėje bendrinėje lietuvių kalboje, tačiau juos dažniau vartojant, šį nuostolį bent iš dalies būtų galima atitaisyti. O tam visų pirma būtina suvokti, kas yra žmogus ir koks jo santykis su visu tuo, kas yra. Didelio skirtumo tarp šioje knygoje aprašytųjų dėsningumų ir šiuolaikinio gyvenimo būdo priežastis yra kitoks žmogaus suvokimas. Be gilesnio savosios kilmės suvokimo bei savęs pažinimo nepajėgsime pripažinti ir priimti šioje knygoje surašytų gyvenimo bei gyvybės dėsnių, o tuo labiau jais, bent iš dalies, gyventi.

„Gimdymo slėpiniuose“ žmogaus sąranga nėra nuosekliai pateikta. Ji aprašyta tik tiek, kiek vienur ar kitur reikėjo teksto teiginiams pagrįsti. Kiek vėliau rašytoje

knygoje „Sveikata, jaunumas, grožė“ žmogaus vidinis pasaulis aprašytas išbaigčiau ir labiau nusistovėjusiais pavadinimais. Joje yra ir Vydūno žmogaus sąrangos piešinys, kuriuo čia pasinaudosime (žr. įvado gale).

Žmogus yra persismelkiančių ir nuolat tarpusavyje sąveikaujančių gyvybės sričių arba lygių sąranga. Visą šią struktūrą palaiko ir vienija žmogaus esmė, kurią Vydūnas vadina įvairiais vardais: *dvasia-siela, esmingasis aš, žmogaus esmė, žmoniškoji esybė* arba tiesiog Aš. Skirtingi pavadinimai galbūt įneša šiek tiek painiavos, tačiau palieka laisvės ir skaitytojui. Kita vertus, bet kokio sudėtingo ir slėpiningo reiškinio, – tokios yra žmogaus gyvybės apraiškos, – vienas pavadinimas pilnai neatskleidžia. Skirtingi pavadinimai parodo to paties reiškinio kitas puses, priklausomai nuo to, apie ką tuo metu kalbama.

Dabartinės švietimo sistemos išugdytam žmogui suprantamiausia bus *kūno gyvata*, kurią vadiname tiesiog *kūnu*. Tačiau *kūno gyvata* yra gerokai platesnė sąvoka, negu *kūnas*. Ji, nors ir susijusi su kitomis žmogaus gyvatomis, yra atskira gyvybės sritis, turinti savo dėsninčius ir savąjį kūno protą.

Kita, kūną jaudinanti ir judinanti, yra *jausmų-geismų gyvata*, kuri šiuolaikinėje psichologijoje vadinama emocijomis (nuo lotynų k. žodžio *moveo* – jaudinti, judinti). Šią gyvatą Vydūnas dar vadina *geismingąja*. Jos reikšmė žmogaus gyvenime labai didelė, nes tai yra varomoji

jėga, energija. Tačiau, kad netaptume jos vergais, ją reikia teisingai suprasti. Jei geismingoji gyvata įsigali, ji sau pajungia ir žmogaus mintis. Kai mintims vadovauja geismas, mąstymas tampa pavergtas, pasak Vydūno, – *geismingas*. Jausmų ir minčių sąveika dažniausiai vadinama protu.

Vydūno pastebėjimas, kad protas gali būti ir dažnai būna pavergtas geismo, yra labai svarbus, ypač dabartiniiais laikais, kuomet geismas tampa ar jau tapo pagrindiniu gyvenimo varikliu. Buvo laikas, kai nesupratau, kodėl reklamose šalia brangių prekių vaizduojama pusnuogė moteris. Sužadinti geismui. Pažadintas geismas pavergia protą.

Kita vertus, protas nepagrįstai aukštinamas, iškeliamas virš visko. Ko gero, materialistinėje pasaulėvokoje, kuomet atmetamas gilesnis požiūris į žmogų, kitaip ir būti negali. Ankstesnių amžių mąstytojai protą vertina kritiškiau. Ž. Ruso (Rousseau) sakė, kad žmogus yra kūrinys troškimų ir instinktyvių potraukių, kuriems yra pajungtas protas. Anglų filosofas D. Hjumus (Hume) savo knygoje „Traktatas apie žmogaus prigimtį“ rašė: *Protas yra ir privalo būti aistrų vergas ir į nieką kitą, o tik į tarnystę ir paklusnumą aistroms jis tegali pretenduoti*.

Tai požiūris kritiškai mąstančiųjų, kurie dar neiškėlė savęs virš visa ko. Tačiau tam, kuris atranda savyje aukštesnę už protą galią, t. y. sielą, protas yra tik tarnas ar įrankis, su kuriuo galima atlikti ir gerus, ir blogus

darbus. Toks požiūris suderina prieštarigus proto vertinimus. Tai yra natūralu, nes protu, kaip ir kiekvienu įrankiu, reikia išmokti naudotis. Pirmiausiai derėtų išmokti su juo nesusitapatinti ir atrasti savyje galią, sugebančią vertinti proto sprendimus – atmesti juos arba priimti.

Vydūno naudota sąvoka *geismingas protas* ar *geismingas mąstymas* yra gana tiksliai ir nuvainikuojanti nepagrįstai protingais vadinamus sprendimus. Iš tiesų protas sugeba pateisinti bet kokius, nei su dora, nei su žmoniškumu nesuderinamus sprendimus. Tačiau supratur, kad juos priėmė ir pateisino *geismingas protas*, tokius sprendimus vertinsime kitaip.

Kalbant apie geismą ir jo susijungimą su mąstymu, visada reikia prisiminti dar vieną Vydūno įžvalgą: geismas yra nepasotinamas. Budistai tokį protą vadina alkanuoju arba prieraišiuoju. Ši natūrali geismo savybė yra nei bloga, nei gera, – jis trokšta visą laiką būti dirginamas, ir kuo toliau, tuo stipriau. Geismas yra ne tik nepasotinamas, bet ir visiškai savanaudis. Geismui, kuris savęs tenkinimui naudojami žmogaus kūnu, nėra kiek nesvarbu, kad jis tą kūną griauna. Geismas, kaip ir vėžinis auglys, stiprėdamas sunaikina žmogaus sveikatą ir galų gale kūną.

Tai akivaizdžiai rodo gyvenimo pavyzdžiai. Geismas gali būti toks stiprus, kad jam tenkinti tinka net ir „viruso medžioklė“ – nauja manija, plintanti homosek-

sualų gretose, kai siekiama užsikrėsti ŽIV, nes tai suteikia papildomą seksualinį jaudulį. Vyrai, kurie užkrečia virusu, vadinami „dovanos davėjais“. Ir tai siejama su laisve.

Taip, tai susiję su laisve, bet išvirkščia prasme: toji laisvė jau yra virtusi vergija, nes žmogus nebegali to nebedaryti. Geismas nesuderinamas su tikra laisve, nes jis žmogų pavergia, o geismingas mąstymas tarnauja geismui. Laisvė – tai ne vergauti geismui ir sakyti, kad laisvai pasirinkau. Žmogus, vergystę pavadindamas pasirinkimo laisve, pasiteisina, bet ir apgauna save. Pasirinko, nes nebegali nepasirinkti.

Protas sugeba vergystę paversti laisve, ydą – dorybe ar blogį – gėriu. Tokį pakeitimą ir vertybių sumaišymą įgalina abstrakti arba atsietą kalba, kai žodžiai (sąvokos) yra atskiriami nuo to, ką jie įvardija. Tai abstraktus, atsieto mąstymo savybė, kuria naudojami taip plačiai ir dažnai, kad ta apgaulė ar saviapgaulė net nebepastebima, jei gyvenama vien tik protu. O geismas dar ir skatina tikėti apgaulingu žodžių žaismu – abstrakčiais, nuo gyvenimo patirties atsietais pasiteisinimais. Tačiau nuo tikrovės atsietas pasiteisinimas visada lieka iliuzija. Gėriu pervardintas blogis neviršta gėriu ar vergija pervardinta laisvė, neviršta laisve.

Tikroji laisvė glūdi ne abstrakčiuose pasiteisinimo žodžiuose, bet sugebėjime nevergauti savo geismams. Tačiau tam reikia atrasti ryšį su esminguoju „aš“ – su

savo siela. O tam visų pirma reikia susivokti savo viduje. Kas esu aš, kokia mano kilmė ir kur aš keliauju? Vydūnui tai buvo svarbiausi gyvenimo klausimai. Atsakymo į juos ieškojimas – pirmaeilis uždavinys. Savo atsiminimuose jis rašė: *Mąstydamas apie savo gyvenimo patirtis, labai dažnai prisimenu kūdikystę, kai vis aiškiau jaučiausi slinkstąs į daiktiškumo sritį. O nenorėjau prarasti savo kilmės suvokimo. Vis regėjau ją esant Didžiajame Slėpinyje.*

Didysis Slėpinys Vydūnui buvo betarpiška kilmės patirtis. O kokią žinią apie savo kilmę gavome ir gauname mes? Kur link ši žinia mus kreipia? Mes pamiršome kas esame. Keista, tačiau melas apie žmogaus kilmę mums dažnai yra priimtinas. Žmonės tiki melu ne todėl, kad privalo tikėti, o todėl, kad nori tikėti. Nes taip mums parankiau, nes lengviau pateisinti ir pasiteisinti dėl elgesio, neverto žmogaus vardo.

Kiekviena veikla ar pasistengimas turėtų kilti iš vidinio susivokimo ir giliausio savęs prisiminimo. *Nuolat atsimink save* – ne egoistine, bet esmės prasme – tokią senovinę lietuvių išmintį ar pamokymą Vydūnas dažnai girdėjo iš savo motinos. Nuolat atsimink, kad esi dieviškos kilmės dvasia-siela ir tik tada elkis ar veik. Būk atidus vidinei kovai tarp šviesos ir tamsos, tarp žmoniškumo ir pažmoniškumo.

Tik jaučiantis ryšį su siela žmogus gali tikrai laisvai pasirinkti. Geismas prievartauja žmogų ir verčia pasi-

rinkti tai, ko nori jis. O siela tik tyliai primena, kokios bus vienokio ar kitokio pasirinkimo pasekmės. Beje, esant ryšyje su siela, taipogi veikia tas pats protas, bet jis jau nebevergauja geismui.

Dabartinėje malonumus ir geismus skatinančioje kultūroje apie susilaikymą mažai arba visai nekalbama. Geismas negali susivaldyti, – tokia jo prigimtis. Tačiau geismą suvaldyti gali esmingasis aš, kuris jo nenuslopiną (tai galima padaryti tik laikinai), bet trumpam jį sustabdęs, pakeičia geismo energijos tekėjimo kryptį. Visa žmoguje yra gera, – sakė Vydūnas, – tik reikia visas žmogaus galias nukreipti tinkama linkme. Ta pati energija (geismas ar aistra) jau neardys žmogaus sveikatos, bet ją stiprins. Aišku, tam reikia pastangų. Tačiau tai, kas tikrai vertinga, pasiekama tik per pastangas. To nesupratimas ar nenorėjimas pasistengti stumia visą visuomenę į geismų vergystę.

Galima pateikti daug pavyzdžių, bet pasitenkinsime vienu. Harvardo universiteto mokslininkas Edvardas Grynas (Green) tyrė, kaip veikia Ugandoje vykdoma programa prieš AIDS epidemiją. Savo knygoje „Neišsipildę pažadai: kaip AIDS personalas formuoja pasaulį“ autorius pasakoja, kad 2004 m. Vašingtone vykusioje konferencijoje pranešimas, kuriame jis parodė, kad paveikiausia priemonė sustabdyti AIDS epidemiją yra susilaikymas, sulaukė tik pavienių plojimų. Tačiau kai viena koledžo studentė priėjo prie mikrofono ir sušuko:

Aš manau, kad žmonės turi gauti tiek sekso, kiek jie nori ir su tiek žmoniu, kiek jie nori, nuaidėjo kurtinančios ovacijos. Žmonės plojo atsistoję. Aišku, kad geismingai mėstan- tis žmogus tam pritaro.

Geismas žmogų akina ir verčia protą ieškoti tik jam pačiam, bet ne esmingajam aš, tinkamų pasiteisinimų. Geismingas mąstymas taip apakina žmogų, kad jis nebemato akivaizdaus dalyko, – kad sueitis skirta gyvybės pradėjimui. Atkreipkime dėmesį į pasaulėjimo slinktį kūniškumo link: jei tu pateisini mano pasilei- dimą, aš pateisinu tavąjį. Išgalėjęs geismingas mąsty- mas skatina žmones pateisinti blogį ne tik savyje, bet ir kituose. Nesvarbu, kad aš dar negyvenu kaip derėtų, tačiau svarbu, suvokti ir pripažinti, kad dar galiu augti ir stengiuosi tai daryti.

Dar aukštesnė gyvybės sritis yra *minčių gyvata*. Abi pastarosios sritys (jausmų-geismų ir minčių) yra taip tarpiai tarpusavyje susijusios, kad jas abi kartu Vydū- nas vadina *jausmų-minčių gyvata* arba senu lietuvišku žodžiu – *vėlė*. Tai gali būti netikėta, nes žodį *vėlė* įpras- tai vartojame kalbėdami apie mirusius. Tačiau tai labai vykęs senovinis pavadinimas dar iš tų laikų, kuomet žodžiai buvo daugiaprasmiai. Žodis *vėlė* parodo, kad kūnui mirus aukštesniosios žmogaus gyvatos gyvena toliau.

Knygoje „Sveikata, jaunumas, grožė“ pavadinimo *vėlė* Vydūnas nebenaudoja, o vietoj jo vartoja žodį *asme-*

nybė. Asmenybė arba *vėlė** iš tikro yra tas pats dalykas, besireiškiantis ir regimajame, ir anapusiniame pasau- liuose. Neaiškumas kyla tik todėl, kad materialistinio mąstymo paveikti prie asmenybės priskiriame ir kūną. Tačiau kūnas nėra asmenybės dalis, ji tik gyvena kūne. Kūnui mirus, asmenybė, o sakant senoviškai – *vėlė*, gyvena toliau**. Po mirties praėjus tam tikram laikui, nuo *vėlės* atsiskiria *siela*, ir lieka tik *vėlės*-asmenybės lukštas, kuris lotyniškai vadinamas *persona*, tai reiškia – *kaukė*, kuri gali išlikti nebent sendaikčių saugykloje.

Tuo tarpu tikroji arba *esmingoji*, amžinoji gyvybė, kurią sunkiausia suprasti bei savyje atpažinti, keliau- ja į šviesos sritį. Ją Vydūnas dažniausiai vadina *vėlgi* dvigubu vardu *dvasia-siela*. Žmonės linkę nesutapatinti *dvasios* ir *sielos* sąvokų, tačiau jos, panašiai kaip *min- tys* ir *jausmai*, yra beveik neatskiriamos. *Dvasia-siela* yra panaši į saulę: pati saulė yra *siela*, o jos skleidžiama šviesa ir šiluma yra *dvasia*. Vydūno *siela* iškeliavo, o jo

* Taip asmenybę vadino ir Vydūno amžininkai: *Tas atsitikimas išgy- dē mano sergančią vėlę, aš vėl pasijutau žmogumi* (ikitarybinio lai- kotarpio raštai). *Vėlė gi pilna troškimo tarnauti prakilniems idealams* (G. Petkevičaitė-Bitė). [LKŽ]

** Banginės-lingvistinės genetikos kūrėjas, biologijos mokslų dak- taras P. Gariajevas sako: *Aš žinau, kad po mirties asmenybė išlieka. Taip sakau ne kaip tikintysis, bet kaip mokslininkas. Tai rodo bandy- mai, atliekami mūsų laboratorijose.*

dvasia, minčių pavidalu, liko. Ar pajėgsime tas mintis suprasti?

Ypač įsidėmėtinas yra baigiamasis šios knygos skyrius „Meilė“. Jo esmę įmanoma suprasti tik suvokus, kad tikrasis arba esmingasis žmogus yra jo siela, kuri, nepaisant visko, kas vyko ir nutiko žemėje, galų gale vienijasi, susituokia su Pirmaprade visumos Priežastimi – Dievu, iš kurio ji yra kilusi.

„Gimdyimo slėpiniai“ galėtų būti ryški kelrodė žvaigždė orientyrus praradusioje, pasimetusioje ir pasiklydusioje visuomenėje. Šioje knygoje išsakyta tiesa nepavaldi laikui, nes esmė, jei tai iš tiesų esmė, nesikeičia. Tokia ji buvo anksčiau, tokia yra dabar, tokia ir liks. Keičiasi tik formos, pavidalai, papročiai, įstatymai, į kuriuos istorijos bėgyje būdavo įvelkama, yra įvelkama ir ateityje bus įvelkama nesikeičiančioji esmė. Tokia prasme ši knyga yra amžina – ne fiziniu pavidalu, bet tekste slypinčia esmė. Ši esmė laikas nuo laiko pamirštama, tačiau pribrendus aplinkybėms, atėjus tam tikram laikui, ji vėl atrandama, užrašoma, iškeliamą. Gal šis laikas jau atėjo arba artinasi?

Aleksandras Žarskus

GYVENIMO IR SVEIKATOS PRADŽIA

Gimties svarba

Gyvenimas yra slėpinių kupinas. Galima sakyti, kad jis yra stebuklas. Gyva mįslė, kad gyvi esame, regime ir jaučiame tiek daug įvairių dalykų ir atsitikimų. Kodėl gyvename? Kam visa tai, ką patiriame ir sužinome? Taip nuolat turime klausti. Kai kas neranda tam jokio atsakymo. O daug žmonių gal nė nejaučia, kad gyvenimas yra nuostabus.

Pagaliau, nebūtų ne tik mūsų, bet ir nuostabaus gyvenimo, jeigu nebūtų gimties*. Iš jos mes randamės gyvenime. Gimdami mes gauname kūną, kuris palengva auga, didėja, tarpsta (vėši, klesti) ir tampa priemone bei

* Vydūnas vartoja primirštą žodį *gimtis*. Jo nereikėtų keisti į įsigalėjusį žodį *lytis*, nes žodžio *gimtis* reikšmė yra platesnė ir nurodo į svarbiausią *gimties* (*lyties*) paskirtį – pradėjimą ir gimdymą. Tuo labiau, kad šiandien lytį norima atskirti nuo prigimties. Žodžio *gimtis* prasmės aiškiai rodo, kad lytis neatskiriama nuo prigimties. Aiškumo dėlei, pasitelkime lietuvių kalbos žodyną:

Gimtis – 1. *gimimas; kilmė*: Ne po daug žemės radom iš gimties. (Dusetos). Gimties dieną švenčiame. (A. Baran.); Kokios tu gimties – ar paliokas, ar lietuvis? (Švenčionys). Pasisveikinom kaip broliai vieno krašto, vienos gimties. (senieji raštai). 2. *prigimimas, gamta*: Tai yra dovanos gimtiniosios, tai yra prigulincios gimčiai žmogaus. (A. Baran.). Nėra daikto gražesnio prieš gimtį. (A. Baran.).

tarpininku visam gyvenimui patirti.

Šitą gimties svarbą, rodos, visi žmonės giliai nujaučia. Nesistebėdami gyvenimu, jie stebisi tiktai gimtimi. Žmonių akyse ji yra slėpinys, kurį sunku atskleisti, bet neapsakomai traukia jį patirti. Gimtis traukia ir vilioja nesuprantamais, bet aiškiai jaučiamais maloniais, o kartu ir skaudžiais ryšiais. Gimtyje žmonės nujaučia viso gyvenimo šaknis. Gimtis mums žada svaiginantį gyvybės pakilimą, nenusakomą palaimą. Iš visų gyvenimo stebuklų gimtis yra pati nuostabiausia.

Todėl reikėtų manyti, kad moksle jos slėpiniai seniai yra išaiškinti. Iš tiesų mokslininkai gerai pažįsta žmogaus kūną. Jie žino, kaip kaulai yra sudėti, kaip susitraukinėja raumenys, kaip išraizgyti kraujagyslių ir nervų tinklai kūne, kokios smegenys yra galvoje ir kauluose, kaip kūnas gimties reikalams įtaisytas ir t. t.

Paminėjome tik stambiausius kūno dalykus. Yra ištirta ir daugybė smulkesnių kūne esančių dalykų. Ir

3. *lyties organai* (genitalia). 4. *gimda, iščios* (uterus): Šiandien visą dieną nebuvo gimties skausmų. (Mosėdis). 5. *lytis*: Jau tai neabejojamas daiktas yra, kad ir augmės varinasi viena nuo kitos gimčia (sexus). (A. Pabrėža). Tamsta, žmogumi vyriškosios gimties, mes negalim pasitikėti. (Šatrijos Ragana). 6. gram. *giminė*: Niekatrosios gimties vienaskaitos vardininko galūnė. (K. Būga). [LKŽ, III t., p. 315]

Sąvoka *gimtis* yra tarsi daugiabriaunis kristalas, kuris įdėtas į tam tikrą prasmę nešantį sakinį, sušvinta viena ar kita ar net keliomis savo briaunomis. Paliekame skaitytojui suvokti, kuri *gimties* prasmė labiausiai išryškėja skirtingose teksto vietose.

vis daugiau apie kūną sužinoma. Šių dienų mokslas jau beveik visai suvokė, kad negalima žmogaus prigimties taisyti, o tik iširti. Į žmogaus kūną imta žiūrėti kaip į labai sudėtingą organizmą, kuriame nieko nėra, kas nebūtų jam reikalinga ir kuris gyvena galių (jėgų) jūrose, nuo kurių jis negali būti atskirtas, tačiau kurių visiškai iširti žmogus neįstengia.

Tačiau toks supratimas dar nėra įsigalėjęs! Medicinoje jis dar tik pradedamas pripažinti. Bet ir mokslininkai dar per mažai į kūną žiūri kaip į slėpinį. Vis dar težiūri- ma į kūną kaip į atskirą daiktą, kuriame tarsi nėra nieko daugiau negu tai, kas regima ir apčiuopiama. Toks supratimas vyrauja ir moksle, ir visuomenėje. Todėl ir nematoma, kaip tampriai kūno sveikata, jo atsiradimas ir augimas priklauso nuo to, kaip jis buvo pradėtas.

Gerai žinoma, kaip žmogaus kūnas prasideda, kaip jis auga ir didėja. Bet kokia buvo gimdytojų širdies ir sielos būseną – jų norai, mintys ir jausmai – pradėjimo metu, lieka nežinoma. Nėra žinoma, *kurie ir kokie dėsniai valdo pradėjimo ir pradedančiųjų sąveiką*. Žmonių gimties gyvenimas tebėra nežinojimo tamsoje.

Užauga žmonės, patiria gimties troškimus ir reikalavimus, paklusta jiems ir pradeda vaikus, bet lyg iš ne-tyčių. Nenumano jie šiame vyksme slypinčių slėpinių. Dažniausiai nejaučia jie ir atsakomybės. Nors žmonės gimties slėpiningumą nujaučia, bet jie droviasi apie tai kalbėti. Kiti net visą gimtį laiko nuodėminga. Pagaliau

yra ir tokių žmonių, kuriems gimties dalykai yra tik pasišaipymui ir pasismaginimui.

Tačiau, nepaisant tokio skirtingo požiūrio, tiesa niekur nedingsta. O tiesa yra ta, kad žmogus, kokį jį regime, tai yra jo kūniškasis pavidalas, randasi pradėjimo metu, kad pradėjimu žmogui suteikiamas regimasis gyvenimas ir kad kartu su pradėjimu jam tenka stiprybė ir sveikata arba silpnybė ir liga. Turbūt ir akiausias supranta, kad daugelio žmonių ligų šaknys slypi tame, kaip jie buvo pradėti ir gimdyti.

Giliau žiūrint, berods *kiekvienu žmogaus asmenybė yra versmė viso to, kas jam atsitinka, netgi tai, kokių būdu jis gaminamas ir gimdomas*. O tai turėtų paskatinti į gimties slėpinius žiūrėti su dar didesne nuostaba.

Užgimimas yra labai žymus įvykis žmogaus gyvenime. Bet gimimo nebūtų be pradėjimo. Todėl jis turėtų būti laikomas dar svarbesniu. Tačiau ir pradėjimas nėra žmogaus pradžia. Žmogaus asmenybė yra siela, kuri yra dvasinės kilmės. Todėl ją pažinti nėra lengva. Virš senovinės šventyklos durų skaitome: „Pažink pats save“. Tai reiškia be galo daug. Trumpai pasakius: „Išmanyk, kad tu esi dvasinės kilmės“.

Todėl pradėjimo metu veikia ne tik kūno, bet ir nematomos galios, netgi trečio žmogaus asmenybė, kuri nori būti pradėta.

Iš tikrųjų pradėjimas ir gimdymas yra nuostabūs vyksmai ir įvykiai. Jų giliosios prasmės negali pasiekti

šių dienų mokslas, negali to suvokti ir paprastas žmogus. Bet tai, kad visų jaučiamas ir regimas gyvenimas prasideda pradėjimu, rodos, galėtų kiekvienas suprasti. Taipogi ir tai, kad gimstantys žmonės visuomet bus tokie, koku būdu jie buvo pradėti.

Nėra būtinybės žinoti visus gyvybės bei gimties dėsnius. Bet yra būtina, kad gimdytojai nujaustų, *koks aukštas dalykas, koks neišmąstomai svarbus veiksmas yra pradėjimas*, kokie nuostabūs slėpiniai slypi gimtyje. Ir nėra žemėje kito dalyko, kuris taip trauktų ir viliotų žmones.

Rodos aišku, kad stipresni, sveikesni ir kilnesni žmonės užgims ten, kur pradėjimo svarba yra giliau nujaučiama. Nuo pradėjimo priklauso giminių ir visų tautų klestėjimas arba žlugimas.

Kalbėdamas apie lietuvių tautos atsigavimą, jaunas lietuvis gydytojas kartą sakė: „Mums reikia milžinus pradėti“. Tai teisybė. Bet reikalingiausi mums milžinai yra dvasios ir sielos didvyriai. Jie gims, jei pradėsime, gyvai jausdami, koks svarbus ir kartu nuostabus bei kilnus dalykas yra gimtis ir pradėjimas.

Gimties dvejybė gamtoje

Gamta gamina ir gimdo visokius pavidalus. Ir tai priklauso nuo įvairių gamtos galių. Jau pačiuose gamtos pagrinduose jos skiriasi į dvi rūšis. Galima sakyti, kad cheminių elementų jungimasi tvarko dvejojumas – dvi priešingos galios.

Kur tiktai stebime kokį nors vyksmą, veiklą ar darbą, visur pasireiškia dvi priešingos galios. Imkime, pavyzdžiui, kad ir elektrą. Visas jos veikimas pagrįstas dvejybe – teigiamų ir neigiamų polių sąveika. Ta pati elektra ir perkūnijoj apreiškia savo dvejybę. Nebūtų vaisingo perkūnijos lietaus, jei nebūtų dvejybės. Žemė taipogi yra didžiulis elektrinis magnetas su dviem galais, kurie vadinami poliais. Vienas jos polius yra teigiamas, o antras – neigiamas. O pagaliau iširta, jog saulė ir žemė taipogi tarpusavyje sąveikauja kaip du elektriniai magnetai. Seniai yra žinoma, kad priešingi poliai vienas kitą traukia, o vienodi – atstumia. Saulė laiko žemę savo globoje, o žemė kreipiasi saulėn. Iš to randasi žemėje klestinti gyvybė.

Visumos dvejojumas nėra pakankamai giliai išmąstytas. Negyvojoje gamtoje dvejybė yra sunkiau pastebima. Bet, kylant per visumos skyrius aukštyn, gyvesnėn gyvybėn, priešingos galios vis aiškiau pastebimos. Pirmiausia jos labai gražiai augmenijoj pasireiškia. Tik įsižiūrėkime į žiedelį. Jis yra kaip mažas namelis, kuriame gyvena jaunavedžiai.

Žiedo dugne, dailioj gūžtoj guli sėkla, maži grūdeliai. Gyvybė juose tarsi miega. Grūdeliai yra apdenkti, ir ant to dangtelio stovi vamzdelis su platesniu kiau ru galu. Visa tai yra viena gyvybės, arba augimo, jėga. Aplink ją stovi laibi stiebukai. Ant jų galų kybo mažos kūlėlės, kuriose yra žiedadulkės, tai yra kita sėklos rū-

šis. Žiedui prasiskleidus, žiedadulkės, vėjo arba kurio nors vabzdžio, pavyzdžiui, bitės pajudintos byra ant minėtojo vamzdelio galo ir per jį žemyn ant apačioje tūnančios sėklos. Dulkelėms į ją įsmigus, pradeda augti vaisius – jis yra užmegztas – ir noksta.

Ir taip augmenyse matyti ne vien gimties dvejbė, bet ir jos prasmė. Augmeniui augant, vis ryškesnė darosi gimties dvejbė – abi augimo galios atsiskiria viena nuo antros, kad paskui, joms vėl susiliejus, augimas pasiektų kitą kokybę.

Tas pats reiškinytis regimas gyvūnijos bei žmonių pasauliuose. Tik čia gimties reikšmė yra dar svarbesnė, nors gimtis ir čia telieka *augmenijos* dalyku. Tai reikėtų aiškiai suprasti. Gimtis yra augimo apraiška. Ir visų pirma toje gyvenimo srityje, kur randasi akimis regimi pavidalai, ant kurių ir yra matyti gimties požymiai. Jie yra kūniški.

Tačiau gimties skirtumai didėja kartu su gyvesne gyvybe. Ji persikelia ir į nematomąją sritį – vėlę, būtent į jausmus bei geismus. Pagaliau netgi į sielos ir dvasios sritis. Gyvūnijoje tai dar nėra aiškiai matyti. Abiejų gimčių gyvūnai nedaug tesiskiria savo pavidalu ir gyvumu. Tačiau kitaip yra žmonijoje. Joje gimties skirtumai reiškiasi jau ne vien tikta kūne, bet ir jausmų-geismų srityje ir netgi sieloje bei dvasioje. Ir šiuose gyvybingumo lygiuose dvi priešingos gimtys sąveikauja tarpusavyje.

Žinome, kad gamtoje ir augmenijos pasaulyje vai-

singumo galios plačiai barstomos, tarsi jos nebūtų brangintinos. Gamta turi apsčiai galių. Jos veikimo sritis yra labai plati. Augmenijoje svarbiausia, kad gyvybė įgytų pavidalus. Gyvūnų pasaulyje gyvybė aiškiau pasireiškia ir jos sąmoningumas didesnis. Todėl ir gaminimo galios taip labai jau nebebarstomos. Gyvūnai susieina tikta pradėjimui. Taip turėtų ir žmonės elgtis, tačiau taip būna labai retai.

To priežastis yra mažas žmonių sąmoningumas. Žmogus, kaip sąžinę turintis gyvis, savo veikla bei elgesiu yra atskiras pasaulis. Ir jis jį kuria savaip, kol jo nesustabdo skaudžios klaidų pasekmės. Iš nesuvokimo kyla ir vyraujantis manymas, kad abiejų gimčių žmonėms sueitis yra reikalinga, nors ir nenorima pradėti gyvybę. Pateisinančių priežasčių randama įvairių, tačiau jos visos yra aklas nežinojimas.

Žmonijoje gimtis skirta gyvybei aukštinti. O tam reikalingi suvokimo bei jautimo skirtumai, kurie atsiranda dėka skirtingų gimčių.

Viso pasaulio turinys lobėja (turtėja), kadangi jame dvejbė veikia. Dvejybiškumas persmelkia net giliausias būties gelmes. Žinoma, kad visumoje veikia du labai skirtingi veiksniai, būtent, dvasia ir medžiaga. Nors jų tiesiogiai negalime lyginti su vyriškumu ir moteriškumu, vis dėlto visumos gyvybingumas kyla iš to, kad jie vienas kitą persmelkia. Dvasia ir medžiaga yra visumos poliai. Visuma, kuri mums atrodo medžiaginė, yra dva-

sios prisunkta. Ir iš to randasi visas regimasis pasaulis ir jo įvairovė.

Taip aiškina filosofijos mokslai, o tikybos mokslai liepia tuo tikėti. Bet jie liepia pakelti akis ir į tai, kas anapus medžiagos bei dvasios yra, – į vienatinį jų pagrindą, būtent į Amžinąją Visumos Priežastį. Sakoma ją esant šventa. Ir negali būti kitaip. Pati ji yra gėrybė, kuri rasdina (kildina) visa, kas yra, kuria gaminančias ir vaisinančias jėgas, gamtą, gyvybę ir visą gyvenimą.

Ir nėra nieko, ką galima būtų peikti, nes visa yra gera. Mes kartais peikiame tikrai todėl, nes tikime, kad kažkas yra blogai. O iš tikrųjų taip nėra. Savo menku supratimu padarome vieną dalyką blogu, o kitą geru. Tikrai mums atrodo, kad šiluma naudinga, o šaltis kenksmingas, arba antraip. Tikrai mums šviesa tėra maloni, o tamsa baugi. Mums atrodo, kad vieni dalykai dieviški, o kiti velniški, kad viena galybė – Dievas, antra – velnias.

Bet visas gyvenimas yra atsivėrimas tobulybėn. Priklausomai nuo to, kokiame sąmoningumo lygyje esame, mes peikiame tuos, kurie yra aukščiau iškilę, arba atsilikusius. Tačiau visa, kas gera ir kas bloga, yra didžiame visumos gyvenime būtinai reikalinga. Ir piktoji galybė turi savo uždavinį Visumos atsivėrime. Tik mes patys viską suskirstome į tariamą blogį ar gerį. Taip kartais netikęs vyras visai išmintingą moterį vadina velniška, o nelemta moteris savo vyrą – velniu. Bet abu apsirinka.

Iš tikrųjų visa yra gera. O tos dvejopos jėgos, kurios kilo iš Vieningosios Pradžios ir reiškiasi nesuskaitomomis apraiškomis, yra gyvenimo galios. Joms veikiant pasaulis kuriasi ir išlieka. Jos apsireiškia pavasario gražumu ir rudens vaisiais. Jos skamba mylinčiųjų meilėje ir spindi iš tėvų širdies. Jos padaro, kad jaučiame skausmą ir džiaugsmą, liūdesį ir palaimą.

Jų balsus girdintys poetai kuria eiles apie gamtos grožę* ir mylinčiųjų meilę. O iš tikrųjų ne jie kuria. Anos jėgos kuria juose. Jos gieda paukšteliuose, šviečia gėlių, medžių žiedeliuose. Gimties jėgos, vaisinimo galios skamba visoj Visumoje kaip gyvybės ir džiaugsmo gaida. Jos klausykimės. Ji pašventins ir palaimins mus ir save mumyse. Kitaip žvelgsime į gyvenimą. Dings iš akių, ką vadiname blogu, bjauriu, nuodėmingu. Nes mūsų akys tebuvo tokios. O dabar atsivėrė.

* Vydūnui, kaip ir daugeliui to meto žmonių, *grožė* yra moteriškos giminės. Lietuvių kalbos žodyne yra abu žodžiai: *grožė* ir, ko gero, naujesnis žodis *grožis*. *Grožė* – *grožis*, *grožybė*, *gražumas*: Kalnai kelmuoti, pakalnės nuplikę, kas jūsų grožei senobinei tiki? (A. Baran.) Jų laukė įvairi Lietuvos gamta ir siūlė jiems visokių savo dovanų – grožės ir džiaugsmo (Vaižg.) [LKŽ]. Turbūt nesunku suprasti, kad *grožės* prigimtis yra moteriška. Su *grože* bus panašiai atsitikę kaip ir su *dantimi* ir *debesimi*, – *buve moteriškos giminės daiktavardžiai, beveik virto vyriškos giminės*, – *senesniuose žodynuose jie dar moteriškos, o naujuose, jau vyriškos giminės*. Vydūnas rašo, kad kai jis žodį *dantis* pavartodavo vyriška gimine, motina jį pavadindavo vokietauku, nes vokiškai *dantis* yra vyriškos giminės.

Dvi žmonių gimtys

Kaip jau sakėme, žmonijoje gintis turi ypatingą reikšmę. Kaip sėkla augmenijoje, taip ir žmogus yra visos gyvenimo kūrybos prasmė. Sėkloje yra subrendusi visa augimo galia, kad iš jos galėtų kilti nauja apraiška, o žmoguje bręsta dvasinė kūrybos galia. Žmogus yra pasaulio sąmonės sąžinė arba siela. O kad ji taptų veiksmu, tam dera gintis.

Todėl taip galingai veikia vienas kitą vyriškumas bei moteriškumas. Abiejų gimčių kūnai yra atskiros gyvybės su ypatingomis galiomis. Per gintis apsireiškia skirtinga jausmų, norų, nuotaikų bei geismų gyvybė. Ir pagaliau vyrų bei moterų dvasios-sielos kalbasi viena su kita.

Kūno gyvybė kvėpuoja gamtos oru. Galios, kurios jame gyvos, apsireiškia ir kūno troškimais. Todėl vyrai ir moterys, kurių jausmai bei geismai dar nėra sužadinti, kurių vėlės* dar tebemiega, gyvena, kaip jų prigimtis jiems liepia. O prigimtis gyvena santarvėje su visa gamta.

Kuomet labiau prabudę geismai ir jausmai labiau suveda vyrą ir moterį, jie nebegyvena linkimų (polin-

* Čia ir toliau Vydūnas sąvoką *vėlė* vartoja asmenybės prasme. Plačiau apie tai žr. Įvade. Taip asmenybę vadino ir Vydūno amžininkai: *Tas atsitikimas išgydė mano sergančią vėlę, aš vėl pasijutau žmogumi* (ikitarybinio laikotarpio raštai). *Vėlė gi pilną troškimo tarnauti prakilniems idealams* (G. Petkevičaitė-Bitė). [LKŽ]

kių, potraukių. Palyginkime: *linkimas – linkti, linksta. Kaip man linksma, kad mano bernelis prie man linksta*) vedami, bet geismų gundomi. Geismų gyvybė nori būti judinama, erzinama – ji trokšta nuolatinio gašlavimo. Geismų dirginimui ir stiprinimui tinka visos kūno priemonės. Todėl ir gimties įtaisai tampa geismų tarnu, bet ne kūrybos priemone.

Ten, kur viską viršija jausmai bei geismai, vyrų ir moterų gimties galios labai susimaišo. Ir turbūt yra suprantama, jog iš tokio susiejimo pradedami žmonės negali būti skaidrios sielos, aiškaus būdo, geros kūno sveikatos. Jie gyvena tarsi nešvarume, aiškiai nesiskirdami nuo to, kas žema ir purvina, miegančiomis sielomis, o gyvi būdami vien savo geismuose.

Seniau, kol dar nebuvo tokio gyvenimo nuosmukio, moterys stengėsi gyventi su vienu vyru. Jų sielos savo sapnuose numanė, jog ilgesnis dviejų santarvėje esančių gyvenimas pagaliau pasiekia ir judviejų sielas ir žadina jas regimam gyvenimui. Moteris tvarkė, kad vienas vyras gyventų su viena moterimi**.

Tačiau palengva atsirado didesnė įtampa tarp abiejų

** Vydūno mintis čia ta, kad santykiams tarp lyčių, kurie yra bet kokios kultūros pagrindas, turėtų vadovauti moteris, nes jai, svarbiau negu vyrui, kad šeimą sudarytų vienas vyras ir viena moteris. Taip ir buvo ankstyvose kultūrose. Apie moteriškąją kultūrą galima pasiskaityti, pavyzdžiui, M. Gimbutienės knygoje „Senoji Europa“.

gimčių. Mūsų amžiuje gimties gyvenimas, vyraujantis vadinamose kultūringose šalyse, yra tikras gašlumas. Maišo žmonės savo gimties galias kaip kokias srutas (skystą tvarto mėšlą). Jiems jose išmirkus, vis labiau žmonėse nyksta savosios esmės pajautimas. Išliko vien tik numanymas, jog gimtis yra slėpinys ir nuostabus dalykas.

O iš to numanymo kyla nauja įtampa. Vyrai ir moterys žiūri vienas į kitą su neapsakomai varginančiu klausimu. Ir nei vieni, nei kiti nežino atsakymo. Abi gimtys nori kažką pajauti ir sužinoti.

Todėl taip labai viena gimtis geidžia pažinti antrosios gimties ypatingumą! O jo iš tikrųjų net nėra. Žiūrint į kūną, vyras ir moteris labai mažai kuo tesiskiria. Juodu taip labai panašūs vienas į antrą, kiek tik leidžia atskiri tų kūnų uždaviniai. Iš esmės žiūrint, netgi gimties įtaisai yra tie patys. Tik vyrui jie yra kūno išorėje, o moters – kūno viduje. Ir abiejų jie susideda iš dviejų dalių, – būtent dvigubas įtaisas būsimo žmogaus kūno sėkloms augti ir įtaisas, per kurį jos gali išeiti laukan. Tik moteriškoji sėkla, truputį pajudėjusi ir sutikusi į ją įsiskverbiančią vyrišką sėklą, pasilieka moters iščiose, arba namuose, kur užmegztas vaisius auga devynis mėnesius, iki ateina laikas išeiti laukan. Regimoji moters gimties įtaiso dalis tėra raumenų ir odos raukšlės.

Visoj gamtoj, pradendant nuo augmenijos, per visą gyvūniją ligi žmonijos, pastebimi maždaug tie patys įtai-

symai naujai gyvybei – vaisiui užsimegzti. Todėl kūno gimties dalykai nėra kuo nors labai ypatingi. O kad žmonės taip labai geidžia antros gimties nuogumo, tai kyla iš nesuprasto gilaus norėjimo gyvybės slėpinį iširti.

Patsai gimties skirtumas glūdi ypatingose galiose, kurios plūsta per visą kūną. Jautresnieji tą skirtumą gali pastebėti vien tik paduodami ranką vyrui ar moteriai. Kuo vyras ar moteris mažiau skaistus ar skaisti, tuo mažesnis tas skirtumas.

Minimos jėgos tvenkiasi ir sutirštėja gimties įtaisuose, – būtent moters iščiose arba vyro sėklidėse, – į mažus krislelius, į vaisinimo sėklas. Kai susijungia dviejų rūšių sėklos, nuo tos akimirkos galingai pradeda augti būsimo žmogaus kūnas.

Vyro ir moters gimties galios taip skiriasi todėl, kad kuo skirtingesnėse sėklose jos susikaupia ir sutirštėja, tuo galingiau jos susilieja į vieną ir apsireiškia nauju gyvu pavidalu. Kuomet žmoguje vyrauja gašlumas, tos jėgos mažiau skiriasi. Tiktai skaisčių žmonių vaikai yra sveikos ir galingos prigimties.

Gimties galia yra, tiesiai sakant, gyvybė, kuri duota žmogaus sveikatai išlaikyti ir naujiems pavidalams pradėti. Toms galioms pasiliekant kūne, žmogus jaučiasi smagus, linksmas, gyvas. Tiktai geismams užėjus atrodo, kad jų išliejimas suteiktų dar daugiau smagumo. Tačiau tai apsirikimas, kuris kyla iš noro kuo greičiau pasiekti gyvybės pilnumą. Jausmų suerzinimas, kraujo

įkaitimas nesuteikia žmogui daugiau gyvybės, kaip ir vėjas nedidina jūrų, sukeldamas bangas.

Bet žmonės vienas iš kito laukia gyvybės didinimo. Ypač to tikisi viena gimtis iš antrosios. Todėl ir gyvenimas, kuriame abi gimtys dalyvauja, yra daug gyvesnis, turtingesnis. Atsiranda ypatingas, tarsi spindintis susivokimas bei išmanymas, gyvesnė kūno, jausmų, minčių ir sielų gyvybė.

Įvairiai tai pasireiškia, nes priklauso nuo to, kokie žmonės bendrauja. Kilnių žmonių draugijoje galima greitai patirti, kaip moterų artumas gyvina vyrus, ir antraip. Atrodo tarsi visos jų širdies ir sielos jėgos pražysta. Iš skaisčių, kilnių žmonių jaučiamai spindi neapsakomas malonumas, nuostabi simpatija. Jų žvilgsniai, jų išvaizda, visos jų apraiškos šviečia skaisčiu žmoniškumu. Negalimas dalykas, kad tokie žmonės mėgautųsi geismais, nešvariomis linksmybėmis arba net gašlumu. Skaisčioji gimties galia taip skaidrina žmonių jausmus, jog kūno gimties linkimai visai nepasiekia jų sąmonės.

Kitokiems vyrams ir moterims susiję ir pabuvus kartu, sukyla visai kitokios jėgos. Įkaitę veidai, neramūs degantys žvilgsniai, atsirandantis tvankus oras gana aiškiai parodo, kad pasidarė slogu, bet ne gaivu. O nešvarieji jų žodžiai, gašlūs jų veiksmai galutinai tokius žmones parodo. Kiekvienas nors šiek tiek švarus ir numanus žmogus, pakliuvęs į tokią draugiją, aiškiai pajaučia, jog čia veikia jėgos, kurios naikina. Net ir anie

patys gėdijasi savo elgesio, kilnesniam žmogui įeinant į jų būrį. Ir tuo jie patys pripažįsta, jog negražu, nežmoniška pasiduoti karštiesiems geismams. Tik tas jų pajautimas dar yra per silpnas, kad galėtų paveikti žmonių elgesį.

Reikėtų jiems ieškoti skaisčių žmonių draugijos. Palengva jie čia patirtų, kiek daug reiškia, kai žmogus skaistus yra. Tikrasis malonumas yra jo esmė. Tarsi ir oras aplink jį yra kvapus, lyg iš prasiskleidusios lelijos. Tikrai skaistus žmogus yra tikrai ir visuomet mylimas. Skaistumą praradę žmonės tampa atgrasūs vienas kitam. Yra tikras apsirikimas, jei vyras ar moteris mano, jog meilės išlaikymui reikia sužadinti geismus. Jeigu tariamajai meilei išlaikyti reikia kurstymo, tada ji iš tikrųjų nėra meilė. Tikrai skaistus žmogus (vyras), skaisti žmona (moteris) yra visuomet mylima. Skaistybė yra malonumo ir grožės šaltinis. Todėl norint sau išlaikyti vyro arba moters meilę, reikia būtinai pasilikti skaisčiu. Meilė yra skaistumas ir atvirkščiai arba, kitaip sakant, skaistybė yra meilės kūdikis. Naikinant skaistumą ir tarnaujant gašlumui, meilė miršta.

Vyras ir moteris vienas iš kito laukia palaimos. Moteris tikisi iš vyro gauti gyvenimo turinį. Kūdikiui gimus, ji mano, kad tą turinį ji jau rankose laiko. Netrukus ji tai pamiršta ir nori iš naujo gauti sau gyvybės turinį. O gyvenimui praėjus, ji ir su kūdikiais jo nėra įgijusi.

Kiti mano, kad gyvybės turinį gaus jausmų ir geis-

mų sūkuryje, kurį vyras ar moteris turi sukelti. Tada jis yra mielas arba ji yra miela. O jausmams-geismams išnykus, tuštuma dar didesnė.

Yra dar ir kitokių žmonių. Jų lygio moteris nelaukia iš vyro gyvybės turinio, bet stengiasi pati tapti gyvenime turiniu, žmoniškumą nešančia asmenybe pasaulyje.

Kad moteris tokia būtų, yra vyro uždavinys. Vyras yra veiksmo žmogus. Ir jis gali kuo sėkmingiau veikti, kai jo veikimo galias žadina moteris. Gašli moteris, žinoma, žadina gašlumą ir kūniškos gimties apsiareiškumus. Bet kilni moteris, kuri yra supratusi savo gyvenimo uždavinį, žadina vyro dvasios ir sielos galias, kad jos aiškiu spindėjimu pasaulyje apreikštų žmoniškumo didybę.

Pamatinis gimčių skirtumas slypi žmonių sąmonėje. Nors žmoniškoji sąmonė bus ta pati ir vyrų, ir moterų, vis dėlto žmonių prigimtis yra skirtingai įtausta į sąmonę. Vyriškos sąmonės branduolys yra smegenyse ir beveik visuomet yra susietas su juslių pranešimais. Moters sąmonė sutelkta širdyje bei susieta su visu nervų tinklu ir veikia daugiau jausmų-nuotaikų srityje. Todėl moterys giliau viską jaučia negu vyrai, kuriems reikia matyti, girdėti, liesti ir t. t., idant jie tikrai žinotų.

Tokios yra dvi žmonių gimtys, žiūrint į kūnišką ir į dvasinę prigimtis. Abi yra veiksniai aukštesniam žmoniškumui auginti. Bet tai neatsietina nuo gyvybės pradėjimo. Pradėjimas yra būtinas gyvybei palaikyti dalykas. Ir todėl jis nesutepa žmogaus. Argi taip galėtų būti!

Visas gamtos gyvenimas pagrįstas vaisingumu. Stebuklinga yra gamtos grožė. Bet grožės nėra be skaistybės. Todėl negali būti kitaip: gamta yra skaisti! Kas to nėra pajautęs! Kas nebūtų numanęs gamtos šventumo! Gyvybę kuriančios jėgos nuolat yra veiklios. Todėl čia arti turi būti ir pats gyvybės, pasaulio, visumos pagrindas – patsai Aukščiausiasis.

Tai išmanydami, negalime pradėjimo laikyti nuodėmingu dalyku, o gimties jėgų – žemomis ir bjauriomis galiomis. Jos yra šventos, kylančios iš amžinojo Kūrėjo.

Todėl nereikia gėdytis, kad žmogus yra lytinė būtybė. Tačiau drova yra svarbi. Kas šventa, neturi būti paverčiama nieku, neturi būti padrebiamas kiaulėms, būtent gašliams geiduliams. Todėl drova liepia saugoti nuo nedoro vartojimo tai, kas kūne yra nuostabiausia, ir liepia tikrai gyvybės tikslams draugiškoje santarvėje naudoti su tokiu žmogumi, kuris taipogi jaučia gimties svarbumą ir šventumą.

GIMTIS IR MŪSŲ DIENŲ ŽMONĖS

Kodėl žmonės gimtimi drovisi

Visas gyvenimas yra nuolatinis vaisinimas ir gimimas. Džiaugiasi žmonės matydami, kaip visur pavasarį dygsta, sprogsta ir žydi, kaip vasarą auga javai, kaip jie bręsta ir kaip noksta vaisiai. O kokia palaima, kai gimsta kūdikis! Lyg būtų pati Aukštybė gražiausiąją dovaną suteikusi namams! Visi tuomet kupini džiaugsmo. Sakoma: *Dievas davė kūdikį.*

Ir gražu, ir tikra taip sakyti. Pačios kuriančios galios apsidreiskia kūdikio užgimimu. O tos galios, ar jos nėra šventos! Visuomet tai turėtume atsiminti. Be abejonės, šventoji galybė priartėjo kartu su gimstančiu kūdikiu. Kaip kitaip gimstantys kūdikiai galėtų nešti nekaltybės ir grožės šviesą! Kaip kitaip galėtume būti tokie laimingi jiems užgimus! Tikrai, pradėjimas yra šventas dalykas.

Rašydamas tuos žodžius, stabtelėjau. Gal kai kam, o gal net daugeliui pradėjimas toks nėra. Gal aš apsirinku? Tačiau apsirinku ne tuo, ką rašau, bet žmonėmis. Gaila labai. Gašlumas suteršia kilniausiąjį kūno gyvenimo atsitikimą ir uždengia tikrąjį jo supratimą.

Tačiau manau, jog nors kai kam pradėjimas yra šventas dalykas, o jiems tenkanti palaima didelė. O kai kūdikis paauga ir apie jaunesnįjį brolių paklausia: *Iš kur*

jis?, jie labai gražiai atsako: *Dievas davė.* Tačiau tiesa ta, kad dauguma dažniausiai kalba apie kūdikį atnešusį gandra ar apie bobutę, kuri pagavo jį kūdroje. Ir turbūt nė nepamąsto, kodėl taip sako.

Gal jie nieko nemąsto apie gimimo dalykus!? Tačiau toks jų pasakymas turi priežastį. Tėvai drovisi vaikui pasakyti, kad jie patys pradėjo kūdikį. Jie drovisi, kadangi jaučia pradėjime buvus nešvarą, negerumą. Jeigu tas jų veikimas būtų buvęs kilnus, jie apie tai tikrai galėtų kalbėti nekaltam vaikeliiui. Kodėl neturėtų tėvas vaikui, o motina mergytei arba vienas iš gimdytojų paaiškinti, kad kūdikis po motinos širdimi auga taip, kaip gamtoje – vaisius prasideda nuo pumpuro ant medžio?

Suprantama, kad taip su kūdikiu kalbėti nėra galima tam, kuriam pradėjimas buvo tamsiųjų geidulių penas. O turėjo būti gamtos dėsnių pildymas. Tėvus varė vien gašlumas, o ne pasišventimas pradėti kūdikį. Savo klausimais vaikelis tai jiems primena. Ir todėl tėvas pyksta, kai kūdikis nori žinoti apie brolio kilmę. Todėl ir motina nekantrauja.

Būdami nekalti gimties dalykuose, tėvai galėtų savo vaikui, kilusiam iš jų kraujo, visai ramiai apie tai kalbėti, žinoma, kiek jam suprantama, ir jam visa taip pateikti, jog ir jis pajautų pradėjimo ir gimdymo stebuklo *šventumą.*

Tuo tarpu, kaip žinome, tai vargiai tėra galima. Ir tik palengva gali keistis tokia padėtis. Bet tik tuomet, kai tėvai bus skaitūs. Tada jie galės savo vaikams ne vien

pasakyti, iš kur jų kūneliai yra atsiradę, bet vėliau jiems paaiškinti ir pradėjimo dėsnius. Tuomet nebūtų tiek svarbiausio gyvenimo įvykio nežinėlių ir nepaklystų tiek žmonių nedorybių klampynėse, prarasdami sveikatą ir palaimą.

Tai, kas verčia tėvus slėpti nuo vaikų visa, kas galėtų jiems išaiškinti gimties slėpinius, verčia žmones ir apskritai gimties gyvenimą peikti. Kalba apie jį nepadoriai arba vadina nuodėmingu dalyku. Čia išryškėja didžiulis neatitikimas tarp nuodėmingo gimties supratimo ir džiaugsmo dėl kūdikio užgimimo. To neatitikimo nėra tik ten, kur žmonės dar šiek tiek gyvena prigimties linkimais. Kur viską viršija gašlumas su savo geismais, ten nebėra nei džiaugsmo dėl kūdikio. Čia jis gimsta prieš tėvų norą. Gerai supraskime! Vyras ir moteris susieina pradėjimui, kaip prigimtis liepia. Visos kūrybos galios sujunda, prisideda ir norinti įsikūnyti trečiojo žmogaus siela, o susieinantieji to nenori. Tai kam susieina?

O kai motinos iščiose pradeda dygti naujo žmogaus pavidalas, ji ir jos draugas labai susirūpina, net pasimeta. Kai kurie ima gyvybės daigą naikinti, žudo žmogų, jam vos pradedant gyventi šio pasaulio santykiuose. Taip dažnai daroma „kultūringose“ šalyse. Ir labai retai kas mato tą didįjį apsirikimą. Vadinamosios „kultūringos“ šalys yra tikrųjų barbarų lizdai.

Nėra peiktinas ir nuodėmingas patsai gimties gyvenimas, bet smerktina tai, kuo žmonės jį yra pavertę. Esant

tokiai padėčiai nenuostabu, kad jau seniai apie jį kalbama kaip apie nuodėmę. Net Biblijoje parašyta: „Esu gimęs su kalte, ir mano motina mane pradėjo su nuodėme“ (Ps 51, 7). Visai ramiai tuo žmonės tenkinasi. Tiki, kad kitaip ir negali būti. Tarsi pradėjimas savaime būtų baisus dalykas.

Tačiau senovės mokslas apie gimties nuodėmingumą vienu atžvilgiu yra labai teisingas. Gimdamas žmogus pereina į kūnišką būtį, kurioje jis tik labai mažai nujaučia apie dvasinę būtį ir gyvenimą. Tačiau apie tai užsiminus šių dienų žmonėms, jie to net nesupranta. Ypač tie, kurie, kaip jie sako, yra apsišvietę. Nors tikėtų tuo, kad tėvų nedorumas ir aklumas persiduoda vaikams.

Nėra veikimo, kurs savaime būtų nuodėmė. Visuo- met tokiu jį padaro žmogus. Trumpai sakant, nuodėmės esmė tokia: kiekvienas žmogaus veiksmas, kuris tvirtina ir stiprina žmogaus kilnumą, yra geras ir nuodėmingas, ir atvirkščiai. Žmogus nusideda, savo veiksmais ir elgesiu silpnindamas savo žmoniškumą ir grimzdamas į tai, kas yra žemiau už jį. Bet reikia atsiminti, kad žmonių žmoniškumai nėra vienodi; vieni gyvena aukštesniame, o kiti žemesniame žmoniškume. Todėl gali būti, kad tas pats elgesys vieną žmogų gramzdina, o kitą pakelia.

Galima dar ir kitaip apie tai kalbėti. Žmogus, tar-naudamas galioms, kurios mažiau sąmoningos už jį, vergauja joms ir tuo nusideda visai gyvybei, slopin-damas jos sąmoningumą ir darydamas ją nuodėmin-

ga. Žmogus turėtų vyrauti gamtoje, o pirmiausia, toje gamtos dalyje, kuri yra jo prigimtis. Maža tereiškia, kad žmogus mokslo priemonėmis vyrauja gamtoje, tuo tarpu, kai jis pats, su savo dvasia ir siela, yra gamtos slepiamas. Žmogus tik tuomet išlaiko savo kilnumą, kai jis savo prigimtį, o tuo pačiu ir visą gamtą, visą gyvybę kelia į savo sielos šviesą ir nepasiduoda gamtos tamsai.

Tačiau tam, kad mūsų dienų žmogui gimties gyvenimas taptų visai aiškus, reikia dar giliau į jį pažvelgti.

Gimties gyvenimo pagedimo priežastys

Mūsų dienų mokslas ir jo žinios yra labai keistos. Gyvenimo klausimai taip sunarplioti, kad sunku jų gijas atsekti. Žinoma, kad žmogui reikia valdyti savo norus ir geidulius, bet niekas jam nepasako, kaip tai padaryti. Tikybos mokslo skelbėjai nuolat tvirtina, kad visa gyvybė yra nuodėminga, kad žmogus jokiai gerui netinkamas*.

* Toks teiginys iš dalies yra teisingas, kadangi krikščionišku požiūriu gimties galia, kaip ir visos kitos žmogaus galios, yra paženklinta iš gimosios nuodėmės kylančio egocentrizmo. Nors iš esmės ši galia yra meilės galia, tačiau susijungusi su geismu, ji skatina naudoti kitą žmogų savo malonumui. Savanaudiškumas yra laikomas žmogaus nupuolimo pasekme, tačiau kad žmogus yra *visiškai* puolęs ir „jokiai gerui netinkamas“, regis, yra labiau protestantiškas požiūris. Vienas svarbiausių po Reformacijos įvykusio Katalikų Bažnyčios Tridento susirinkimo teiginių aiškina, kad ir po nupuolimo žmogus išlieka sukurtas pagal Dievo paveikslą, nors jo gerumas ir tapo susilpnintas.

Tai berods teisybė, bet ji ne tokia, kaip paprastai suprantama. Sveikatos mokslo skelbėjai beveik visai nesirūpina tuo, kad žmogus turėtų valdyti savo norus ir geidulius.

Todėl mūsų dienų jaunimas taip vargsta ir keipsta (silpnėja, gaišta miršta). Gyvenimas nuolat sukelia įvairiausių norus ir geismus. Jie nuolat didėja ir stiprėja, o valdymo galios pasilieka kokios buvusios, jeigu ne silpnėja. Jauni žmonės kovoja savo širdies kovas, kol apsiaveda arba išteka, o tada valia abiem gyventi, kaip jiems tinka. Nors paprastai lietuviai, ypač lietuvaitės, išlieka skaisčiomis, bet be kovų ir jos kažin ar bus praleidusios jaunas savo dienas.

Tarp moksleivių, ypač aukštųjų mokyklų, yra paplitusi nuomonė, jog netinka valdyti savo geismus. Net ir dauguma gydytojų taip sako. Tai labai tinka visiems, kuriuos gašlumas valdo. Jie ir šalina visus raginimus skaisčiai gyventi ir slopina visus sąžinės priekaištus. Ir nemažai vaikinų stebuklingiausiai gyvenimo įvykį patiria pasileidėlės glėbyje, o ne viena nekalta mergaitė – pasiduodama nešvariam ištvirkėliui.

Vėliau dažnai jie pamato savo apsirikimą. Tačiau palaimos dangus jau prarastas. Nekaltumas šiame gyvenime nebeatgaunamas. Tačiau skaistumą galima vėl įgyti. Tik nėra tai lengva. Žmogus turi visas savo pastangas sutelkti ir labai atsargus būti.

Norint sužinoti, kokia mūsų padėties priežastis,

visų pirma būtina žmogų pažinti. Žmogus yra jėgų ir galių sistema, kitaip sakant, persismelkiančių ir vienas kitą įtakojančių gyvybės sričių arba lygių sąranga. Visą sąrangą vienija ir palaiko žmogaus asmenybė, kuri ją gerina arba blogina. Vienas tos sąrangos skyrius yra kūnas, antras – jausmų-geismų arba vėlės, o trečiasis – dvasios-sielos gyvata*.

Visos gyvatos gyvena savo dėsniais. Ir jos jėgos tai didėja, tai menkėja, priklausomai nuo to, kaip žmogus, būtent dvasia-siela, jomis naudojasi bei rūpinasi ir kaip ji žiūri į patį platųjį gyvenimą, kaip ji prie jo derinasi.

Apmastykime, kaip mūsų laikų žmonės gyvena. Rodos, atskiri gyviai gyvendami turėtų derintis prie gamtos gyvenimo. Prie saulės tekėjimo ir laidos turėtų derintis visų gyvių budrumas ir miegas bei kitos gyvybės apraiškos. Bet žmonės į tai mažai teatsižvelgia. Sakoma, kad „kultūros“ būtinybės to neleidžia. Galimai tame

* Tai primirštas žodis, vietoj kurio būtų galima sakyti gyvybė, bet susiaurėtų prasmė. Gyvata – 1. *gyvybė, buvimas*: Kaip einasi gyvata, sveikata (*kaip gyvuojat*)? (Leipalingis). Kas neša gyvatą, mirties tas nebijo. (Maironis). 2. *gyvenimas, amžius*: Ilga gyvata. (Brodovskio žodynas). O gyvata Saros buvo šimtas dvidešimtis ir septyneri metai. (Bretkūno Biblija). 3. *gyvenimo būdas, vertimasis*: Kokia jau ten jo gyvata! (Dusmenys). 4. *gyvenama vieta, sodyba, ūkis*: Ten buvo mūsų gyvata, kur augo grūšia ana, t.y. ten gyvenome. (A. Juškos žodynas). Sakau garbę tai gyvatai, tos gyvatos gaspadoriams. (iš kvieslio kalbos). Kiti sinonimai: *gyvasta, gyvastas, gyvastva, gyvastis* [LKŽ, III t., p. 365-366].

yra šiek tiek tiesos. Vienok, kai žmonės praleidžia ištišas naktis girtaudami, tame nėra jokios kultūros. O toks elgesys yra mūsų laikų, ypač didžiųjų miestų žmonių, gyvenimo požymis. Todėl galima tiesiog sakyti: mūsų laikų žmonės negyvena prigimties bei gamtos dėsniais. Ir dėl to visa kūno gyvybės tvarka jau seniai paio, o dabar net visiškai irsta.

Vėlgi žmonės, ypač „kultūros“ centruose, labai užimti minčių; jie mąsto, laužo galvą, kaip sakoma, beveik be atvangos. Vaikai ir moksleiviai tuo labai varginami. To pasėkoje pasikeičia kūno jėgų tekėjimas. Kraujas stipriau teka galvon. O smegenys ir gimties įtaisai yra tarsi abu tos pačios sąrangos galai (poliai). Todėl kraujas, kuris buvo per daug sutrauktas į galvą, tam tikroms aplinkybėms susiklosčius, smarkiau plūsta į gimties įtaisus. Ir kūne darosi suirutė. Smegenys dar ir kitokiu būdu sąveikauja su gimties įtaisais. Bet čia to neaiškinsime.

Yra žinoma, kad kiekvienas kūno judesys sukelia ypatingus jautumus bei jausmus. Juos žmonės pirmiausia pastebi ir ten kreipia savo sąmonę. Iš to kyla jautimų bei jausmų stiprėjimas. Jie tampa žmogui svarbiausiais dalykais. Nes gyvenimą valdo toks dėsnis: viskas, į ką žmogus nuolat kreipia savo sąmonę, savo dvasią bei sielą, didėja ir svarbėja.

Imkime pavyzdį. Žmonės valgo alkio varomi. Tačiau žmonėms ne tiek svarbu kūno gyvatą išlaikyti, kiek val-

gant sukylančiais jausmais pasimėgauti. Tokiems tikslams ypač vartojami svaiginantys gėrimai. Pagaliau žmonės visai pamiršta, kad jie griaua kūno sveikatą. Bet yra ir tokių, kurie tvirtina, kad alus, degtinė ir kiti gėrimai žmogui būtinai reikalingi.

Panašiai, kaip su gėrimais, taip elgiamės ir su valgiais. Krauna žmonės į savo kūnus visokius gardesius, kad tik patirtų ypatingus jausmus. Tą patį, gal ir nenorėdami, pasiekia nešiodami netinkamą aprangą. Per ankšta avalynė, suveržtas mergaičių liemuo ir dar kiti papročiai ne tik trikdo sveikąjį kraujo tekėjimą kūne ir sudarko prigimtį, bet ir sužadina žmonėse ypatingus jautimus, linkimus ir geismus.

O kai jie vyrauja, tai ne tik apsiereiškia, bet patraukia dar ir kitus žmones. Pirmoji jautimų ir geismų apraiška yra nedorų žodžių plepėjimas. Kurie jų nesupranta, ieško jų prasmės. Ir taip nyksta skaistybė, palengva tamsėja žmogaus sąmonė.

Skaistybę sparčiai naikina ir mokslas bei vaizduojamasis menas. Surašo visokius neva mokslus, pasakoja teršiančias apysakas, sudeda dirginančius vaizdus ir panašius dalykus. Žiūrint į vadinamųjų „kultūrinių tautų“ raštiją, beveik nematyti nieko kito, kaip tik tai, kas geriausiai žadina gašlumą. Beveik visi garsieji mūsų laikų pasaulio rašytojai rašo vien tik apie gimties geismų šėlsmą. Rimtai žiūrint į tos raštijos gamintojus, rodo, lyg jie būtų pakvaišę arba kuo nors apsvaiginti,

apžavėti. Tokia raštija yra tikroji gimties nešvarumo perykla. Jaunimas ja maitina savo jausmų gyvybę, temdo savo skaistybę, didina nedorybę ir pasileidimą.

Iš viso to visame žmoguje kyla perversmai ir pagaliau netvarka. Suprantamas dalykas, kad tada kūno linkimai, o ypač gimties įtaisai, nebegali būti sveiki.

Kai kam blogieji polinkiai jau yra prigimti. Seniai žinoma, kad, pavyzdžiui, girtuoklio vaikai dažnai linksta girtuokliavimui, vagies – vagystei, apsirijėlio – valgiams ir pan. Geruose ir bloguose dalykuose tėvų linkimai bei geismai persiduoda vaikams. Todėl galima sakyti, jog didesnę potraukį į gimties gyvenimą jaus tie, kurių tėvai buvo gašlūs. Todėl gimties ištvirkimas nėra tikrai atskiro žmogaus kaltė, bet dažnai ir jo tėvų. Mūsų dienų gimties nedorybės akivaizdžiai turi šaknis jau praeityje.

Paviršutiniškai žiūrint, galima kaltinti tėvus. Neretai tenka matyti, kaip tėvai didžiuojasi savo dievotumu ir dorumu, bet kartu skundžiasi mažais savo vaikais, kurie turi vienokių ar kitokių nedorybių. Tokie tėvai nežino, jog jie save apkaltina. Vaikai neturi kitokių linkimų negu tėvai. Atrodo, kad vaikai kartais labai skiriasi nuo savo tėvų. Bet tai tik todėl, kad vaikuose aiškiai pasirodo tai, kas tėvuose buvo vos pastebima. Tačiau reikia žinoti, kad joks žmogus neturi teisės dėl neigiamų savo savybių peikti tėvus. Kiekvienas žmogus gimsta tokiems tėvams, kokiems jis lygus savo esme. Supran-

tama, čia turima mintyje, kad siela jau yra, nors žmogus dar nėra užgimęs. Bet apie tai kitur daugiau rašyta.

Kas yra prigimta, berods, labai sunku šalinti. Kai kurie mokslininkai todėl ir sako, kad tai visai neįmanoma. Jeigu taip būtų, tai neturėtume jokios galimybės išeiti iš esamos padėties.

Yra dar daug ir kitų dalykų, kurie prisideda prie gašlumo auginimo jaunuose žmonėse. Moksleiviai mirė ir miršta ne tiek dėl maisto trūkumo, kaip dažnai tvirtinama, ne nuo džiovos ar kitų ligų, kiek jie žūva dėl paleistuvavimo. Tai tikrai ko ne vienintelis jaunųjų pragaras.

Tai nėra juokai ir ne per daug pasakyta. Padėtis universitetuose ir kitose aukštosiose mokyklose gana gerai žinoma. Berods, kartais tokia padėtis pripažįstama. Bet labai greit sakoma, kad jaunieji žudosi, kad jie pavieniui dirgina savo gimties įtaisus. Galbūt tai dar labiau silpnina ir vyrą, ir moterį, negu abiejų gimčių susiejimas vien tik malonumui. Bet negali būti abejojama, kad susiejimas, kuris tėra vien tik geidulių tenkinimas, visuomet lieka nešvarus. Todėl gamta už jokių kitą žmogaus paklydimą nebaudžia tokiomis bjauriomis ligomis, kaip už ištvirkavimą, kuriame dalyvauja abi gimtys.

Tačiau kai kurie žūva vien dėl pasileidimo gimties gyvenime, net ir neapsikrėtę venerinėmis ligomis. Daugiausia šių dienų ligų kyla iš paleistuvystės. Ji, be abejonės, silpnina ne tik kūną, bet ir patį žmogų, būtent jo

sielą, jo sąmonę. O silpnas žmogus – ne tik silpno kūno, bet ir silpnos dvasios – greitai suseraga.

Nenorima čia barti, peikti, žeminti visus, santarvėje gyvenančius su kita gimtimi, kurie susieina, kada tik sukyla ūpas. Tačiau labai apgailėtina elgiasi tie vyrai, kurie šiandien su ta, o rytoj su kita, ar moterys, kurios tai su vienu, tai su kitu patenkina savo geismus. Toks slėpiningiausiųjų įtaisų galių maišymas yra be galo liūdnas. Reginčiojo akimis žiūrint, tai tiesiog sрутų tvenkinio darymas ten, per kur žmonės, – tik pamanykime, būtybės su žmogaus veidu, žmogaus akimis ir siela, – turi gimti, turi įžengti į šią regimąją gyvatą.

Žmonės nežino, ką jie daro. Taip yra todėl, kad auginami ne šviesai, bet tamsybei, ne skaistumui, bet bjaurumui, kad apskritai nežino kaip gyventi, kaip žmoniškai elgtis. Mūsų išgarsintoji kultūra yra visų mūsų paklydimų ir pakrikimų versmė.

Vyraujantis gyvenimo, pasaulio ir labiausiai žmogaus supratimas gimdo visą mūsų vargą visuose dalykuose. Gimties gyvenimo sugedimas tėra viena tos kultūros žymė. Bet tai yra žuvimo žymė. Siekiant lietuvių tautos atsigavimo ir klestėjimo, būtina reikia rūpintis tuo, kad lietuvių tauta pirm visa ko pasižymėtų skaisčiais jaunuoliais, vyrais, merginomis ir moterimis.

Iškopimas iš gimties nešvarumų

Norint suvaldyti visus linkimus ir geidulius, pirmiausia reikia saugotis jų galybę didinti. Toliau svarbu stiprinti ir tvirtinti žmogaus dvasią.

Iš viso to, kas anksčiau pasakyta apie gašlumo įsigalėjimą, tampa aišku, ką reikia daryti, kad jis neišgalėtų. Todėl čia reikia tik papildyti, kas ten nepasakyta.

Pradėkime nuo kūno gyvenimo. Pirmiausia svarbu gyventi gamtos ritmu. Kai šviesu, budėkime ir dirbkime savo darbus, o kai tamsu, ilsėkimės. Suprantama, kad žiemos laiku negalima ištisą naktį miegoti. Svarbu vien, kad nemiegotume dieną ir nebudėtume naktį. Žmonės, kurie garsius savo veikalus tegali naktimis kurti, yra abejotinos rūšies. Nors ir čia kartais yra išimčių.

Darbų keitimas turėtų būti ritmiškas, kad nuvargę smegenys galėtų pailsėti, dirbant fizinius kūno darbus. Tik nereikia pervargti. Pailsęs žmogus negali daug mąstyti. Tai nėra naujas patarimas. Auklėjimo moksle apie tai jau seniai kalbama, o mokyklose kažkiek ir pritaikoma. Tačiau dar nesuprantama, kad mokantis smegenys tikrai labai apkraunamos, o kūno lavinimas mokyklose yra beveik tikras niekis. Kita vertus, yra žmonių, kurie vien tik rankų darbą tedirba. Sveikas auklėjimas turėtų rūpintis išmintinga žmogaus protinės ir fizinės veiklos kaita.

Labai svarbu yra ir tai, kad žmogaus butas, mažas jo pasaulis, būtų švarus ir šviesus. Ten, kur žmogus

praleidžia ištisas valandas ir dienas, turėtų būti šviesu ir pakankamai tyro oro. Bet įėję į kambarius kaimuose arba ir miestuose, tuojau patenkame tarsi į kokią tirstumą, kuri dažnai tiesiog dvokia. Žmonės per dažnai ir pernelyg noriai gyvena visokiuose savo garuose ir svajonėse, o ne šviesioje bei plačioje gamtos gyvybėje.

O, kad būtų galima šia mintimi kuo galingiau gairinti kiekvieno žmogaus išmanymą! Čia turime mintyje ne tik žmogaus kūno išgaravimus, ne tik gendančius nesuprantančių susineštus, ir visokius kvapus skleidžiančius daiktus, bet ir žmogaus nuotaikų, jausmų, geismų bei mąstymų kvapus. Jie visi susimaišo žmonių gyvatoje ir kiekvieno žmogaus kambarį arba ir trobą padaro ypatingu pasauliu, kurs savyje laiko sukaukęs ne gyvybės ir gaivesio, bet mirties ir nykimo kvapus. Tyras oras, dienos šviesa, kai jie apščiai srūva per mūsų gyvenamas pirkias, išplauna ir geismų, ir minčių dvokus.

Kaip su pirkiomis ir kambariais, taip pat reikia elgtis ir su kūnu. Pagaliau reikėtų suprasti, koks labai netinkamas įprotis yra madingai vilkėti. Vyrų apykaklės, jų balinami skalbiniai, jų kepurės, avalynė ir t. t. labai dažnai būna juokingi, nors sveikatai per daug nekenksmingi. Tačiau moterų apranga – tai tiesiog neatleistina. Aukšti kurpių kulnai, priverčiantys įtempti tam tikrus čiurnų ir pilvo raumenis, veikia gimties įtaisus. Iš to randasi nesveikimai arba sukeliama ypatingi linkimai. Tą patį daro ir ankšti, suvaržyti drabužiai. Viso to reikia

vengti. Kūno gražumas ir žmogaus protas turėtų apdaru pasireikšti. Jis yra skirtas kūno grožei apreikšti ir apsaugoti kūną nuo šalčio bei blogo oro, bet ne gimties potraukiams dirginti. Apranga turėtų žmogaus patrauklumą apreikšti, tačiau kitokiu būdu, nei nuogas kūnas.

Bet tai tik išoriniai dalykai. Daug svarbiau žinoti, kaip kūnui padėti ir kas jam trukdo. Paprastai sakoma, kad tai žinoti yra gydytojų reikalas. Tačiau tai didis apsirikimas. Kiekvienas žmogus turėtų žinoti, jog kūnas yra gyvas dalykas, o tai reiškia, kad jis yra nuolatinis vyksmas, kuris tęsiasi iki mirties. Kūnas yra medžiagos sukūrys. Tik trumpą akimirką kūnas yra toks pats. Jis keičiasi nuolat – šalina ir traukia savin kitas medžiagas.

Dėl to, visų pirma, reikia rūpintis, kad kūnas galėtų gerai išgaruoti. Todėl drabužiai neturėtų būti tokie, kurie nepraleidžia garų. Kailinius arba iš odos padarytus drabužius reikėtų dėvėti tik reikalingą valandą. O kad kūno odos poros liktų kūno garams atviros, reikia visą kūną nors kartą savaitėj plauti arba maudyti. Šiems, ir dar kitiems tikslams labai naudinga tyrame ore visai be drabužių judėti, mankštintis kas dieną po 10-20 minučių. Taip darant, labai sveiksta ypač žmogaus nervai. Bet ir kraujas sveikėja.

Prie vandens ir oro pripratusiame kūne, gašlumas taip lengvai nesukyla. Bet nereikia persistengti. Per šaltas vanduo taipogi yra kenksmingas, kaip ir per šiltas.

Ar sveika vienaip ar kitaip savo kūną valyti, parodo smagumas ar nesmagumas po nusimaudymo.

Maudymasis ypač svarbus tuomet, kai kūne yra drugys (drebulys, šalčio krėtimas). Tik reikia vengti šalto vandens. Drugys reiškia, kad kraujyje yra nuodų, o kūnas stengiasi juos su prakaitu išmesti laukan. Todėl reikia rūpintis geru prakaitavimu. O tai kuo geriausiai pasiekama šiltai nusimaudžius ir po to šiltai, bet sausai apsiautus lovoje. Kūną šaldyti ledu arba kitokiu būdu jį kaitinti yra netikęs darbas. Nuodai pasilieka kūne, ir jis turi pagaliau nugaraišti.

Ypač svarbu švariai užlaikyti gimties dalis. Sako, kad žydai labai protingai daro, nupjaudami berniukams atverčiamąją varpos odą – prievarpę. Nebegali po ja susikaupti nešvarumai. Gal taip iš tikrųjų. Bet vis tik tai yra darbas prieš gamtą. Svarbu nešvarumus šalinti gerai nusiplaunant.

Moterims švara dar svarbesnė negu vyrams. Nešvarumai ne tik sulaiko sveiko kūno jėgų tekėjimą, bet labai greitai dirgina gimties nervus, ir iš lengvo gali rasti gašlumas prieš prigimtį. Be viso to, būtina turėti mintyje, kad maudantis, nusiplaunant reikia saugotis kaip nors suerzinti gimties dalis. Moteris ir mėnesinių metu privalo apsiplauti drungnu vandeniu. Svarbiausia yra švara, valyvumas.

Antras svarbus dalykas yra kūno aprūpinimas tinkamu maistu. Reikia vengti visko, kas sunkina virški-

nimą, kas sukelia karštį prieš prigimtį. Ypač jį sukelia riebi mėsa ir apskritai visi riebalai. Visi svaiginantys gėrimai yra tiesiog nuodai. Jų būtinai reikia saugotis. Ten, kur valgis labai riebus, geidžiama visokių gėrimų, ir atvirkščiai.

Valgiai bei gėrimai, kurie nenuodija ir todėl nekaišina be reikalo kraujo ir neerzina nervų, gaminami iš augmenijos be jokių ypatingesnių perdirbimų. Todėl reikia valgyti javus, tai yra duoną, kruopas, toliau – vaisius, iš kurių labai brangintini riešutai, vėlgiai – uogas, minėtinos ypač krūmų uogos bei mėlynės, kurios šalina viduriavimą ir t. t. Toliau įvairios daržovės, bulvės, žalumynai ir t. t. Tam tikras kiekis riebalų žmogui būtinai reikalingas. Tam labai tinka pienas ir sviestas.

Kiekvienas pats gali išmėginti, kurie valgiai tinkamesni sveikatai, – su mėsa arba tik vien iš vaisių ir javų. Gerai mėsos prisivalgęs, visuomet pasijunti tarsi užkaištas. Mėsa, kol nesuvirškinta, sukelia drugį. Mėsoje visuomet yra ypatingų nuodų. Nėra jų valgiuose vien iš augmenijos.

Mokslininkai ir kai kurie gydytojai labai suniekino žmonių pastangas maitintis vien vaisiais ir javais. Sako, negalima taip išmisti mūsų kraštuose. Teisybė, kad labai sunku pereiti iš vieno mitybos būdo į kitą. Nepartina iš karto liautis mėsa valgius. Reikia iš lengvo, bet su patvarumu atsipratinti ir surasti, kas kiekvienam geriausiai tinka, ir kas mūsų kraštų augmenijoje yra

tinkama žmogui išmisti. Tada aiškiai pasirodo, jog ana mokslininkų ir gydytojų nuomonė yra tik proto vangumo ir silpnumo apraiška.

Visi tie seni tvirtinimai, kad žmogui reikia tiek baltymų, tiek riebalų ir t. t., nėra pagrįsti. Patarčiau visiems, kurie gali, pasidomėti danų gydytojo dr. med. Hindhedes raštais ir juos studijuoti. Jie daugiau ir teisingiau pamoko, kaip reikia maitintis, negu garsusis vokiečių mokslininkas prof. Rubner, gyvenantis Berlyne. Berods karo laiku ir jis labai greit sužinojo, kad galima ir be mėsos išmisti.

Pagaliau, be visų čia paliestų klausimų, yra svarbu žinoti, jog *maitintis augalais reiškia aukštesnę žmogaus kultūrą*, o valgyti mėsą – žemesnę. Anaip gyvendamas žmogus, be abejonės, išlieka žmoniškesnis. O tai atsveria viską. Šio rašto atžvilgiu tai ypač svarbu.

Tyčia dar kartą primename, kad su mėsa ypatingi nuodai patenka į kūną bei kraują ir gadina sveikąją gyvybę. Tą žino kiekvienas ir menko mokslo gydytojas. Vaisiuose, riešutuose ir duonoje tų nuodų nėra. Todėl taip mintantieji yra geresnės sveikatos. Mažiau ir netinkamų norų bei geidimų. Todėl gyvenant ir mintant, kaip čia minėta, žmonės, ypač jaunesni, nebus taip greit pagaunami gašlumo, neatsitiks jiems gimties gyvenime taip, kaip atsitinka mityboje, kai tampama édikais ir girtuokliais.

Bet už visa, kas lig šiol pasakyta, svarbesnis dar kitas dalykas. Kaip jau sakyta, žmogus visą gyvenimą supranta ir atitinkamai taip gyvena, priklausomai nuo to, kokie yra jo jautimai, jausmai, geismai, nuotaikos ir mintys. Norint iškopti iš gašlumo, iš neskaistybės arba apsisaugoti nuo to, reikia traukti prie savęs gražius jausmus, šviesią nuotaiką, skaisčias mintis. Taip žmogus kuriasi pasaulį, kuriame nebegali vežėti tai, kas priešinasi žmoniškos gyvybės dėsniams. Ir jis savo asmenybėje stiprėja, nors ir iš lėto, bet vis geriau valdo savo kūno jėgas ir jų linkimus, kurie jokia būdu nėra peiktini, kurių apraiškose nėra nieko bjauraus, jeigu tik neišeina iš tvarkos, iš gyvenimą valdančių dėsnių.

Nesudarkytam žmogui nesunku augintis jausmų-minčių gyvenimą. Kitaip yra tam, kuris prisisunkęs gašlumo arba kuris iš tėvų paveldėjo labai judrius gimties linkimus. Tokiam kreipiantis į skaistumą, nuolat braunasi neskaisčios mintys, o mažiausia priežastis sukelia geismus, gimties troškimus. Tik nereikia nusiiminti. Išvermingai pasistengiant mąstyti apie tai, kas gražu, teisinga, skaistu, pagaliau nyksta visa, kas tam priešinga, dingsta visa nešvara.

Žmogaus kūno ir jausmų-minčių gyvenimą valdo tam tikri dėsniai. Kūnas priima tik tokį maistą, kuris jau seniau kūną augino. Ir tik tokios mintys tarsi savaime telkiasi žmogaus mintyse, kurios panašios į tas, kuriomis žmogus paprastai gyvena. Naujosios mintys visai

vangiai teprieina. Bet, nuolat kviečiamos, šviesios mintys pagaliau atplaukia ir nekviestos, o kitos pasilieka pakraštyje, o kartais ir visai nebeatplaukia. Kurs taip savo širdyje yra atsinaujinęs, tas nebegali norėti, kas negražu, nedora, neskaistu.

Bet kol tokia būtis bus pasiekta, reikia nuolat draugauti su šviesiomis mintimis, reikia mąstyti ir svarstyti, kas gražu, kilnu, išmintinga. Patyrus, kas gera, būtina tai savo mintyse ilgai palaikyti ir visaip apmąstyti, kad mintys apie tai visiškai gyvomis ir šviesiomis taptų. O progai esant, kalbėkime apie tai, bet niekuomet apie nedorus dalykus ir niekuomet nemąstykime apie juos.

Aukštas, šviesias mintis žmogus lengviausiai susikviečia skaitydamas kilnaus, išmintingo turinio raštus. Jų mintys žmoguje po kiek laiko taps gyvomis jėgomis, jeigu jis prie jų rymos, gal pakartotinai skaitydamas tą pačią knygą. Tokia knyga bus nuobodi tam, kuriame vyrauja, kas nešvaru, žema, bjauru. Jis geros knygos tikrai nesusupras. Žmogus visuomet tik tai lengvai te-supranta, kas yra arti jo vidaus, jo širdies arba sąmonės turinio. Todėl žemo būdo žmogus nekenčia kilnaus turinio knygų.

Kiekvienam aišku, kuris raštas žadina skaistumą. Kai su atsidėjimu skaitant pasidaro ramu, kai kyla palaimos jausmas, užteka viduje skaisti šviesa, tuomet žinoki, jog Aukštybė leidžiasi prie tavęs. O su ja, tokį raštą skaitant, pakartotinai susiliečiant ji palengva iš-

plauna visą nešvarumą, išneša iš širdies visą gašlumo dirvą. Pagaliau net nebeįmanoma manyti ir geisti, kas nešvaru, nedora, bjauru. Naujas tad randasi žmogus.

O tokiu jis kuo greičiau tampa, kai jis nėra valandėlei nebesustoja prie to, kas neskaistu. Prie ko žmogus sustoja, apie ką mąsto, tą jis augina. Nuo ko jis nusigręžia, tas nyksta. Todėl norint skaistybės, reikia draugauti su tuo, kas skaistu.

Bet kur gauti tokių raštų? Kur rasti tokių žmonių? Mažai tejaucia žmonės, ypač rašytojai, kad lengvai galima nusidėti prieš kitus žmones. Kurs nori būti veiksmu visuomenėje, turėtų kiekvienu savo veiksmu, kiekvienu tartu bei rašytu žodžiu apreikšti tik tai, kas teisu, gražu, gera. Tačiau ką kai kurie daro, ypač rašytojai? Ne žmonių gerovė, ne jų labas jiems rūpi, o tik kuo plačiau paskleisti savo raštus, kurie nėra gaivūs vaisiai, bet nuodai. Todėl sunku aukšto, skaistaus ir skaidraus turinio raštų gauti. Mes apskritai dar neturime daug raštų. Nors lietuviai niekad nerašytų tokių, kurie bjaurina jų brolių ir seserų sielas! Rašykime, kas juos skaidrina ir skaistina!

Netgi turint gerų raštų ir draugaujant su skaisčiomis mintimis, nelengva pasilikti skaistybeje. Mat kūno gyvenimas turi savo laikotarpius. Jo linkimai sukyla ir atslūgsta. O toks jų sukilimas ir sušaukia jautimus, jausmus ir geismus. Tuomet reikia atsargiam būti. Ir kartais sukyla kova viduje. Tas, kuris nepaisant to draugauja

su skaisčiomis mintimis, tas netrukus laimi. Ir ne todėl, kad jis gundymus įveikė, bet kad yra iš jų visiškai išaugęs ir stovi viršum jų. Nors kūno linkimai lieka ir tampa reikalavimais, vis dėlto jie nebesukelia gašlių minčių. Vyraujant tikrajam žmoniškumui, ir kūnas, ir siela pasilieka smagiame jausme.

Toks žmogaus išaugimas iš jausmų ir minčių nešvarumo nėra greitas dalykas. Jis kartais trunka ilgus metus. Bet jis gali ir greičiau įvykti. Tas, kuris nėra trupučio neišėina iš skaistybės erdvės, bet, į ją įžengęs, visuomet joje pasilieka, tas joje greičiau tvirtėja. Skaistumas iš jo nebeišplėšiamas, jeigu pats žmogus jo nežudo savo širdyje.

Skaistumas labai daug reiškia ir žmogaus kraujui. Skaistaus žmogaus kraujas yra visai kitoks, būtent sveikesnis, gyvesnis, negu kraujas, tekantis neskaistaus žmogaus gyslose. Todėl jau iš veido matyti, koks žmogus yra. Jis atrodo tartum šviesesnis, kilnesnis ir vaiskesnis. Skaistus žmogus visuomet bus tiesus ir geras. Tai reiškia, kad toks žmogus mąsto ir nori to, kas gražu, teisu, malonu. O žmogaus dvasios ir sielos būtis visuomet spindi iš kūno. Tai, rodos, turėtų kiekvienas žinoti. Tik labai retai žmonės tai tepastebi. Jei ir pastebi, tai vos tenumano, kodėl šis ar tas, ši ar ta taip atrodo.

Rūpindamiesi skaistumu, mes ne vien save keliame, bet ir būsimus savo vaikus. Tėvams daugiau iškopus iš nešvarumo, vaikams bus lengviau skaisčiai gyventi. Ir taip iš kartos į kartą skaistybė augs, kol pagaliau bus

pasiekta toji būtis, kai vaikai gims iš pačios skaistybės ir pradėjimas bei gimdymas nebebus nešvaros dalykas.

Kokie tada bus tie žmonės ir jų vaikai! Sveikata ir skaistybė žydės jų veiduose, spindės iš jų akių! Žmonės bus kūno ir dvasios milžinai. Bus savo prigimties ir visos gamtos valdovai.

Visi vargai, visos nelaimės, visos ligos, visos nedorybės bus išnykusios. Nauja bus visa žmonija. O, kad Lietuva pirmautų šiame kelyje! Neštų ji tada palaimos ir išvadavimo vėliavą savo rankose.

ASMENS GYVATA IR PRADĖJIMAS

Kūno protas

Kaip jau kartą minėjom, žmogaus asmuo nėra vienalytis, bet daugiariopas darinys, kuriame kūnas yra re-gima sudedamoji dalis. Jis yra atskira gyvata ir gyvena savo ypatingais dėsniais. Tačiau ir kūnas nėra vienalytis. Susideda jis iš kaulų, raumenų, gyslų, nervų ir dar kitų dalių. Bet visa tai čia nėra svarbu. Svarbiausia suprasti, kad kūnas yra gyvata. Tai reiškia, kad jis yra gyvas da-lykas, kuris savaip gyvena ypatingoje gyvybės srityje.

Žmogus labai mielai giriasi esąs ta būtybė, kuri visa-me pasaulyje visa geriausiai žino ir supranta. Tai nėra tikra tiesa. Augmuo, pavyzdžiui, savo lapelius ir žiedus skleidžia taip, kad tenka stebėtis. Augmuo turi ypatingą savo protą. Visai tokį pat protą turi ir žmogaus kū-nas. Jis yra atskiras gyvis šalia paties žmogaus.

Kūnas maitinamas maistu. Jis jį priima burna, skilviu (skrandžiu) ir savaip suvartoja, visai neatsiklausdamas protingojo žmogaus. Iš maisto kūno protas naujina, tar-si jaunina kūną ir išlaiko jį sveiką bei gražų. Jis rūpinasi, kad kūnas kuo ilgiau gyventų. Ir dirba, niekuomet ne-padarydamas klaidų. Aiškiai matyti, kad kūno protas veikia pagal tikrus gyvybės dėsnius.

Pats žmogus kūno proto darbą vos tik suvokia. Ir jei

žmogus pasielgia kitaip, negu kūno protas reikalauja, – pavyzdžiui, nemaitina kūno arba sutrikdo jo gyvybinę veiklą, – kūnui ima grėsti mirtis. Kūnas pradeda silpti, sirgti ir liaujasi žmogui tarnavęs.

Reikia gerai įsidėmėti: *jeigu žmogus netrukdytų kūno protui, jis galėtų ramiai atlikti savo darbą, – tuomet nebūtų ligų.* Kai lūžta kaulas, gydytojas sudeda kaulo galus ir gerai juos įtveria, kad kūno protas tuos galus naujai suaugintų. Gydytojas laukia, kad prigimtis gydytųsi. O ji visuomet gydos. Jeigu žmogus savo paikumu prigimčiai tiek netrukdytų, jis ilgai turėtų sveiką kūną ir jo gyvenimas truktų daug metų.

Kūno protui paliepti arba jį valdyti paprastas žmogus negali. Kūno protas nuo jo yra taip toli, kaip saulė nuo žemės. Žmogus gali ką nori daryti ir veikti, bet saulės jis vis tiek nepajudintų, neiškreiptų iš jos tako. Tačiau nieko jis nepasieks ir neatsižvelgdamas į saulę, nors ir kažin ką prasimanytų. Žmogui bus geriau, jei jis gyvens dėsniais, pagal kuriuos saulė savo gėrybes apreiškia. Visai taip pat žmogus turėtų ir su kūno protu pasielgti. Negalima jam priešintis.

Atidžiau į kūno protą įsižiūrėjus, jis atrodo labai nuostabus. Kokio ypatingo sumanumo reikia, kad kiekviena maisto dalelė būtų nugabenta į jai skirtą vietą. Ausis, akis, smegenis, kaulus, raumenis, gyslas, nervus, plaukus, nagus – kūno protas aprūpina gražiausiu būdu. Tai, kas kūnui nebetinka, jis meta laukan, o jei

kas dar tinkama, tuo jis prireikus naudojasi labai gerai.

Kūno protas gamina kraują ir siunčia, kur jis reikalingas. Nėra kūno dalelės, kurią jis pamirštų. Bet kur atsiradus nuostoliui, jis tuojau žiūri, kaip jį atitaisyti. O neturėdamas nieko per daug jis, kiek tikta galima, atima medžiagas iš kitų kūno dalių, kad visas kūnas išliktų sveikas. Kūno protui ne tiek rūpi atskira kūno dalis, kiek visas kūnas ir jo išlikimas. Ir kol nėra pavojaus kūno išlikimui, kūno protas skiria jėgas ir maistą žaizdoms gydyti ar kitiems kūnui padarytiems nuostoliams išlyginti. Ir juo naudingesnė yra kūno dalelė visam kūnui išlaikyti, tuo daugiau jis ja rūpinasi. Tarsi jis kūno gyvatoj svarstyty ir lygintų vienus dalykus su kitais.

Kūno proto darbą žmogus turėtų kiek tikta galėdamas iširti. Tuomet jis to proto darbo nors neapsunkintų ir nepasidarytų jo priešų. Kūno protas yra labai lėtas. Jis nesiginčija, dirba kaip dirbęs, pasitenkindamas kas kartą vis menkesniu, kol pagaliau nebegauna reikalingų medžiagų kūnui išlaikyti. Tuomet kūnas pranyksta.

Todėl būtų labai gerai, jei žmogus ne vien vengtų elgtis prieš kūno protą, bet kad jis tam protui padėtų. Tada žmogus jaustųsi nepaprastai smagiai. Ir sveikata žymiai geresnė būtų. Gyventų ilgiau ir susilauktų sveikų vaikų bei ainių.

Tuo tarpu retai kuris žmogus gyvena su savo kūnu visiškai taip, kaip jo protas reikalauja. Net ir gydytojai ne visi žino, kaip gyventi, kad nekenktum kūnui. To-

dėl žmonėse yra tiek daug ligų ir tiek vargo, kiek nerasi žvelgdamas į kitus gyvius. Žmonės būtinai turėtų geriau savo kūną pažinti, jį ir visą savo asmens gyvatą suprasti. Gyventų jie daug smagiau ir palaimingiau. O kas dar svarbiau: gyventų, kaip pridera žmogui. Juk žmogus visame pasaulyje yra pirmoje vietoje.

Kraujas

Svarbiausioji kūno proto priemonė savo tikslams pasiekti yra kraujas, būtent tas skystis, kuris teka kraujagyslėmis visame kūne. Kraujas yra labai ypatingas. Jau senovėj žmonės žinojo, kad jame glūdi tikras slėpinys. Todėl kraujas būdavo naudojamas šventiems ir kerėjimo reikalams. Sakoma, kad gyvybė esanti kraujuje. Per kraują kūno protas aiškiai apsireiškia.

Tiriant kraują, kaip tai daro šių dienų mokslininkai, atrasta, kad jis susideda iš kraujo vandens ir iš daugybės labai mažų kraujo kūnelių. Jie yra dvejopi – baltieji ir raudonieji. Jų skaičius sveikame kūne siekia ne tik milijonus, bet milijardus, tai yra tūkstančius milijonų. Jie yra labai svarbūs kūno gyvybei palaikyti. *Kokie yra kraujo kūneliai, tokia yra kūno sveikata.* Todėl būtinai reikalingas ne tik tam tikras tų kūnelių skaičius, bet ir jų kokybė.

Jei baltųjų kraujo kūnelių yra daugiau negu raudonųjų, žmogus yra ligotas, bet jei yra daugiau raudonųjų, žmogui iškyla kiti pavojai. Bet tai yra gydytojų reikalas.

Be to, reikia žinoti, jog tie kūneliai nesusidaro tie-

siog iš valgio ar gėrimo ir svarbiausiojo žmogaus maisto, būtent oro. Kraujo kūneliai patys maitinasi tuo, kuo žmogus minta ir kvėpuoja. O kraujo kūneliai maitina ir augina visą žmogaus kūną.

Sakoma, kad kiekviena liga atsiranda tada, kai tie kūneliai netinkamai maitinami. Todėl reikia juos gerai aprūpinti tuo, kas jiems būtina, tai yra geru maistu, oru, šviesa. Bet jiems kenkia ir netinkamas žmogaus elgesys, pavyzdžiui, kai jis nuodų išgeria arba jų tiesiog į kraują įleidžia, arba jei jis savo geismais iš jų reikalauja daugiau, negu jie savo gyvenimo dėsniais duoti įstengia.

Tačiau kraujo kūneliai nėra silpni. Jie ir patys aktyviai valosi, kai blogu maistu arba kuo kitu būna užteršiami. Teršalus jie išmeta ant kūno odos įvairiais išbėrimais ar spuogais. Kraujas tuojau verčia laukan, kas jame nešvaru. Žmogus neturėtų šio apsivalymo apsunkinti, – šašus ir t. t. tepdamas visokiais tepalais, vaisiais, – bet padėti jam apsivalyti, maitindamas kraują tyresniu valgiu ir oru. Labai tinka dažnas prausimasis ir prakaitavimas.

Viena baltųjų kraujo kūnelių rūšis yra ypač ypatinga. Tie kūneliai vadinami édikais. Jų uždavinys yra labai įstabus. Nuolatos jie plaukia kraujuje, be paliovos keisdami savo pavidalą. Į kūną įsmigus pašinui, patekus ligų užkratui ar šiaip kam, kas jį gadina, tučtuojau jie labai greitai plaukia ton vieton, kur įsiveržė įsibrovėliai. Tą vietą apsiaučia, ją tiesiog apgula ir pradeda,

kiek tik įstengdami, anuos svetimkūnius naikinti. Jeigu to padaryti negali, tada laiko juos apspitę ir pamažu visai apsupa.

Rydami į kūną patekusius nuodus, kartais jie ir patys apsirya ir miršta apsinuodiję. Tuomet žmogui kyla labai didelis pavojus. Todėl jis visuomet turėtų tiems naudingiems rijikams-ėdikams jų triūsą kiek tiktai galima palengvinti. Geriausiai tai galima padaryti, kuo greičiau išvarant įsibrovėlius iš kūno.

Įlindusį pašinę iš kūno ištraukti lengva. Retai prireiks jį išpjauti. Bet kai į kūną patenka nuodų ar kai įsi-skverbia ligos užkratas, tada sunkiau tai pašalinti. Tačiau šiandien žinoma, kaip sau padėti.

Kai kas nors kenksmingo arba nuodingo į kraują įeina, pakyla kūno temperatūra. Tai yra ženklas, jog kūnas gelbstisi ir nori apsisvalyti. Esant aukštesnei kūno temperatūrai, baltieji kraujo kūneliai, ėdikai, geriau įstengia suėsti ir pašalinti kenksminguosius įsibrovėlius. Bet ši šiluma neturėtų viršyti 40° C. Didesnis karštis alsina ir ėdikus.

Prakaituojant iš kūno išmetami nuodai ir kenksmingi dalykai, ir jis gali savaip gyventi ir tvirtėti.

Kiekviena liga, pasireišianti karščiu, juo ir gydoma. Seniau, gal kartais ir šiandien, kai kurie gydytojai mano, kad karštį reikia slopinti tam tikrais vaistais. Šiandien, geriau žinant, kas kraujuje atsitinka, pažangesni gydytojai pradeda gydyti kitaip. Aiškiai suprasta,

kad *ligos karštis yra kūno valymasis*. Karštį slopinti – reiškia nuodus palikti kraujuje. O kūnas pasveikti gali tik tada, jeigu tų nuodų nėra labai daug. Mažinant karštį, kūno pastangos išgyti yra silpninamos. Bet ko kartais nepadaro žmonės nežinėliai!

Patyrę ir išmanantys gydytojai pataria, ligos karščiu užėjus, gultis į lovą, kad kūnas neatvėstų, o odos poros atviros liktų. Labai svarbu, ir kad viduriai tuštintųsi. Be to, būtina šiltame vandenyje maudyti, nuolat šiltesnio vandens pripilant. Po to ligonis turi būti greitai į vilnonę antklodę šiltai įvyniotas, kad kuo smarkiau prakaituotų. Labai reikia saugotis atvėsti.

Visi tie, kurie dažnai maudosi ir nuogi ore mankština, labai lengvai prakaituoja ir todėl lengviau išmeta iš kūno, kas jam netinka, kadangi jų odos poros yra praviros, bet ne užakusios, kaip nesimaudančių žmonių.

Kraujas, tekantis per visą kūną, ne vien jį apgina, bet ir aprūpina visu tuo, kas kūno gyvenimui reikalinga. Kūnui reikia įvairių sulčių ir skysčių. Burnoj turi būti seilių, kad valgiai suminkštėtų ir skrandyje geriau būtų suvirškinti. Sąnariams reikia tepalo, kad jie lengvai galėtų judėti ir t. t. Visus tuos skysčius kūnui teikia kraujas.

Kai kurie skysčiai, susidarę kraujuje, turi būti greitai iš jo šalinami. Jiems pasiliekant jame, kraujas tampa nesveiku. Pavyzdžiu imkime šlapimą. Inkstai jį išskiria iš kraujo ir surenka pūslėje. Jei inkstai veikia blogai, nevalomas kraujas apsinuodija, dėl ko žmogui kyla mirtinas pavojus.

Sultys, kurios virškina valgius skilvyje, taipogi iš kraujo randasi. Skrandis jas iš kraujo tiekiamų medžiagų pasigamina. O tam reikia laiko. Todėl netinka dažnai ir per daug valgyti. Žmogui per daug ir ne laiku valgant, skilviui, geram maisto suvirškinimui, nepakanka virškinimo sulčių. Ir todėl žmogus, kuris be saiko valgo ir geria, nėra sveikas, nors jis ir atrodytų storas, drūtas.

Daug dažniau žmonės serga todėl, kad jie per daug valgo, negu dėl alkio. Patarimą mažai valgyti, *bet valgi gerai sukramtyti ir ilgai burnoj vartyti* protingi gydytojai žmonėms vis iš naujo kartoja.

Iš kraujo randasi ne tik kūno gyvybei netinkami dalykai, kurie turi būti išmetami, ir ne tik tokie, kurie vartojami skilvyje, tulžyje ir kitur kūno reikalams, bet ir tai, kas reikalinga sudėtingiausiems bei nuostabiausiems kūno įtaisams. Turbūt lengva bus numanyti, kad geriausios ir brangiausios kraujo jėgos yra naudojamos opiausioms ir lepiausioms kūno dalims auginti ir naujinti. Labai nuostabus yra tas darbas, kuriuo iš kraujo randasi, pavyzdžiui, medžiagos, kurios augina smegenis.

Iš viso to, kas čia apie kraują pasakyta, darosi aišku, kokia ypatinga veikla vyksta kūno gyvybėje. Tačiau tai tėra tik tai, kas lig šiol tapo prieinama tyrinėjimui. Visa, kas atsitinka nervuose, mūsų dienų mokslininkams lieka dar kone visai paslėpta. Apie tai, kad jausmų-geismų ir minčių gyvenimas vyksta visai kitoje gyvatoje, nuo kurios dar reikia skirti ir dvasios-sielos gyvybę, dar

labai silpnai tesuvokiama. Matėme, kad kai kas nežino netgi kaip elgtis, pakilus kūno temperatūrai. Todėl čia plačiau aprašiau tą mokslą, kurį reikia žinoti kiekvienam. Suprantama, kad sunkiai susirgus reikia kreiptis į aukštus mokslus išėjusį gydytoją.

Bet visa apmaščius nereikia pamiršti, kad čia minimas kūno gyvenimas nuolatos yra jausmų-geismų-minčių veikiamas ir dvasios-sielos prižiūrimas.

Tai turint omenyje, galima sakyti, kad visa kūno gyvybė yra kraujo palaikoma. Iš jo ji minta, iš kraujo ji statoma ir tvarkoma. Juo ji ir apsisaugoja. Ypač tai svarbu gimties dalykuose.

Vaisingumo jėgos

Iš kraujo randasi ne tik tai, kas patį kūną išlaiko, bet ir tai, iš ko prasideda naujo žmogaus kūnas, kas pratęsia žmogaus giminę. Tai yra visai kitas kraujo uždavinys. Tačiau jis ne menkesnis, bet dar nuostabesnis už pirmąjį. Jis atsiranda kūnui subrendus ir dingsta pasenus.

Iš kraujo randasi gaminimo syvai ir jėgos. Vyrams tai vyksta sėklidėse, o moterims – kiaušidėse. Kūnui subrendus, sėklos susitvenkia prielipe, t. y. prie kiaušinėlio prilipusiame praplatėjime. Iš čia jos gali išsilieti.

Žiūrint į žmogų kaip į augantį pavidalą, akivaizdu, kad jis panašus į augalą. Augalas užauga, subręsta ir atneša vaisių, kurie duoda pradžią naujiems augalams. O tam tikram laikui praėjus, vaisingumas dingsta, nors

augmuo dar gyvena, kol pagaliau ir pats pranyksta.

Bet žmogus nėra tiktai augmuo. Tą kiekvienas gerai supranta. Jis yra gyvybė visai skirtinga nuo kūno gyvatos, bet susijungęs su kūnu, kad galėtų regimame pasaulyje apsireikšti. Be kūno tai nebūtų įmanoma. Niekas jo nepastebėtų. Ir nė vienas jo veiksmas nepadarytų jokios įtakos šiam pasauliui. O žmogus yra labai galingas veiksnys pasaulyje.

Kūno gyvata yra labai reikalingas dalykas pasaulio kūrybai. Todėl kūnas turi būti gerbiamas ir aukština-
mas. Būtina laikytis dėsnių, kurie palaiko jo gyvybę. Šventasis Pranciškus Asyžietis taipogi pataria rūpintis savo broliu kūnu, jam duodamas asiliuko vardą – asiliuko, kuriuo ir su kuriuo žmogus per savo amžių keliauja.

Bet grįžkime prie gaminimo jėgų. Daug jų susitvenkus minėtuose indeliuose, kūne atsiranda ypatingas jausmas. Paprastai manoma, kad tai esąs prigimties reikalavimas, ir žmogus turįs jį patenkinti gimties gyvenime. Tačiau tai klaida. Žmogui susilaikant ir nepasiduodant tam potraukiui, jis iš lengvo dingsta. Minėtosios susitvenkusios jėgos vėl sunkiasi atgal į kraują, panašiai kaip ir nuodingieji šlapumai, kurie turi būti išmetami.

Tiktai gaminimo galios nėra nuodingos. Jos yra tiesiog kraujo sveikata. Atrodo, tai ir menko suvokimo žmogus turėtų suprasti. Šios galios, grįždamos į kraują, žmogaus kūno gyvatą gali tik gaivinti. Todėl žmogus, saikingai gyvendamas gimtimi arba visiškai nesekda-

mas gimties reikalavimų, visuomet yra labai geros sveikatos. Ypač jo dvasia pasižymi skaidrumu ir galingumu. Gaminimo galios, atgal sugrįžusios į kraują, vartojamos smegenims maitinti. Saikingasis jaučiasi visuomet labai smagiai. Jis lengvai pakelia visus gyvenimo sunkumus, visuomet lieka ramus, širdingas, jo nuotaika gera, graži, giedri.

Labai gerai žinau, kad yra gydytojų, kurie sako, kad nesveika atsisakyti gimties smaguriavimų. Nenoriu su jais ginčytis. Galiu tik pasakyti, kad jie tobuli nežinėliai. Tokiu pat būdu galima tvirtinti, jog girtuokliui nesveika liautis girtauti. Tiesa, jei kas į kokį įprotį yra įsigyvenęs, tas negali iš jo lengvai išeiti. Bet tai nieko nesako apie žmogaus prigimtį. Žinoma, žmonės nelygūs, – vienam sunkiau, kitam lengviau susivaldyti. Bet nė vienam nėra tai žalinga. Priešingai, iš to išeina tik tai, kas gera.

Iš kraujo netrukus randasi naujos gaminimo jėgos. Lengva suprasti, kad jos turi būti geresnės, kadangi kraujas jau anksčiau susitvenkusiųjų yra gaivintas. Su prieš tai buvusiomis gaminimo jėgomis kraujas stiprėja, pasilaikydamas geriausią medžiagą, ir tampa pajėgiu dar geresnes jėgas gaminti. Ir taip žmogus, geriausias augimo ir sveikatos jėgas savo kūnui palaikydamas, stiprina savo sveikatą, o ypač jo smegenys labai galingomis tampa.

Atitinkamai tai vyksta ir moterų kūne. Jų gaminimo

jėgos yra kitokios negu vyrų. Tik pamanykite, – moteriškasis kūnas, panašiai kaip gamta, turi savo laikotarpius. Moters kūno jėgos tarsi nyksta ir vėl auga. Kraujas plūsta iš kūno, bet sustoja ir vėl pildosi. Kūnas atsigauna. Visa tai yra susieta su kiaušinėlio subrendimu, iš kurio gali atsirasti naujo žmogaus kūnas.

Iš tokio moters kūno gyvatos bangavimo aiškiai matyti, kaip labai moteris yra susieta su gimtimi. Ji yra tarpininkė tarp gyvųjų ir būsimųjų (gimsiančių) žmonių. Moteris negali savo prigimties pakeisti. Ji gali tik suardyti tą tvarką ir griauti savo kūno gyvatą.

Bet moters gyvenimas dar ir kitaip apsireiškia. Tik tam suprasti reikia žinoti vieną dalyką. Labai dažnai tikima, kad jausmai, geismai, mintys ir visa sielos bei dvasios gyvybė pasidaranti iš kūno veiklos. Nėra tam jokių įrodymų. Ir todėl labai garsus gamtos mokslininkas tvirtina, kad niekuomet neišmanysime, kaip iš kūno, iš nesąmoningumo, gali sąmoningumas atsirasti. Paminiu čia garsųjį Du Bois-Reymond, kuris labai aiškiai išdėsto, kad anksčiau minėtas požiūris yra tik silpno proto reiškinys. Tikra yra tai, kad medžiaga veikia psichiką ir antraip.

Reikia atsižvelgti į *dvasinį žmogaus gyvenimą*. Paprastai čia galima pastebėti tokią eigą. Kai kuri nors kūno padėtis tampa žmogui koku nors būdu žinoma, iš to kyla mintis. Mintis žadina geismą, kuris veikia kūną, jį judindamas arba jo padėtį keisdamas, o tai reiškia

kraują arba kitus kūno syvus varinėdamas, vienur ar kitur sutvenkdamas. Gerai regima, kaip nuotaikos veikia kraują ir kartais jį visai perkeičia. Žinovai sako, kad nuotaika, geismas tiesiog virsta krauju ar kitokiu kūno skysčiu.

Šitie dalykai pastebimi ir gimties gyvenime. O jie labai svarbūs moters kūno gyvatoje. Moters prigimtis tarsi saugo ją nuo visų gimties erzinių. Kuo jie dažnesni, tuo labiau moteriai nyksta gimties galios ir tuo pačiu kraujo sveikata bei kūno stiprumas. Tokios moterys pasidaro dirglios, geismingos ir todėl gašlios. Tačiau tai nėra sveikos gimties poreikis. Todėl nėra ir tikro smagumo gimties gyvenime. Ir nėra tikrojo moters gražumo.

Kaip jau sakyta, moters gražumas kyla iš jos skais-tumo. O nykstant skais-tumui nyksta ir gimties jėgos. Moters skais-tumas yra jos brangiausias turtas. Jis yra tarsi jos gyvybė ar netgi jos siela. Todėl gašlios moterys neturi to sielos malonumo, kuris taip labai laimina mažus ir didelius. Tiktai skaisti moteris yra tikrai graži, maloni ir mylima.

Moteriškoji gimtis daug giliau sumegzta su jos asmenybe negu vyro. Todėl moteriai pasileidimas atneša daug blogesnių pasekmių negu vyrui. Vyro sveikata nyksta, jo protas pasilpsta ir pradingsta jo gaminimo galia. Bet pasileidusi moteris žymiai trumpina savo amžių ir neretai netenka proto.

Pasileidėlių likimas, rodos, yra šiek tiek žinomas.

Nesaikias moteris kankina visokios ligos. Beveik visos vadinamosios moterų ligos randasi iš pasileidimo. Tik ne visi tai žino. Per daug žmonės yra įpratę gimtimi gyventi, kaip geismas liepia, tarsi to reikalautų patys prigimties dėsniai.

Nurodymai į žmones, kurie nesaikingai šiuo atžvilgiu gyvena, tačiau yra sveiki, nieko nereiškia. Gali būti, kad tai yra išimtis. Mat žmonės nelygūs. Be to, reikia atsiminti, kad pasielgimo žala ne tuoj pasirodo. Prigimtis kiek tiktai galėdama stengiasi sumažinti netinkamo žmogaus elgesio pasekmes. Ir žmogus turėtų pagaliau suprasti, kad kūnas yra gyvata, kurios žudyti jis neturėtų leisti savo geismams.

Visai nėra abejonės, kad žmogaus kūnas ir kraujas išlieka tuo sveikesnis, juo rečiau žmogus tarnauja iš gimties kilusiems geismams. Susilaikant visos geriausios kūno jėgos jame pasilieka ir tvirtina bei stiprina jo sveikatą. Skaisčios moterys išsiskiria savo gyvybingumu. O kai skaisčius žmonės pradeda kūdikį, jis tikrai turi būti sveiko kūno, kadangi pradėtas iš geriausių ir sveikiausių tėvo ir motinos vaisingumo jėgų.

Kaip žinoma, gyvuliai, kurie retai teprileidžiami, atsideva stipriausius ir sveikiausius vaikus.

Jei vaisingumo jėgos, joms vos susitvenkus, išliejamos, kraujas negali tuoj pat gaminti kitų tokių pat gerų. Aišku, jis bando tuojau tą nuostolį atitaisyti ir nutraukia maistą kitoms kūno dalims. Taip nesusilaikančio

žmogaus kūnas netenka daug gyvybinių jėgų. Todėl tie, kurie paleistuvauja dar nesubrendę, pasilieka silpnapročiais visą savo amžių. Bet ir subrendę ištvirkėliai praranda savo manymo skaidrumą ir galybę.

Tai nėra plačiai žinoma. Sunku tai suprasti tam, kurio protas silpnas. Bet rodos, iš viso to, kas čia pasakyta, turėtų būti suprantama, kaip reikia gyventi. Nenoriu žmonių bauginti. Baimė nepadaro nė vieno geru. Gal tik kartais nuo blogo apsaugo. Noriu pateikti tikrą supratimą apie gimties dalykus. O tam ne tiek svarbu pamatyti didįjį žmonių apsirikimą, kiek gyvai pajauti, kad gimties gyvenimas yra tikrai nuostabus, aukštas dalykas, kuris siekia pačias kūrybos gelmes. Jis yra kupinas palaiminančių slėpinių. Apie tai kalbėsime toliau.

Pradėjimas ir dora

Be to, kas jau minėta, svarbios dar kelios mintys. Labai dažnai klausiama, kas dora ir kas nedora gimties gyvenime. Norima dorą paremti kokiais nors įsakytais. Tokį požiūrį griežtai atmetame ir atsižvelgsime vien į tuos dėsnius, kuriais Apvaizda tvarko gyvenimą.

Gimties gyvenimas yra doras, kai jis seka savo tikslus. O tikslas tėra vienas, būtent pradėti naują gyvybę. Be šito tikslo gimtimi mėgautis yra nedora, nors vyras ir moteris būtų švenčiausiu būdu apsivedusiu.

O mūsų laikais, ypač vadinamose kultūringose šalyse, žmonės nenori vaikų, bet nori gimties malonumų.

Aišku, kad abiem gimtim taip susidedant, abu prieš dorą nusižengia. Vedybos čia jokio skirtumo neįneša. Vien tik tai, kad žmonės apšvedusių neapkalba.

Berods kalbos gana daug reiškia, nors jos gali būti ir neteisingos. Bet vaisingumo galias tikrai silpnina ir vedusieji. Prityrę žinovai sako, kad gašlumo vėtroj pailsta kraujo kūneliai ir pavargęs kraujas tik slenka gyslomis. Kai kurie kraujo kūneliai net numiršta ir kaip lavonėliai plaukia kraujuje. Juos reikia pašalinti, o tam naudojama energija.

Vengiant pastojimo, naudojamos visokios priemonės. Dažnai gimties veiksmas atliekamas ne iki galo. To pasekmėje moteris sujaudinama, o vyrui sėklos takeliuose lieka susikaupimų, kurie silpniesiems gali būti įvairių negalavimų priežastimi.

Kraujas kas kartą apsinuodija minėtų kūnelių lavonėliais. Ypatingas tokių žmonių kvapas, kurs aiškiai primena puvimą, rodo priežastį. Žinoma, geros sveikatos žmonėms tai kenkia mažiau negu silpniesiems. Bet silpnieji daugiau linksta gašlavimui. Jie geismų lengviau užgaunami. Nesusilaikymas, kaip minėta, kenkia ir smegenims, todėl jauniems sunkiai sekasi mokslai.

Yra ir tokių, kurie nevedę turi savo, kaip sakoma, mylimąją, nežinodami, ką tai reiškia. Toji negyvenanti su kitais ir todėl jie lieka apsaugoti nuo bjauriųjų paleistuvavimo ligų. Teisybė. Ir apie tas ligas čia nė nekalbu. Tai yra bjaurūs dalykai, kurių, rodos, lietuviai ir lietuvaitės savaime saugosi. Tačiau ir taip dviem gimtyje susieinant

be tikslo pradėti gyvybę, sveikata negali pasilikti tokia gera, kokia turėtų būti. Vaisingumo jėgos silpninamos, nes silpnėja visas kraujas, visas kūno gyvybingumas.

O kaip juodu tiki, kad vienas kitą myli! Mylisi norėdami būti kartu visam gyvenimui. Bet kas ta tariamoji jų meilė? Vienas kitam teikia smagumo! Taip yra. Tačiau vienas kitą ir silpnina. O kad kūnai ir atsigauna, abiem esant sveikiems, vis dėlto aišku, kad vaisingumo jėgos vartojamos kitiems tikslams. Ne vyras moteriai, ir antraip, teikia džiaugsmo, bet jų kūnai. Berods abu to nori. Iš to jie abu palaimos tikisi. Ir ji jaučiama, tačiau neilgam. Kas kartą daugiau gimties patyrimas tampa kūno dalyku. Ir du žmonės lieka vienas kitam svetimi.

Palaima randasi tada, kai žmogus, tai yra jo dvasia-siela, kitam asmeniui apsireiškia. Bet tai galima tikrai tada, kai žmonės yra jautrūs dvasios-sielos dalykams. Gimties smagumai yra brutalūs dalykai. Ir jie tiesiog žudo ne tik vaisingumo galias, bet ir galimybę sieloms pasijausti, susieiti.

Su netikusiu vaisingumo jėgų vartojimu siejasi dar ir kitas dalykas. Paprastai manoma, kad yra vien tai, kas regima ir girdima. Bet esame asmenybės, kurios gyvena giliai panirusios gyvybės jūrose. Kiekvienas mūsų širdies tvinksnis sukvečia gyvas sroves ir jas sutelkia aplink žmogų. Todėl galima sakyti, kiekvienas žmogus yra atskiras pasaulis.

Imkime, pavyzdžiui, kad ir geismų gyvenimą! Vie-

ną kartą geismą patenkinus, jis netrukus kuo galingiau sukyla. Jį tenkinant, jo galia didėja. Išmintingieji sako, jog žmogus, savo geismams tarnaudamas, apie save sutraukia gyvas galias, kurios prie jo prikimba. Jos yra, taip sakant, gyviai, kurie sudaro visai juntamą orą, o ypač aplink gašlų žmogų.

Tas oras yra kone visai tas pats prie visų, kurie vaisingumo galiomis naudojasi vien tik savo geiduliams tenkinti, vis tiek, ar jie apsivedę ar ne, ar jie sau vieni, ar poroje gašlauja. O šis oras, kilęs iš noro, kuris veikia prieš gyvybės dėsnius, prieš kūrybos tikslus, veikia ir patį žmogų. Ir negali būti kitaip. Tai turėtų būti aišku.

Todėl ir doras elgesys gali būti tik tada, kai vaisingumo galios naudojamos pagal paskirtį. O kai du skirtingų gimčių žmonės labai vienas kitą myli, jie turėtų savo meilę išbandyti, kas jų meilė iš tikrųjų yra. Jeigu tai bus tikroji meilė, juodu galės gražiai gyventi ir be gimties naudojimo. Jie taip neardys kūno gyvatos ir gyvens, kaip Dievas liepia. O jeigu iš jų gims vaikų, jie bus savo tautos žiedai. Tokius dalykus rašau, turėdamas mintyje lietuvių tautą.

TĖVAI IR VAIKAI

Įprasta vaikų gimtoji vieta

Kai kam atrodo, kad visai aišku iš kur žmogus kyla, iš kur jis randasi. Mažas gyvybės daigas yra jo pradžia. Atseit iš to palengva auga kūnas, ir jam išaugus, žmogus gyvena pilnoje gyvybėje. Tarsi iš tiesų žmogaus gimtinė būtų motinos kūnas.

Bet giliau mąstant aiškėja, jog vien tik motinos kūnas negali būti jo gimtoji vieta. Prie jos reikia priskirti ir tėvų namus, ir motinos susiejimą su tėvu, judviejų jausmus, mintis, kurios juodu suvedė ir kuriomis juodu gyvena. Motinos kūnas būtų tarsi žemė, jausmai-mintys – oras, kuriame gyvas daigas auga. Bet reikia ir saulės šilumos bei šviesos! O kur jos ieškoti?

Tačiau ir tai sužinojus, dar nebūtų galima sakyti, kad žmogaus atsiradimas šiame pasaulyje yra tikrai aiškus. Žiūrint į kūną su jo pasikeitimais, žmogus yra fizinių ir cheminių vyksmų padarinys. Bet to neužtenka. Kūnas yra dar ir gyvas daiktas. Tiktai kas yra toji gyvybė, mokslininkai negali pasakyti. Patarčiau ją suprasti kaip ypatingą sąmoningumo laipsnį, kuris apsirėškia medžiagos tvarkymu.

Bet kur tada dar kiti žmogaus reiškiniai! Yra dar jausmai, geismai, mintys! Mąstymas yra ypatinga žmoniškumo apraiška, išsiskirianti iš visų gyvybės požy-

mių! Žmogus nori būti teišus, geras, kilnus, vaiskus (skaistus, šviesus, tyras.). Jis jaučiasi ir žinosi esančiu, vadinasi Aš.

Iš kur tai? Yra visokių aiškinimų. Bet nė vieno jų ne-užtenka tikram išmanymui. Negalima įrodyti, kad jausmai, geismai, mintys, mąstymas ir t. t. būtų iš kūno kilę. Taip manyti reiškia akiai tikėti. Neabejotina vien tik tai, kad visi tie dalykai yra. Šalia kūno yra jausmai, geismai, mintys, trumpai sakant – sąmoningumas. Todėl apie žmogų tegalima sakyti, kad jis gimsta iš pilnatvės, kuri savyje apima viską – ir medžiagą, ir dvasią.

Iš tikrųjų žmogaus gimtinė yra visumos pilnybė. Žmogaus Aš nėra tiktai tam tikrų aplinkybių išdava. Jis ateina tiesiog iš dvasinių visumos gelmių. Todėl kiekvieno žmogaus Aš yra visai saviškų pastangų ir apraiškų ašis. Bet apie tai kitur daugiau. Čia dar pasakysime, kad šitą žmogaus asmenybės branduolį paprastai vadiname jo siela. Tačiau žmogaus siela aiškiai nepasireiškia tame, ką žmogus mąsto, kalba ir veikia. Ir todėl kai kas ją neigia. Tačiau nuo to ji neišnyksta. Ji, kaip dvasinė galia regimaj gyvatoj, veikia nuolatos, nors jos apraiškas silpnina įvairios kitokios jėgos.

Todėl žmogui gimstant, jo gyvybė, kaip aiškinta, su-traukia ne vien kūno jėgas, ne vien visokius jausmus, geismus, mintis, bet ir dvasines bei sielos galias, iš kurių aukščiausiųjų randasi žmogaus Aš.

Todėl tikroji žmogaus gimtinė yra visuma su viso-

mis slėpingomis savo gelmėmis. Tėvų, o ypač motinos, kūnas su savo aplinkybėmis tėra praeinamoji vieta. Bet žmonės žiūri į jį kaip į tikrąją žmogaus gimtinę. Ne-nuostabu. Kaip žmonių kūno akys skirtingai regi, taip ir jų sielos nėra lygaus skaidrumo ir šviesumo. Tačiau bent nujausti, kaip iš tikrųjų tegali būti, rodos, turėtų beveik kiekvienas.

Negalėdami visumos gelmių ištyrinėti, galime nors kiek ištirti gimstančio žmogaus pereinamąją vietą, kuri paprastai iščiomis vadinama. Kokia toji vieta (iščios) dažniausiai yra, netrukus suprasime, giliau apie tai pamąstę.

Sakoma, kad žmogus gimsta iš vyro ir moters. Juodu susipažino, apsivedė, rodos, tik tam dalykui. Tačiau vedybų priežastys būna gana skirtingos. Vieni tuokiasi iš meilės. Bet gana dažnai tuokiasi tėvams to norint, to paties luomo, dėl turto ir t. t.. Tačiau manoma, kad laimingiausi yra tie, kurie tuokiasi iš meilės. Dargi sakoma, kad jų vaikai bus malonūs, sveiki, dailūs.

Iš tikrųjų taip turėtų būti. Tik reikia meilę skirti nuo geismo. Užuoť sakius – įsimylėti, reikėtų sakyti – įsigesiti. Pamąstykite, koks yra galingiausias jaunųjų akstinas apsivedant, kai jiedu yra įsimylėję. Juodu vienas iš kito nori ypatingo smagumo, ir pirmiausia – kūnui. Juodu nori patenkinti kūno linkimus ir geismų troškimus.

Ir dažnai, skaisčiai gyvenę iki vedybų, pradeda paleistuvauti. Nenusigąskime to žodžio! Juo pasakoma tik tai, kad jie, pamiršdami savo žmoniškumą, geismams

tarnauja. Ir visai nemano, jog nusižengia prieš vienas antrą, prieš būsimus vaikus ir žmoniją. O kai kurie mano, kad yra labai dori ir su panieka žiūri į mergaitę, kuri kartą užsimiršusi pakluso berneliui, bet vėliau nu-plovė savo silpnumą ašarų srovėmis. Be abejonės, pa-pročiais ir įstatymais grindžiama tvarka yra labai svar-bi. Bet dora yra ne ji, o vien tik žmoniškas gyvenimas. Bent tai turėtume gyvai išjausti!

Tačiau žmonės retai apie tai mąsto. Ir gyvena sau. Moteris pasijunta nėščia kūdikiu. Bet keista, kad nei ji, nei vyras tikrai nežino, kada jis buvo pradėtas. Apie tai beveik nebuvo mąstyta! Jų sueitis tapo įprasta ir tarsi tikrai jiems dviems reikalinga. Vienas kartas buvo toks pats kaip kitas. Kad čia atsitinka slėpiningas dalykas, kuriame ir visumos gelmės dalyvauja, jie vos tenumanė.

Ir juodu džiaugiasi ir mėgaujasi vienas kitu ir laukia, kada kūdikis užgims. Bet nesiliauja gyvenę kaip lig tol. Vos nurimus geismų gaisrui, vėl ir vėl, tai vyras, tai mo-teris jį kursto. Kraujas tarsi nuolatos dega. O su kokiu pasiilgimu vienas kito laukia! Taip labai juodu „mylisi“.

Nėštumo metu netgi mėnesinės jiems nebetrūkdo. Gal iki nėštumo buvo drovu susieiti mėnesinių laiku, bet kartais didelė jūdviejų „meilė“ neleisdavo jiems susilai-kyti. Tikrai kažkodėl moteris išbala, atrodo negraži, ne-daili. Tampa dirgli, ligota. Eina pas gydytoją, kuris sako, jog taip jau lemta nėščioms. O dievoti tikintieji iš Biblijos žino, kad moteris skausmuose turinti gimdyti vaikus.

Tai juodu ir gyvena kaip gyvenę, kol moteriai nuo viso to tampa atgrasu, o ji vis daugiau nubalsta ir nu-gelsta. Pagaliau susilaukia kūdikio. Skausmų yra be galo. Pribuvėjos neužtenka. Reikia ir gydytojo, gal net kelių. Ir taip išlieka gyvi motina bei vaikas.

Džiaugiasi tėvai, pavojui palengva praslinkus. Bet vaikelis – nors ir nėra silpnutis, reikia, verkšlena išvien. Vienok sakoma: „Dievas tokį davė, reikia ir pakęsti“.

Tačiau kitų žmonių vaikai kitokie! Moteris, nėščia būdama, daili kaip skaisčiausioji mergaitė. O gimdo taip lengvai, kad vos pati nusimano, kaip tai įvyksta. Kai kuri net antrą dieną jau vaikščioja. Bet vėlgi sako-ma: „Dievas nelygiai duoda“.

Akli nežinėliai! Dievas duoda visiems lygiai! Tik žmonės jo dovanas sudarko ir iš to išaina skausmas bei kančios. Apsivedus gimtimi reikia naudotis pradėjimui, bet ne gašlavimui. Vaikų pradėjimas yra svarbiausias gimties dalykas, o malonumas – tikrai priedas prie to. Taip gyvenant, nebūtų kraujuje to karščio, nenugelstų moteris, išliktų graži, sveika ir gimdytų su džiaugsmu ir krykštaudama. O kūdikis gautų iš tėvų sveiką, dorą kraują ir rymotų savo lopšelyje šypsodamas, kaip tėvas jo rymojo, būdamas savo gyvybinių galių valdovu.

Čia aptariame abu žmonių gimties gyvenimo kraš-tutinumus. Nėra visur taip jau blogai, ir nėra dažnai taip gerai, kaip kad čia buvo rašyta. Paprastai vedusių-jų gimties gyvenimas svyruoja tarp šių kraštutinumų.

Didžiuosius geismus tramdo paprotys, o skaistųjų pasišventimą jis nustelbia. Prigimtis veda žmogų savo taku. Tačiau tik taip, kaip čia rašoma, tėra galima suprasti dalyko esmę.

Dar reikia prisiminti, kad gimdymas su skausmais turi ir kitų priežasčių, ne vien čia suminėtas. Bet jos yra išimtis ir nėra taip labai susietos su šio amžiaus žmogaus norais ir geidimais. Todėl į jas ir neatsižvelgiame.

Žmogaus gimtinė yra kūrybos visokių galių, kūno linkimų, širdies troškimų, visokių geismų, minčių ir tam tikrų aukštų, šviesių jėgų. Tai žinant, lengva suprasti, kas gimties gyvenime vyrauja. Gali būti ir tokie, kurie gyvena kartu be sueities, nes tuokėsi ne iš įsigėdimo, bet dėl kitokių priežasčių. O kiti tiki, kad reikia kurstyti „meilę“, kad neatšaltų. Ir aiškiai suprantama, ką sukursto.

Žmonės, kurie iš tikrųjų vienas kitą myli, o tai reiškia, kurie jaučia vienybę su kitu savo sieloje, kurie jaučia antrą sau visai artimą esant, nekursto geismų. Labai jau aišku, kad taip nesuartėjama. Priešingai, taip vienas nuo kito nutolsta. Tiktai jausdamas savo sieloje šventumą ir kilnumą, pajausi mylimo žmogaus gentiškumą. Ir to niekas negali suardyti, nebent pats pamiršęs savo dvasinę kilmę.

Žmonėms tai žinant ir atitinkamai elgiantis, vedusiųjų gyvenimas būtų visai kitoks negu jis šiandien yra. Būtų jis tikrai gimtinė, kurioj apsirėškia aukščiausios kūrybos galios. Tuo tarpu abiem gimdytojams, o kartu ir

kūdikiui, jis dažnai yra žudynė.

Turbūt tai gana aiškiai parodyta. Tačiau labai svarbu kalbėti dar ir apie tai, kokia būna ta žmogaus gimstamoji vieta, kuomet tėvai naudojami gimtimi, nenorėdami turėti vaikų. Sunku įsivaizduoti, koks čia tėvų ir gimstančio kūdikio žudymas vyksta.

Supraskime, kas atsitinka. Visa prigimties galybė neapsakomu gyvumu suplūsta savo tikslui, būtent pradėjimui, o žmogus nepasišvenčia tam stebuklingajam džiaugsmui, bet priešinasi gyvybės dėsniams. Negali būti kitaip – kūrybos jėgos jį daužo, kaip jūros bangos laivelį.

Tokios pasekmės yra tėvams. Bet vaikų dalis ne geresnė. Užsimezgas vaisiui prieš tėvų norą, moteris pasimeta ir nuolat mąsto, kaip tą negeistąjį „nieką“ pašalinti. Kokį tada kraują gauna augantis vaisius? Jis sugadintas ne vien tėvų gašlumo, bet ir motinos minčių, kurios tarsi kokie nuodingi syvai žudo ir naikina.

Būna ir blogiau. Moteris dažnai kantriai vis dar neša savo likimą. Bet vyras nuolat priekaištuoja, kad moteris „neapsisaugojusi“. O tai dar blogiau.

Gyvena žmonės ir nežino, ką daro. Serga ir kenčia. Nėra tikros ligos ir nėra tikros sveikatos. Tai visų pirma, atsiliepia moteriai, bet dažnai ir vyrui. Iš čia gimsta vaikai, tokia dažniausiai yra jų gimtinė, tokia jų gimimo vieta.

Gal čia šiek tiek per daug pasakyta. Ypač Lietuvoje padėtis turbūt nėra tokia bloga. Ir nerašau norėdamas

smerkti žmones. Vien tik noriu žadinti aiškų supratimą apie dalykus, kurie gyvenime yra ne tik patys nuostabiausieji, bet ir kilniausieji. Kokia yra gimtis, tokia yra ir šeima bei visa tauta.

Vaikų dalis iš tėvų kūno gyvatos

Žinant, kaip tėvai gyvena, kaip jie pradeda kūdikį, nesunku suprasti, koks bus vaiko kūnas, kokia bus jo prigimtis. Vaikas tegali būti sveikas, skaisčios prigimties, jei jis tokią paveldi iš tėvų. O tam reikalingas doras tėvų gyvenimas, kad kūno gyvatoje nepasidarytų betvarkė.

Kaip jau žinome, vyro kūne iš kraujo randasi ypatingi gyvos medžiagos kūneliai, kurie vadinami sėkla. Tie kūneliai atrodo kaip maži gyviai su galvutėmis ir uodegytėmis. Jie labai greit sukasi, juda. Taipogi ir moters kiaušidėse mezgasi maži apvalūs gyvos materijos kūneliai, vadinami kiaušialąstėmis. Pradėjimo metu minėti dviejų rūšių kūneliai susitinka moters kūne. Vyriškoji sėkla įsiskverbia į moteriškąjį kiaušinėlių, ir, abiem susiliejus į vieną, vaisius pradeda augti.

Seniau buvo tikima, jog moters kiaušinėlis yra tik maistas vyriškai sėklai. Bet šiandien žinoma, kad abu gyvos medžiagos kūneliai yra vienodai svarbūs. Kiekviename iš jų yra susikaupusi viena iš dviejų priešingų gyvybės jėgų – joms abiem susiliejus į vieną darinį, pradeda augti nauja gyvybė. Vyriškoje sėkloje veikia vienas, moteriškoje kiaušialąstėje – antras gyvybės po-

lius. Ir šitas dviejų priešybių susiliejinimas įvyksta didžiausiame žmogaus gyvybės pakilime ir galingume. Taip prasideda naujas, augantis pavidalas, kuriame abi gyvybės jėgos nuolat tarpusavyje sąveikauja.

Nuo tos akimirkos, kurioje įvyko šis vyro ir moters sėklų susiliejinimas, vyras nieko daugiau augančiam vaisiui nebeteikia. Toliau pradėtą gyvybę augina vien tik motina. Jos kraujas maitina vaisių. Vyras tegali šį augimą tik trikdyti ir gadinti, bet negali gimties jėgų skatinti. Todėl iš tikrųjų kūdikis visuomet daugiau prigimties gauna iš motinos negu iš tėvo. Motina yra naujojo žmogaus gyvenimo vartai. Ji yra gimdyvė. Joje yra jos vaiko kilmės slėpinys. Tėvas beveik visuomet lieka šalia.

Minėtoji iš vyro ir moters sėklų susidariusi užuomazga iš pradžių yra balsva. Iš lengvo randasi joje raudonas taškelis. Jis yra pradžia raudonųjų kraujo kūnelių, kurie tuojau ir pradeda kūną statyti.

Be jokios abejonės aišku, kad augančio vaisiaus kraujas negali būti kitoks negu tėvų kraujas. Nors tas vaisius toks mažas, kad vos įžiūrimas. Taipogi aišku, kad labai kenksminga yra tai, jei būsimoji motina vis iš naujo įtraukiama į geismų ir gašlumo sūkurius. Vaisiuje besirandantį kraują geismingos aistros ne tik silpnina, bet tiesiog gadina. Gašlumo syvai jį nuodija. Ir todėl natūralu, kad iš gašlių tėvų gimęs vaikas yra blogos sveikatos ir negali ilgai gyventi.

Kai kurie gydytojai sako, jog nėštumo pradžioje toks

motinos kraujo suerzinimas nekenkia vaisiui ir tiktai prieš gimdymą yra neleistas. Bet tai yra tik nedoro elgesio pateisinimas. Galbūt nekenkia tiek, kad paliktų matomas pasekmes. Bet beveik apčiuopiama, jog tai kenkia būsimojo žmogaus asmens gyvatai.

Gimties jėgos yra skirtos gyvybei pradėti. Pradėdami gyvybę, žmonės tarnauja kūrybos tikslams. Todėl ir tas didysis smagumas, kuris patiriamas gimtims susieinant. Juo daugiau žmonės tuomet atsiduoda kūrybos galioms, tuo jis didesnis. Vyras ir moteris abu turėtų vienodai jausti ir vienaip išgyventi viso pasaulio, visos esaties pagrindą. Abu kūnai turėtų būti kupini gyvybę kuriančios meilės. Iš jos turėtų gimti kūdikis.

Taip supratus gimčių susiejimą, pasidarytų aišku, kad vaisingumo jėgos tėra duotos vienam, labai ypatingam tikslui. Ir tik tam jos turėtų būti naudojamos, vien tinkamu pradėjimui laiku (vaisingomis dienomis). Taip jaučiantiems žmonėms vaisingųjų dienų laikas taptų žinomas. Retai jis tesikartotų. Bet jį pajautų, ypač moteris, kaip saulės užtekėjimą. O vyras irgi jį numanytų. Vienodai abiejuose eitų laikas ir jo bangos, abiem vienas kitame gyvenant ir abiem atsiduodant tam, kas kyla iš šventųjų visumos gelmių.

Akivaizdu, kad mėnesinių metu pradėjimui laikas yra netinkamas. Tuomet ne tik atsinaujina gyvybės ritmas, bet su krauju kūnas nusivalo nuo gašlumo. Lengva suprasti, kad tuo laiku pradėtas vaikas negali būti

gero kraujo. Todėl Rytų tautose, pavyzdžiui, Biblijos besilaikantiems žydams, moteris prieinama tik praėjus 7-ioms dienoms po mėnesinių. Žinovai sako, jog geriausias pradėjimo laikas, tikintis mergaitės, yra nuo 7-tos lig 9-tos, o norint sulaukti berniuko – nuo 10-tos lig 15-tos dienos po mėnesinių. Po 17-tos dienos moteris nebepastoja (*Dr. M. E. Keith. Die Ehe. Lorch, 1908*). Yra atrasta, kad vyriškoj sėkloj yra 12 rūšių medžiagos, kurių kiekviena rūšis yra pradžia svarbios kūno dalies, pavyzdžiui, širdies, plaučių ir t. t. Iš to taipogi aiškėja, kaip labai sveikam kūdikiui pradėti reikalingas sveikas tėvo bei motinos kraujas. Vyras, kuris eilę metų paleistuvavo ir gal net sirgo kuria nors gimties liga, gali vesti dorą, skaisčią mergaitę, vis dėlto jo vaikai nebus visiškai sveiki, bet, kaip ir jis, bus ligoti, sudirgę, silpno skrandžio, silpnos širdies, nesveikų smegenų ir t. t.

Sveikas motinos kraujas labai atitaiso tėvo ligotumą. Tačiau jis negali ištaisyti visko, ką tėvas prarado sirgdamas gimties liga. Tik tuomet nebus liūdnų pasekmių, jei vyras po savo ligos keletą metų gyvens visiškai skaisčius, – kad jo kraujas galėtų visai atsinaujinti.

Pagaliau labai svarbu žinoti, kad tiktai pilnai subrendęs žmogus teturėtų vaikus pradėti. Tai aišku iš to, kas anksčiau pasakyta. Žinovai, kurie tuos dalykus gerai žino, sako, kad vyras subręsta tik 30 metų sulaukęs, o moteris – 24. Iš to reikėtų spręsti, jog tik tokių tėvų, kurie tokio amžiaus apsives, vaisingumo jėgos bus pilnoje galybėje.

Jaunesnio amžiaus žmonės neturėtų kurti šeimos – vyras nesulaukęs 30, mergaitė nesulaukusi 24 metų. Anksčiau pradėti gimties gyvenimą netinka nei jiems, nei būsimiems vaikams. Juo jaunesni tėvai, tuo trumpesnis vaikų amžius, tuo silpnesni ir jų kūneliai. Tikrai tuomet jie yra dar šiek tiek sveiki, drūti, jei jaunavedžiai pusėtinai skaisčiai gyvena.

Mūsų laikais labai kovojama prieš paleistuvavimą, ypač Vokietijoje ir Prancūzijoje. Ir paprastai raginama anksti apsivesti, kad to išvengus. Tačiau tai neduoda naudos. Tas, kuris negali išlikti skaisčius nevedęs, tas tikrai paleistuvaus ir apsivedęs, pirmiausia su savo moterimi, o ir su kitomis. O tai kenks ne vien abiem, bet ir jų vaikams.

Tačiau nenoriu likti nepasakęs, kad nežinant, kaip iškilti iš gimties varginimo ir iš geismų karščio, geriau yra apsivesti ir nuraminti savo kraują. Papročių laikymasis daug padės. Ypač jaunesiems, kurie sau vieni susižadina gimties geidimus, tai bus proga pasveikti – jų gimties gyvenimas taps geresnis. Tik nereikia pamiršti, kad toks gyvenimas dar nebus tinkamas kilniam žmogui, o pateisinamas tikrai dėl žmoniškojo jo silpnumo.

Dar reikia žinoti, kad tėvai savo vaikų kraują gadiną, ne vien vaikams dar neužgimus, bet ir vėliau. Vaikai turi būti maitinami motinos pienu. Žinoma, kad kūdikiai, pažinę motinos pieno, kartais susergera arba ima dejuoti, verkti vos pabandę žįsti. Atsitinka tai tuomet,

kai motina yra supykusi, nusigandusi, nusiminusi, pavydulinga ir t. t. Visi ūpų-jausmų sujudimai, kaip jau kartą aiškinta, pasireiškia kraujuje ir visuose kūno syvuose, ir sukelia kokį nors nesveikumą. Moteris tai jaučia, nesijausdama tuomet visiškai smagi.

Didžiausias žmogaus jausmų-geismų ir kraujo sujudimas būna gimties patirtyje, o ypač jei tuomet nėra tikslo pradėti kūdikį. Kraujas tada visai apsinuodija. O iš kraujo gaminasi motinos pienas – kūdikio maistas. Kaip gali kūdikis neverkti ir būti sveikas, kai jį tėvai taip galuoja, o motina nuodais girdo!

Iš viso to matyti, jog kūdikis gali pilnai sveikas išlikti tik tada, kai jis tinkamu laiku pradėtas sveikų, susivaldančių, skaisčių tėvų ir kai juodu susilaiko nuo naujo mėgavimosi gimtimi, kol kūdikis yra maitinamas krūtimi. Tai reiškia, kad tėvai nors aštuoniolika mėnesių turėtų vengti gimties patirties. Vaisius auga maždaug devynis mėnesius, ir ne mažiau kaip devynis mėnesius kūdikis turi būti motinos pienu maitinamas.

Be abejonės, taip reikalauja gyvybės dėsniai. Pažvelkime ir palyginkime su gyvūnų gyvenimu*. O žmogus turėtų aukščiau būti už juos.

* Šių dienų humoras: – Kaip jūs manote, Holmsai, kodėl vilkai suėda į porą visam gyvenimui, o šunys partnerius keičia? – Vatsonai, bet juk tai elementaru: šunys – žmonių draugai.

Vaikų dalis iš tėvų jausmų-minčių gyvatos

Daug ką paaiškina tai, kad pagrindinė vaikų dalis gauta iš tėvų yra kraujas. Tik nelengva visa suprasti, kas kraujyje glūdi. Vokiečių poetas Gėtė sako: „Kraujas yra ypatingas syvas“. O tai žodis pilnas išminties.

Labai daug reiškia tai, kad kraują vaikai paveldi iš tėvų, o jie – iš bočių ir taip tolyn į praeitį. Kraujas yra gyvybės nešėjas iš pačios nematomos žmonijos pradžios iki mūsų dienų. Bet tuo toli gražu dar ne viskas pasakyta. Kraujas yra tarpininkas tarp kūno ir jausmų-minčių arba vėlės gyvatos, kuri savo ruožtu yra tarpininkė tarp kraujo ir sielos-dvasios. Atsiminkite tikrai tai, kas jau kartą sakyta, būtent, kad visi mūsų jausmai-geismai-mintys nuolat veikia kraują ir taip tarsi patys juo virsta. Kitaip sakant, kraujas prisisunkia tuo, ką žmogus jaučia, geidžia, mąsto. Kokia yra žmogaus gyvybė, kokio jo vėlė, toks yra ir jo kraujas.

Todėl vaikai iš tėvų per kraują gauna ne vien tik kūno gyvatą, bet ir, sakykime, širdies ypatybes. O tėvai savo širdies ypatybes paveldėjo iš savo tėvų ir taip toliau atgal. Iš vienos kartos į kitą persiduoda ta pati psichinė gyvybė, tas pats vėlės gyvatos turinys. Jis auga arba menkėja, skiriasi nuo kito tokio turinio ir taip gimsta žmonės su ypatingais jausmais, geismais, mintimis, būdais ir su ypatinga kalba. Tautos randasi, tarpsta ir nyksta. Ir taip naujai nuolat reiškiasi praeitų kartų gyvenimas, visas tėvų ir bočių vidus: jų linkimai,

geismai, jų širdis ir jų vėlė. O prie viso to dar prisideda atskirų žmonių dvasia-siela.

Todėl kraujas yra labai svarbus dalykas žmonių kartoms. Nebus per dažnai kartoti, kad jis būtinai turi išlikti sveikas. Vaikai visuomet paveldės tokį kūną ir kraują, koks buvo jų tėvų. Jeigu tėvų smegenys silpnos, jų vaikų nebus geresnės. Tėvams sergant plaučių liga, vaikai negali būti sveikais plaučiais ir t. t. Kiekvienas tėvų menkumas persiduoda vaikams. Tai tėvai visuomet turėtų atsiminti, norėdami gimtimi pasimėgauti.

Turėtų saugotis savo kūną nuodais silpninti. Visiškai neleistina, jei nėščios moterys geria nuodingus gėralus, kaip kavą, arbatą, alų, degtinę ir t. t. Tačiau retai kas joms tepasako, kad tie dalykai yra nuodingi ir gadina kraują bei vaisių. Netgi tikima, jog tokie gėrimai yra reikalingi. Ir dažnai patariama juos gerti. Mat nėščios moterys jaučiasi nesmagiai, ir širdis reikalauja keistų dalykų. Kaip labai apsiniaukęs yra sveikasis žmogaus supratimas ir pajautimas! Nėra išminties tokiuose patarimuose.

Bet apie tai turbūt jau užteks. Dar labai svarbu giliau pažvelgti į ryšius tarp tėvų ir vaikų. Vaikai iš tėvų paveldi ne vien tik kraują ir kūną. Ir nėra tikrai taip, kad kraują veikia tėvų minčių gyvata. Reikia tiesiog sakyti, kad vaikai paveldi dalį savo tėvų minčių. Labai svarbu tai suprasti. Kokie yra tėvų jausmai, manymas, mintys, tokie jie bus ir vaikuose. Čia kalbame apie tas žmogaus apraiškas, kurios yra skirtingos nuo sielos gyvybės ir

kurias vadiname jausmų-minčių gyvata arba trumpai – vėle.

Jausmų-minčių gyvata arba vėlė nėra patvari. Ji nuolat keičiasi. Kyla jausmai ir dingsta, atsiranda visokie norai, troškimai, geismai ir nurimsta. Ir vėl atplaukia mintis po minties, ir vėl kažin kur pranyksta. Tokia yra jausmų-minčių gyvata, kuri persmelkia kūną bei kraują ir nuolat jį judina.

Dalis tėvų jausmų-minčių gyvatos tenka ir vaikams. Aišku, kad motina daug daugiau savo vėlės gyvatos perduoda vaikams negu tėvas. Kokie yra motinos jausmai, geismai, koks jos manymas, toks bus ir vaikų vėlės gyvenimas. Motinos vėlės gyvata persmelkia jos kūną ir jo vaisių, kurį ji nešioja savyje visą laiką ligi gimdymo. Vaiko vėlės gyvata yra atitinkamos motinos gyvybės dalis. Todėl vaikai visuomet apreiškia tokius pat jausmus, linkimus, geismus kaip ir motina. Tėvas tik tiek tame dalyvauja, kiek jis motinai sužadina jausmų, geismų, minčių ir t. t.

Aiškiau pasidaro, kai žvelgiame į vyro ir moters gimties gyvenimą. Jeigu vyras savo moteryje dažnai sukelia gašlumą, tada, be abejonės, kūdikis bus tarsi gašlumu maitintas. Tėvai, pasiguosdami, kad jų maži vaikai linkę į nesveiką gimties gyvenimą, išduoda save. Vaikuose negali būti to, ko tėvuose nebuvo. Tačiau per vaikus regimai pasirodo, ką tėvai mokėjo paslėpti.

Dažniausiai vaikuose atsigimsta tos tėvų ypatybės,

kurios vyravo tėvuose pradėjimo metu. Jeigu tėvai tuomet buvo neramūs, neskaistūs, neteisūs, nešvarūs, o jų vidus suiręs, sukiuzęs, pilnas visokios bjaurasties, visa tai tampa vaikų savybėmis. Ir priešingai, jeigu tėvuose tuomet vyravo kilni ramybė, širdies skaistybė ir malonumas, jeigu jų išmintis buvo šviesi, jų norai teisūs, vaikai paveldi šias ypatybes.

Tačiau nereikia manyti, kad tėvams tereikia tik apsimesti gerai, teisiais, skaisčiais ir t. t. Akies mirksnio ūpai nedaug tereškia. Vaikai paveldi tik tas gyvybės bangas, kurios tėvams yra būdingos ir įprastos, o ypač – kylančias iš motinos širdies gyvatos. Jausmai, geismai, kurie tikrai kartais, kaip kokie svečiai, apsilanko širdyse, nepadaro didelės įtakos. Jie šiek tiek žmones veikia, valdydami juos pačiu pradėjimo metu. Tačiau nulems kasdienė motinos vėlės būklė, o ir tėvo, kiek jis savo širdies gyvenimu dalinasi su motina.

Iš viso to turbūt aiškėja, kaip labai tėvams, norint pradėti kūdikį, šalia geros kūno sveikatos reikalinga ir aukšta dora. Dabar regime, koks didis yra skirtumas tarp šiems laikams įprasto gyvybės pradėjimo ir to, kurio reikalauja gimties dėsniai. Ir nė vieno negalima apeiti, nes su Dievo dėsniais nesiderama. O gimties gyvenime kaip tik jie ir apsireiškia. Niekur jie taip nepasireiškia, kaip čia, kur vyksta kūryba. Kas nori tėvu arba motina tapti ir būti savo vaikų gerbiamas, turi tiems dėsniams paklusti.

Nepamirškime, kad tai, kas lig šiol buvo pasakyta, tėra tik maža vedusiųjų gyvenimo dalis. Bet kokia ji yra svarbi, rodo vien tai, kad tėvai nenorėdami kūdikio, naudojami stebuklinguoju gimties įtaisu vien savo geismams patenkinti. O kokie būna jų jausmai, geismai ir mintys, jei moteris pastoja! Jie tiesiog priešinasi augančiam kūno vaisiui. Nuolatos jie geidžia, kad jis žūtų. Netgi naudoja žoles vaisiui pašalinti! Ir gal nė nemano, kad tai yra žmogaus žudymas. Tėvai žudo savo vaikus! Kartais tam darbui pasitelkia gydytojus! Kai kas teisinasi tuo, kad moteris per silpna gimdyti. Bet kam tada susieina su vyru? Vaisius neužsimezga įsčiose, jei nebūna sueities. Todėl labai lengva išvengti apvaisinimo.

Kai kam atrodo, kad neįmanoma be gimties smagumų gyventi. Nei vyras, nei moteris netiki, kad be to galėtų apsieiti. Tuo jie visai aiškiai parodo savo doros lygį. Išeina, jog žmonėms nėra galima žmoniškai gyventi, o iš tokio gyvenimo kyla ne tik vyro ir moters ligos, bet ir ypatinga jų vėlės gyvata, dalis kurios tenka vaikui, tai yra jo paveldėta ūpų, geismų ir minčių gyvata. Negali ji būti kitokia, negu ji buvo tėvuose. Tai, kad vaikai iš mažų dienų linksta žudyman, kad dėl menkos priežasties nori tuoj kažką sunaikinti, kad tiek daug žmonių jau vaikystėje dažnai mąsto apie tai, kaip sau pasidarius galą, o kai kurie ir žudosi, nėra nuostabu. Jiems tai prigimta. Tėvai jiems tai suteikė pirm užgimimo.

Tokiu būdu beveik visos mūsų amžiaus nedorybės

atsiranda. Iš nesveiko kraujo, iš tėvų ligotumo gimsta vaikai su nesveikais sąnariais, neužaugos, kuproti ir t. t. Iš nelemto tėvų geismingumo ir gašlumo gimsta ir nesveika vaikų dora, kuri apsireiškia veiksmais, kurie tėvuose gal tebuvo tik polinkis arba geismas.

Nebūtų tiek visokių piktybių, jeigu vaikams tėvai nebūtų perdavę nelabumo. Vaikai visuomet yra tikri tėvų doros reiškėjai. Jie galėtų būti jų garbė, o dažnai yra jų gėda. Ketvirto Dievo įsakymo visai nereikėtų, jeigu tėvų širdis, jeigu visa jų vėlė būtų giedra ir skaisti. Žmogus ir nenoromis turi gerbti tai, kas kilnu, dora, – tai yra būtinybė. Tėvai turi tokius vaikus, kokie jie patys iš tikrųjų yra.

Nėra visi tėvai tokie, kaip čia rašoma. Gana daug žmonių gyvena taip, kad išlieka sveiki, ir apie juos galima kalbėti kaip apie dorus žmones. Tačiau ir šitie nusižengia prieš savo kūdikius. Dalykas tame, kad jie pradeda vaikus be tikro išjautimo to, kas atsitinka, manydami, kad jeigu bus vaikų – gerai, jeigu ne – tiek to.

Reikia suvokti, ką tai reiškia. Tokie tėvai beveik prilygsta tiems, kurie iš netyčių pradeda vaikus. Ir žinoma, jų vaikai jiems prilygsta. Iš prigimties jie yra netvirtai savo veikimuose ir per visą gyvenimą būna silpni. Gyvenime jie visuomet abejoja. Neturi tvirtos valios. Pradėdami ką nors veikti, jie nuolat svyruoja, kol nepraeina tinkamiausias laikas. Tokie žmonės nevykdo savo darbų galingai ir tvirtai.

Tikrasis žmogaus veikimas yra tas, kurį žmogus pildo, jame gyvendamas su visa savo asmenybe. Toks žmogus yra vientisas ir todėl didis, galingas, nors, kaip aiškinome, žmogus yra tikrai sudėtinga visokių jėgų sąranga. Vientisumas randasi, kai visam žmogaus gyvenimui vadovauja siela, o mintys, geismai ir kūno linkimai jos klauso.

Tai labai svarbu ir gyvybę pradedant. Vyras ir moteris turi pilnai pajauti šio ypatingo įvykio kilnumą. Abu turi iš savo meilės gausybės, iš savo geismo ir džiaugsmo, tarsi matyti išskylant naują žmogų, kuris būtų jų dviejų meilės vaisius ir kuriam jie nori draugiškai skirti savo gyvenimo širdingumą ir rūpesčius. Taip pradėti vaikai, dar kūdikiais būdami, pasižymės tvirtumu. Giedrai žvelgs jų akys. Rimtai, bet galingai jie kibs į pasirinktą darbą ir vykdys jį be jokio svyravimo. Tvirtybė ir galybė bus tiesiog regima iš viso, ką jie darys, nors tai būtų menki ir kasdieniai dalykai.

Bet kur yra tokių vaikų? Kur tėvai, kurie taip pradeda, – taip, kad jiems tokie vaikai gimtų? Galima nurodyti į gyvūnus. Jie gamina visiškai tam atsidėję. Karvė neprisileidžia buliaus, nebūdama pasiruošusi tapti veršinga. Bet skirtumas tarp gyvulio ir žmogaus yra labai didis. Gyvuliuose veikia didžioji gamta. Žmogui leista pačiam savaip visa padaryti. O jis, vargšas, yra neišmanėlis. Todėl ir pradeda lyg sapne.

Tai ir yra priežastis to, kad mūsų laikais nėra didžiųjų vyrų ir moterų, nėra tikrųjų laisvūnų, kurie, niekieno neprivirsti, valdo gyvenimą iš savo asmenybės gelmių, laikydamiesi tikrųjų gyvybės dėsnių. Mūsų Lietuvoj beliko beveik vien mažvyriai. Naudos būsimajai žmoniškai jie neatneš. Todėl būtina lietuviams kitaip gimties dalykus suvokti. Lietuvių tauta atsigaus tik tuo atveju, jeigu dabartinė ir būsimoji karta pradės ir gimdys kitaip, būtent pilnai žmoniškai. Būdami patys savo norų ir valios viešpačiai, ir mūsų vaikai galės didėti. Galėtume žvalgytis, kur dar pasaulyje yra tokių dvasios bei kūno milžinų, kokių yra Lietuvoje.

Tokiam atsigavimui labai reikalingas giedras, tvirtas manymas. Mąstymas yra didžiausioji pasaulio galybė. Iš mąstymo kyla mintys. Jos sudaro tėvuose tikrą gyvatą. Dalis tos gyvatos tenka ir vaikams, kol nėštumo metu jie auga motinos kūne. Kokiomis mintimis tėvai gyvena, tokias pagrindines vėlės ypatybes paveldi vaikai. Daug daugiau, nei kraują ir jausmus, tėvai kaip paveldą vaikams perduoda savo mintis. Asmens gelmes pildo mintys. Jos yra pirmoji žmogaus asmenybės apraiška.

Visos gyvenimo apraiškos prasideda iš minčių. O kiekviena mintis giliai veikia geismus ir tuo pačiu kraują. Mintis tampa geismo prasme ir kraujo gyvybe. Visas žmogus prisisunkia savo mintimis. O jei yra aukštai iškilęs, jis visą savo prigimtį pripildo savo mąstymo galybe. Todėl labai lengva suprasti, ar žmogus

turi daug, ar mažai minčių; ar jis galingai, ar tiktai silpnai tegali mąstyti.

Visa žmogaus išvaizda, jo stotas, eiseną, kiekvienas jo judesys rodo, kokia yra jo minčių gyvybė. Todėl aki-vaizdu, kad tėvai tai perdavė savo vaikams. Vaikų asmens gyvata auga taip, kad pasidaro tinkama tokioms mintims, kuriomis tėvai gyvena.

Todėl, pavyzdžiui, jei tėvai daug mąsto apie turto susikrovimą, apie apgavystę, melą, nedorumą, neteislingumą, vaikai tai perima kaip paveldą. Tokių tėvų vaikai sunkiai pajėgia netapti apgavikais, melagiais ir tuo, kas tam prilįgsta. Kiekvienas žmogus žino iš patirties, kaip galingai jį valdo mintis, kurią jis savo sąmonėje maitina. Bet jei vaikui yra prigimta tam tikra minčių gyvata, pagal kurią ir jo smegenys yra augusios ir pasidariusios tam tikroms mintims priimti tinkamos, tada vaikas vargu ar begalės jų išvengti.

Ir šitame dalyke motinos asmens turinys labai svarbus. Prieš pradėjimą tėvo ir motinos minčių ypatybės vienodai persiduoda vaisingumo galioms, nes abu dalyvauja ir vienas kito minčių gyvenime. Bet po apvaisinimo motinos mintys ir visa jų gyvybė yra nepalyginamai svarbesnė.

Augantysis vaisius tiesiog kvėpuoja motinos minčių oru. Tėvas tegali tik prisidėti, pasirūpindamas, kad motinai ateitų kuo gražiausios ir kilniausios, maloniausios ir šviesiausios mintys. O motina būtinai turėtų mąstyti

vien apie tai, kas teisu, gražu, malonu. Taip abu tėvai ir tuo pačiu jų vaikas gyventų skaidrių, tyrų minčių erdvėje. Taip abu gimdytojai atliktų pareigą savo vaikui.

Žmogus negali veikti nieko kito, negu tai, į ką jo mintys krypsta. Kad žmonės tai gerai įsidėmėtų ir niekuomet nepamirštų! Tuomet jie pasirinktų geriausias ir tinkamiausias mintis ir jas maitintų, kitaip sakant, palaikydami jas savo sąmonėje kuo ilgiausią laiką, jomis pripildytų savo sąmonę. Mintys yra gyvi dariniai, kurie labai daug reiškia kiekvieno žmogaus gyvenime dabar ir būsimųjų kartų amžiuje.

Iš viso to, kas pasakyta, turbūt aišku, kad vaikas iš tėvų gauna ne vien kraują su visu jo turiniu, bet sąlygas ir geismams, ir mintims. Sunku įsivaizduoti, kiek daug tėvai vaikams suteikia, koks didis dalykas yra vedybos ir kūdikių pradėjimas. Paprastai tėvai reikalauja iš vaikų pildyti visokias pareigas. Bet nepalyginamai didesnės yra tėvų pareigos vaikams. Tos pareigos jiems yra užduotos jau nuo pirmųjų jų bendro gyvenimo dienų. Kiekvienas žmogus, kiekviena žmona visu savo kūnu ir krauju, visu savo asmeniu atsako už savo gyvenimą, savo pasielgimą prieš būsimąją kartą, prieš visą žmoni-ją. Visas tėvų gyvenimas, o ypač gimdymas yra slėpinys, kadangi jis yra visų dalykų kilniausias. Reikėtų tai pilnai išjausti ir niekuomet nepamiršti.

Vaikai tokių tėvų, kurie savo vaikus bus pradėję su pilnu savo pareigų ir gyvenimo galybių pajautimu, bus

tikrai sveiki ir kūnu, ir siela. Kaip kokie stebuklai jie gyvena tarp kitų. Dvasia, o gal ir kūnu jie bus milžinai. Iš skaisčiųjų jų veidelių ir gyvų kaip žvaigždės akių žvelgs galingas manymas, o sieloj kaip gyva liepsna degs mąstymo ugnis. Ir jų protas bus nuostabus. Iš pat mažų dienų jie aiškiai skirsis nuo kitų vaikų. Jau lopšyje jie pasirodys protingi. Neverks, nerėks. Ramiai jie sau šypsosis ir žiūrės, kaip suvokti jiems naują aplinką. Tik išalkę ir nešvarūs tapę, jie reikalaus pagalbos. Bet apvalyti, pavalgydinti, jie gyvena ir žais, kaip išmintingi, kuriems nieko naudingesnio už žaidimą tuo tarpu daryti nėra galima. Nereikės tėvams naktimis budėti, pas gydytojus bėgioti, pirkti visokiausių vaistų ir maitelių, kurie šiandien vaikų maitinimui siūlomi, bet juos tik susargdina. Viso to neberekės.

Visa tai rasis iš tėvų gyvenimo, iš jų doros, iš jų skautumo ir širdingumo, iš skaidrios jų minčių gyvatos. Tokius tėvus vaikai mylės be jokių įsakymų. Vaikai negalės kitaip pasielgti. Jie gyvai jaus, kas jiems iš tėvų yra tekę. Vaikai bus palaimingi visą savo amžių. Žydu įsakymas, kurį vadiname ketvirtuoju Dievo įsakymu, sako: „Gerbk tėvą ir motiną savo, kad tau gerai sektųsi ir tu ilgai gyventumei ant žemės“. Bet daug reikalingiau yra sakyti tėvams: gerbk žmoniškumą pradėjimo dėsniuose ir pildyki pareigas savo vaikams bei visai žmonijai!

Tik taip žmonija tegali atsigausti ir pasveikti. Nebūtų tad tiek ligų ir tiek luošų žmonių, nebūtų tiek negero-
vių ir kvailysčių. Sveikasis, tyrasis žmonių kraujas pats apsigintų nuo visų ligų. Nereikia į jį primaišyti, kaip tai šiandien beveik kasdien daroma, visokių nuodų ir nešvarumų, kurie tikrai jį teapsunkina. Nereiktų bausmių ir kalėjimų. Nebūtų tiek piktybių, iš kurių visi žinomi bjaurumai kyla. Skaistūs žmonių jausmai ir mintys būtų kaip koks dangus, kuriame žmonės gyvena. O skautieji jų norai, šviesios ir doros mintys saugotų juos kaip tikri angelai.

ŽMOGUS IR GIMTIS

Gyvenimo prasmė

Iki šiol kalbėdami apie gimties slėpinius, kartais giliau žvelgėme į gelmes ir atidengėme gyvybės galias, bet taip darėme tik progai pasitaikius. To neužtenka aiškiam, nors ir ne pilnam atsakymui į visus iškilusius klausimus apie gimtį. Todėl reikia dar kartą pažvelgti į žmogų ir į jo santykius su visa esamybe, su regimąja gyvata.

Sakėme, kad žmogus yra sudėtinga sąranga. O tai reikia gerai išmanyti. Žmogaus kūnas yra sau dalykas, kuris žmogui tarnauja. Kūnas yra pradedamas ir gimdomas; jis minta ir auga, silpnėja ir pranyksta. Visa tai žmogus jaučia, bet tikrų, aiškių ir tiesioginių žinių apie tai jis neturi. Kūno gyvenimas pasilieka jam patamsyje.

Tačiau žmogus visada supranta, ar kūnas galingas, ar silpnas, ar jis sveikas, ar ligotas. Ir visus kūno linkimus bei norus žmogus šiek tiek žino. Kūnui reikalingas oras, valgis ir gėrimas, toliau – judėjimas bei poilsis, o nuo tam tikro amžiaus kūnas patiria malonumą, jei atiduoda sėklą naujam kūnui pradėti.

Bet yra tame skirtumas tarp moters ir vyro kūno. Vyru šis kūno linkimas tetrunka labai trumpai, lyg akies mirksnis. O moters kūnas linksta prie galingai sukylančios pradžios, o tada prie ilgų mėnesių viltingo, bet labai slėpiningo džiaugsmo.

Tik reikia gerai suprasti, kad tai tėra tik kūno linkimai, kurie pritraukia žmogaus dėmesį, o žmogus patiria jausmus, kurie nėra aiškūs ir tikrai žinomi. Kūnas su savo gyvenimu ir su savo reikmėmis yra atskira gyvata, tarsi tikras gyvis šalia žmogaus. Kūnas labai panašus į augmenį. Kaip augmuo dygsta, auga, maitinasi ir veisiasi, taip auga bei tarpsta ir žmogaus kūnas.

Nuo kūno reikia atskirti geismingąją gyvatą. Joje kyla jausmai, geiduliai ir visokios aistros. Ir toji geismų gyvata, kurią galima vadinti vėle, ypatinga tuo, kad joje glūdi noras jausti gyvybę ir todėl ji nori būti dirginama, erzinama. Vėlėje žmogus priima gyvenimo arba aplinkos dirgiklius, džiuginančius ir skaudinančius. O žmogui atrodo, kad tai ir yra gyvybė.

Jeigu vėlė nepatiria jokių dirginimų ir erzinimų, žmogui darosi nuobodu ir nyku, tarsi gyvenimas būtų be turinio ir be prasmės.

Šią geismingąją gyvatą labiausiai dirgina ir jaudina kūno gyvenimas: tai yra maistas, gėrimai ir gyvybės pratęsimas. Gimtis geismingajai gyvybei labai daug reiškia. Ji gali tapti tokia svarbia, netgi vienintele, gyvybės pajautimo versme, kad žmogus pamiršta visas kitas gyvybės ir gyvenimo patirtis. Ši žmogaus asmens gyvybės sritis yra tokia, kuo ir kaip ji maitinama.

Apie ją žmogus daug daugiau numano negu apie kūną. Vėlė yra beveik žmogaus sąmonės šviesoje. Gerai pamąščius pasirodo, kad, pasiduodami geismams, mes

visuomet temdome savo išmanymą. Tik paprastai žmonės to nežino. Ir gyvena beveik vien jausmų-geismų sukuryje. Dažniausiai žmogaus elgesys ir veiksmai kyla iš geismingosios gyvatos, iš jo vėlės. Kai geismai užvaldo, žmogus net kūno poreikius pamiršta.

Kaip žinome, geidulių varomi žmonės daro net ir tai, kas kūnui kenkia. Jie beveik visuomet griaua kūno sveikatą ir jį žudo. Geismingoji gyvata yra nepasotinama. Nes geiduliams nereikia maisto, kaip jo reikia kūnui, jie nori būti tik dirginami, erzunami, kol jie yra. Todėl jie neturi saiko. Ir žmogus, nepatyręs kitos, pilnesnės gyvybės, tiki, kad ji yra vien geismuose. Todėl jis tampa grobiku, kurs norėtų susikrauti viso pasaulio „gėrybes“ savo gyvybės pajautimui penėti. Tačiau taip elgdamasis jis nieko tikro nepelno. Vis vien jis lieka alkanas ir ištroškęs, nes žmogaus tikroji gyvybė slypi kitur. Bet, to nežinodamas, žmogus tampa tikru savanaudžiu.

Kitas žmogaus asmens gyvenimo skyrius yra jo minčių gyvata. Ji taip pat gali būti vadinama atskiru gyvybės vienetu. Ji dygsta, auga, gimsta, tarpsta, kaip ir visa, kas gyva. Tik ji, kaip ir vėlė, nėra regimojo pasaulio dalykas. Tačiau ji gana ryškiai jame veikia. Čia ji yra bene didžiausioji galia. Mintys kuria daiktus ir juos tvarko. Jos tampa jausmų-geismų prasme ir siela. Mintys nori vyrauti visame gyvenime. Iš minčių kyla valdymo ir pajungimo galia. Žmogus, apimtas kurios nors minties, nori ją primesti visiems žmonėms. Iš tikrųjų jis

pats to nenori, bet taip apsireiškia jo minčių gyvybė, susijungusi su geismais.

Ir minčių gyvenimas nėra atskirtas nuo vėlės ir kūno gyvenimo. Kūnas ir vėlė veikia mintis, o jos jiems dažnai tarnauja. Tačiau mintys visuomet aiškiai pasirodo esančios kitokios rūšies gyvybe. Dažnai žmogus tiki, kad jo esmė yra mintyse. Jose žmogaus sąmonė šviečia skaisčiausioje šviesoje. Todėl niekas taip labai žmogaus neužgauna, kaip jo minčių gyvenimo griovimas.

Kadangi minčių gyvata yra susieta su geismų ir kūno gyvatomis, tai ir mintys priklauso nuo gimties. Todėl vyrų ir moterų mintys gana aiškiai vienos nuo kitų skiriasi. Jos turi ypatingas savo spalvas. Ir niekuomet moteris negali mąstyti taip, kaip mąsto vyras, ir antraip. Tik iškilus iš paprasto asmens lygmens, randasi abiemis gimtims vienodas mąstymas.

Visos lig šiol minėtos žmogaus gyvybės sritys yra atskiros gyvatos ir vyrauja tai viena, tai antra arba trečia, arba visų jų apraiškos persipina. Tačiau tame dar nėra žmoniškumo. Jei gyvajį kūną lyginame su augmeniu, tai apie geismingąją ir minčių gyvatas galima pasakyti, kad jomis per žmogų reiškiasi gyvulio asmenybė.

Žmoniškumas yra visai kitas dalykas. Jo branduolys yra žmogaus Aš, kuris visuomet atsiranda tik ten, kur yra dvasia-siela. Aš yra jos apraiška. Per jį pasireiškia ir sąžinė. Iš dvasios-sielos kyla teisingumas, dora, malonumas, skaistybė, išmintis, kantra, valia ir tvirtybė,

dvasios galia, dvasinė žmogaus grožė ir pan.

Žmogaus žinojimas apie save, kuris apsieiškia savuoju Aš, nekyla iš to, kad jis yra atskira asmenybė, bet iš to, kad jis jaučia ryšį su esaties pagrindu, kurs vientelis tėra tikrasis Aš. Kai kurie mąstytojai žmogaus Aš kildina iš kūno arba jausmų-minčių gyvatos. Bet tai yra klaida, kuria tikima, kai žmogus dar nėra susivokęs, dar nesijaučia savo esmėje, kuri dar tik labai silpnai veikia regimame pasaulyje.

Patyrinėkime žmonių elgesį, visus jų veiksmus! Labai retai juose pamatysime spindintį patį žmogų. Todėl dažniausiai žmonių teisingumas, išmanymas, jų dora, grožė ir t. t. yra labai silpni. Todėl mažai tėra žinoma apie tai, kas yra žmogus, kas jo esmė, kaip jis patenka į šį pasaulį, į regimybę, kas yra gyvenimo prasmė ir kam, apskritai paėmus, žmogus gyvena.

Kai kas apie patį žmogų yra susidareę ypatingą nuomonę. Mat mokslininkai, gerai skirdami vieną nuo antros čia minėtas žmogaus gyvatas, sako, kad jos kylančios viena iš kitos, o kūnas yra pradžia, iš kurio randasi jausmų-geismų ir minčių gyvenimas. Kitko visai nėra, o dvasia-siela yra minčių ir geidulių gyvybė.

Per pastaruosius 30 metų (Vydūnas šią knygą rašė XX a. 2-me dešimtmetyje) išmintingesnieji gamtos mokslininkai ir smegenų žinovai, tokie kaip garsusis V. Vundtas, aiškiai ir griežtai teigė, kad negali iš kūno atsirasti sąmonė ir jos turinys, būtent jausmai, geismai ir

mintys. O kur dar žmogaus Aš, jo sąžinė, kurioje slypi sąmonės šviesa!

Todėl ne vienas išmintingas žmogus aiškino šį dalyką sakydamas, kad visuma yra to paties gyvumo, kaip ir žmogus, ir kad žmogus su atskiromis savo asmens gyvatomis yra kilęs iš pilnosios visumos. Visuma apima savyje erdvėje ir laike besireiškiančią gyvatą – regimąją gamtą, kuri nuolat gimdo gyvus pavidalus ir iš kurios žmogus gauna kūną, tai yra savo prigimtį. Todėl prigimtis yra visos gamtos dalelė.

Gamta, kaip ir žmogaus prigimtis, randasi iš medžiagos, kuri beveik neapčiuopiama ir vadinama eteriu. Jis yra jūra, iš kurios kyla augančioji gyvybė.

Visai kitoks visumos skyrius yra *geismų pasaulis*. Iš jo kuriasi geismingoji žmogaus gyvybė arba vėlė. Žmogui apleidus kūną, tai yra jam pasimirus, vėlė pasieškia kūno pavidalų, kurių kai kas gali pajauti ar net pamatyti. Todėl žmonės ir kalba, kad kartais vėlės pasivaidenančios.

Dar kita visumos sritis yra *minčių pasaulis*. Jame žmogus gyvena mąstydamas.

Visi šie trys pasauliai glūdi toje vos suvokiamoje Didybėje, kurią galėtume vadinti *Amžina Šviesa* arba Pačia Gyvata. Apie ją negalima pasakyti, kad ji kur nors arba kada nors yra. Tiktai gimdami mes patenkame į erdvės ir laiko pasaulį ir būdami kūne tampame erdvinėmis ir laikinėmis asmenybėmis.

Bet tai paprastam žmogui išmanyti nėra lengva ir

nelabai reikalinga. Daug svarbiau yra tuo tarpu suprasti, kad minimi visumos skyriai arba lygiai nėra vienas šalia kito, bet vienas kitame, kad jų kiekvienas yra tik-tai kita esėjimo (buvimo) rūšis, ir kad žmogus nuolat gyvena kartu visuose tuose visumos lygiuose. Bet jis gali kartais gyventi tai daugiau kūnu, tai vėl daugiau jausmais-geismais, tai daugiau mintimis. Žmogus savo pasijautimu kilnojasi iš vieno gyvenimo skyriaus į kitą. Bet apie tai rašyta daugiau kitur.

Patsai žmogus, tai yra jo dvasia-siela, yra Šviesos Pasaulio gyventojas. Iš jo jis niekada neišeina. Tik jis to nesuvokia ir gyviau gyvena žemesnėse srityse: minčių, geismingoje bei kūno. Mirdamas jis palieka kūną regimame pasaulyje, dar po kiek laiko palieka ir savo vėlę – geismingumo gyvatoje, kol pati nuoga dvasia-siela susivokia šviesos Gyvatoje.

Iš ten žmogui krypstant į erdvės ir laiko sritis, jam iš lengvo randasi minčių gyvybė iš atitinkamo didžiojo visumos skyriaus, tada geismingoji gyvata ir pagaliau kūnas – iš regimosios gamtos. Taip atskiros asmens gyvatos susipina į vieną asmenį, ir žmogus gyvena erdvėje ir laike.

Nesuardomi dėsniai valdo žmogaus atėjimą į šį pasaulį ir išėjimą iš jo. Matome, kaip gamtoje nuolatos randasi gyvi pavidalai ir vėl dingsta iš jos, o vietoj jų nauji ateina. Taip yra ir atsitinka augmenijoje, gyvijoje ir žmonijoje.

O žmonijoje ypač aiškiai regime, kaip viena karta seka paskui kitą. Tėvai pradeda vaikus, vaikai užauga ir vėl pradeda savo pasekėjus, ir taip gyvybė ir gyvenimas eina per amžius. Tai nuostabus ir neišmąstomas dalykas!

Patsai žmogus yra tarsi sėkla, sodinama į gamtą. Bet jis pats nėra gamta, kaip ir grūdas, dėtas į žemę, nėra žemė. Tačiau dirva parenkama priklausomai nuo to, koks yra grūdas. O tą parinkimą valdo esaties dėsniai. Koks yra patsai žmogus, tokie jam tenka tėvai ir iš jų jo prigimtis. Esaties dėsnį vedamas, žmogus tampa gyvas tai viename, tai kitame visumos skyriuje, kol pagaliau pasiekia erdvės-laiko gyvenimą, tai yra regimąjį pasaulį. Jame jis gimsta ten, kur žmonės, aplinkybės ir visos erdvės pasaulio aplinkybės jam geriausiai tinka.

Jeigu gyvybę pradedantiems žmonėms nėra jiems giminingos asmenybės, kuri iš jų galėtų gimti, tai apsivaisinimo nebūna, nors tie žmonės ir būtų visiškai sveiki ir be jokių trūkumų. Jie nesusilaukia vaikų. Kur jų yra, čia jie visuomet prilygsta tėvams, o labiausiai pagal savo vėlės-dvasios-sielos būtį. Iš to išeina prigimties panašumas. Išmintingieji sako, kad vaikai ne todėl panašūs į tėvus, kadangi jie yra jų vaikai, bet kad jie tapo jų vaikais, būdami panašūs į tėvus.

Tačiau atsitinka ir taip, kad vaikai yra visiškai kito-kie, negu jų tėvai. Tai galima taip paaiškinti. Kur žmonės vien prigimtimi gyvena ir nieko šiaip neapreiškia,

ten nėra didelių skirtumų. Tiktai, kaip jau sakyta, kartais vaikuose pasireiškia tai, kas tėvuose buvo paslėpta. Didesnis skirtumas būna ten, kur geismų gyvata stipriau apsireiškia. Vaikai dažnai turi kitus geismus ir norus. Bet iš tikrųjų čia nėra skirtumų, nes geismus reikia skirstyti ne pagal tai, ko jie trokšta, o tik pagal tai, kiek jie yra stiprūs ir kiek jie valdo žmogų. Geismų galingumas beveik visuomet bus toks kaip ir tėvų.

Ar vienas yra vagis, ar kitas apkalbinėtojas, iš esmės yra tas pats. Vis vien jie abu yra plėšikai. Jei tėvai yra piktaliežuviai, o vaikai – vagys, jie labai gerai vieni kitiems prilįgsta. Tikslus geismai pasirenka pagal aplinkybes. Iš tėvų paveldime vien tik geismus. O kaip yra bloguose, taip yra ir geruose dalykuose.

Pagaliau būna ir taip, kad vaikai parodo ypatingus gabumus, kurių nėra tėvuose. Tai yra suprantama žinant, kad visi dvasiniai gabumai yra žmogaus asmenybės ypatybės. Kiekvienas žmogus, kaip jau turbūt suvokėme, yra dieviškos kilmės ir todėl genialus. Tik nėra vienodi žmonių atsilukštinimo* laipsniai. Ir dėl tos priežasties žmonės yra nelygūs. Bet sveikos ir skaisčios prigimties tėvams, kurie dorai gyvena, veikiau gali gimti genialūs vaikai, juose rasdami tinkamas ir reikalingas sąlygas savo gyvenimui. Atrodo, kad tuomet vaikai neprilįgsta savo tėvams. Tačiau jie vieni kitiems bus giminingi. Giminingumas randasi iš skaisybės. Ji yra būtina, kad genijus galėtų apsireikšti.

Taip mąstant tampa aišku, kad gyvenimas turi gilia prasmę. Pabandykime dabar, po visų šių išguldymų, ją trumpai nusakyti. Žmogaus apraiškos yra įvairios. Per jį reiškiasi kūno gyvybė su visais jo poreikiais ir linkimais, toliau – įvairiais jausmais, geismais ir pasibjaurėjimais, mintimis ir mąstymu. Ir dažniausiai visose šiose apraiškose mažai tėra žmoniškumo.

Be abejonės, žmogus gimsta tam, kad neštų žmoniškumą į šį pasaulį. Kiekvieno žmogaus gyvenime turi reikštis žmoniškumas ir tapti galingiausiuoju veiksniumi tarp visų regimosios gamtos skyrių, būtent naugijos (to, kas neauga, t. y. negyvosios gamtos), augmenijos ir gy-

**Atsilukštinti, atsilukštinimas* – neįprastas, bet vykęs Vydūno žodis, tačiau iš pradžių sunkiai suprantamas. Norint jį suprasti, reikia žmogų suvokti vydūniškai. Jo paaiškinimui gerai tinka, berods paties Vydūno naudotas vaizdinys – lazdyno riešutas. Riešutas susideda iš lukšto, kevalo ir branduolio. Taip, kaip lukštas, kevalas ir branduolys yra tarpusavyje vieningai suaugę, taip susiję yra ir žmogaus kūnas (lukštas), jausmų-minčių gyvybė arba vėlė (kevalas) ir dvasia-siela (branduolys). Riešutui augant pirmiausia jame pamatome lukštą vėliau, kevalą, o vėliausiai branduolį. Augdamas ir bręsdamas riešutas pamažu atsilukština. Jei vasaros viduryje perkąsime riešutą, tai minėtos trys dalys bus neatskiriamai suaugę, o branduolys tebus mažytė užuomazga. Tačiau rudenį kevalas jau pats iškrenta iš lukšto, o branduolys lengvai atsiskiria nuo kevalo. Taip ir žmogus pamažu pribrenda atsilukštinimui (atsiskyrimui) nuo kūno, vėliau nuo vėlės, kad pilnai susivoktų savo branduolyje – dvasioje-sieloje. Galima būtų vietoj šio žodžio vartoti *subręsti, subrendimas*, tačiau tai būtų siauresnė prasmė, nes brendimą paprastai suvokiame gerokai siauriau.

vijos. Tuo tarpu žmoniškumo dar mažai tematyti. Kur žmogus mūsų laikais ištiesia ranką, ten jis beveik visuomet padaro žalos. O žmoniškumas, kaip žinoma, turėtų pasauliui atnešti tikrą palaiminimą.

Iš viso to išeina, kad žmogus gimsta šiam pasauliui dėl to, kad žmogumi taptų, kad jo žmoniškumas stiprėtų bei didėtų, ir kad jis juo apšviestų, skaidrintų ir grožintų visą gamtą, visą pasaulį.

Šiai gyvenimo prasmei vykdyti kaip tik dera gimtis. Dėl to gyvenimo prasmė yra tampriai susieta su gimtimi. Ir todėl gimtis taip labai traukia žmogų. Ji rodosi kupina slėpinių, kadangi joje slypi ir paties gyvenimo prasmė.

Du gimties uždaviniu

Pradžioje sakėme, kad per pradėjimą ir gimdymą žmogus gauna kūną ir ateina į regimąjį pasaulį. Iš gimties randasi žmonių kartos. Ir taip tęsiasi žmonijos gyvenimas ant žemės. Žmonija išnyktų, jei žmonės nepratėtų gyvybės. Bet žmonės dažnai nenoromis tai daro. Tačiau juos verčia kūrybos galios. O ir jie patys, augindami savo geidulius, dar stiprina paskatas, paeinančias iš tų galių.

Norėdami gyvybės ir sąmoningumo, žmonės yra geidulingi. Sakoma, kad jie ieško palaimos. Ji yra visų gyvų būtybių siekinys, tai, ko visi ilgisi. Palaimos trokšdami, visi gyviai vargsta, gyvena ir miršta. Bet palaima nepasiekiamą. Todėl daug apie tai yra dejavę mąstyto-

jai ir dainiai raudoje! Tačiau jiems taip ir nepasidarė aišku, kas toji taip labai geidžiama palaima būtų.

Paklausus apie ją atskirų žmonių, tenka net stebėtis. Vienam palaima atrodo tai, kas kitam yra tikra nepalaima. Mat žmonės nelygūs. Jų skirtumai matyti kūno, geismų ir minčių gyvybėse. Bet rūpimam dalykui už visus svarbesnis yra tas skirtumas, kuris kyla iš didesnio arba mažesnio žmogaus dvasios-sielos budrumo. Todėl palaima rodosi esanti tai viename, tai kitame dalyke.

Bet gerai apmąstant pasaulio kūrimo laipsnius ir žmonijos gyvenimą bei atsilukštinimą, aiškėja, kad palaima visuomet patiriama, kai daugiau sušvinta sąmonė ir skaidrėja sąmoningumas. Trumpai sakant: *palaima yra sąmoningumo giedrėjimas, gilesnis gyvybės pajautimas*. Kas sąmonę niaukia, yra nepalaima, o kas ją šviesina – palaima.

Deja, labai dažnai žmonės kažin kur nuklysta, norėdami skaidrinti sąmoningumą, gyvybę giliau pajauti. Jie tikisi palaimą patirsią labai užkaitindami kraują ir sudirgindami geismingąją savo gyvatą arba sužadindami daug minčių. Berods sąmonė tada labai sušvinta ir atrodo, tarsi daugiau šviestų. Bet netrukus žmoguje darosi tamsiau negu pirma buvus. Vos pakenčiama tada yra tuštuma, kuri jaučiama kartu su tamsa.

Tikrasis sąmonės giedrėjimas įvyksta tikrai žmogui savo asmenybės branduolyje kaupiant visas dvasios-sielos galias ir jas reiškiant linkimais, manymu, mintimis, žodžiais ir

veiksmis. Pavyzdžiui, žmogaus sąmonė skaidrėja, kai žmogus sako tiesą, kaip jis tą ar kitą dalyką supranta. Taipogi žmogaus sąmonė šviesėja, kai jis yra skaistus, teisingas, tvirtas, kilnus. Bet pirmiausia reikia susivokti savo asmenybėje, būti pilnai vientisu.

Palaima, kuri tuomet jaučiama, pradžioje yra visai švelni ir trapi, tokia, jog vos jaučiama kaip palaima. Tačiau pranykusi ji niekuomet nepalieka tuštumos, tamšos ir nuobodumo. Priešingai, ji gyvai atsimenama ir atrodo buvusi tikroji palaima. Ji iš lengvo didėja ir pasidaro aiškesnė. Tada jokia tariama palaima negali lygintis su ja. Tikrąją palaimą pažinęs, žmogus negali abejoti tuo, kas yra palaima, o kas tik jos šešėlis.

Ypač svarbu žinoti, kas yra palaima, atsižvelgiant į abiejų gimčių santykius. Niekas tiek palaimos nežada žmogui, kaip antroji gimtis. Tačiau niekas kitas jam nesuteikia tiek kančių ir skausmo bei liūdesio. Kodėl taip yra, pasidaro aišku apmąstant, kam gimtis skirta ir koks yra jos uždavinys šiame gyvenime.

Turėkime omenyje tai, kad žmogus yra dvasia-siela, tai yra sąmoningas Aš, kuris į šį pasaulį ateina, taip saktant, dviem žingsniais. *Pirma, per tėvus žmogus rasdina savo kūną šiame pasaulyje. O toliau pasaulyje jis išigali su savo žmoniškumu.* Taip turėtų būti.

Pirmasis jo žingsnis atsitinka tarsi be jo noro, vien valdant kūrybos dėsniams. Antrasis, rodos, teįvyksta tik jo paties pasiryžimu. Bet taip nėra. Ir pirmasis žingsnis

kyla iš žmogaus sielos. O antrąjį ruošia ir likimas, tai yra kūrybos dėsniai. Reikia tik atsiminti, kad žmogaus siela kyla iš esaties gelmių, kad ji yra, kaip rašyta, Dievo alsavimas. Iš kitos pusės matome, kaip žmonės, rodos, ir be savo noro verčiami žmoniškais būti. Tik žmogus, kurs iš laisvos valios žmoniškai gyvena, yra kitoks. Regimai iš jo spindi vaiskumas ir apšviečia visą jo gyvenimą.

Minėtus du žingsnius žengti žmogui padeda gamtos galios ir priemonės bei įtaisai, iš kurių pirmiausia minėtina gimtis.

Aišku, kad iš jos randasi žmogaus kūnas. Jį pradėti kaip tik yra gimties uždavinys. Bet su žmogaus kūno užgimimu žemėje plečiasi, daugėja sąmoningumo. Žmogaus Aš paprastai susietas su savo kūnu. Todėl dažnai gimimas atneša tiek palaimos. Ir toji palaima, kurios tikisi dvi gimtys viena iš kitos, be abejonės, iš pat pradžių yra nujautimas to, kad iš jųdviejų gali daugėti sąmoningumo.

Tačiau reikia ir dar ką išmanyti. Ir augmenijai, kaip ir gyvūnijai, veisiantis randasi daugiau gyvybės. O gyvybė yra sąmonė. Bet vien žmonės pilnu gyvumu jaučia palaimą, kai jiems gimsta kūdikis. Nes taip ne tik žemėje padaugėja sąmoningumo, bet jis tampa ir giedresnis, kadangi žmogus pradeda reikštis gyvenime.

Iš viso to jau galima spręsti, kad gimties uždavinys gyvenimo kūrime nėra tikrai paviršinis dalykas ir nėra vienas. *Būdamas priemonė žmogui ateiti į šį pasaulį, gimtis skirta dar ir tam, kad jis galėtų pasauliui teikti žmoniškumą.*

To uždavinio sprendime dalyvauja ir vyras, ir moteris. Apie tai jau gana aiškiai buvo pasakyta. Tačiau svarbu pastebėti dar ir kitus abiejų gimčių skirtumus bei ypatingumus.

Moteris savo kūno gyvenimu yra daug tvirčiau surišta su erdve ir laiku ir daug giliau panirusi gamtos galių srovėse negu vyras. Tos padėties niekas negali pakeisti. Todėl ir gimstančiam žmogui iš moters tenka daugiau kūniškumo negu iš vyro. Moteris yra tiesiog gyvenimo vartai, pro kuriuos žmogus turi praeiti, ateidamas į šį pasaulį. Šiuose varčiuose jam nuaudžiama priemonė, būtent kūnas, dėka kurio jis gali gyventi ant žemės.

Vyras su visomis savo ypatybėmis stovi daugiau gyvenimo paviršiuje ir verčiamas kreiptis į dvasinę gyvenimo pusę. Nebūdamas taip tampriai kaip moteris sujungtas su gamtos gyvenimu su jos veiksmis ir jos bangomis, jis neturi ir tiek rimtumo savyje, kol nėra pasiekęs tikrosios žmogaus kilnybės. Todėl paprastai jis linksta tai daugiau į kūniškus, tai daugiau į dvasinius dalykus.

Todėl moteris gyvenimo srovėje yra patvaresnė už vyrą. Joje ryškiau matoma ne tik giminė, tauta bei padermė, tai yra žmonių kūno ypatingumas, bet ir vėlės srityje bei minčių gyvenime ji yra vidutinė arba ramioji padėtis, kitaip sakant, visuotiniškumas. Visame žmonijos gyvenime ji yra ta, kuri sulaiko, kaupia turtus ir juos dalina. Vyras paprastai juos daugina arba eikvoja.

Dėka gimties skirtumų, du gimties uždaviniai pada-

linti abiems. Iš moters būsimasis žmogus gauna didžiąją dalį kūno ir jausmų-geismų bei minčių gyvybės. O tai reiškia, kad ji suteikia vaikui visą savo giminės, tautos ir padermės praeities turtą. Vyras gi žadina esamas galias veikimui ir turėtų budinti vaikų pastangas žmoniškumui auginti, o motina – išlaikyti vaikus skaistybėje.

Taip turėtų būti. Bet gaila, kad mūsų laikais to beveik nebėra. Iš to, kas jau pasakyta, turbūt aišku, kaip labai moteris, nesaugodama žmonijos turto ir nykdama dorovę, nutolo nuo savo uždavinio. Ir vyras didžiai nusikalsta, nesistengdamas auginti tikro žmoniškumo. Abiejų palaimos stoka yra geriausias judviejų nusidėjimo matas.

Su šiomis mintimis jau priėjome vietą, iš kurios kitu kampu reikia žvelgti į du gimties uždavinius. Gimstančiam žmogui gimtis teikia kūną bei gyvenimą, tuo pačiu ir galimybę atsilukštinti.

Ne tik gimstančiam, bet ir suaugusiam žmogui gimtis taipogi yra svarbi. Todėl ji nelieka apskritai gyvenimo dalyku, bet tampa žmogaus asmens galia. O tuo būdama, ji taipogi turi du uždavinius. *Kiekvienam atskiram žmogui jo gimtis turėtų derėti ne tik kūno stiprėjimui, bet ir žmoniškumo tarpimui.*

Tačiau to, ką čia gana plačiai išguldėme, paprastai nėra. Todėl gimtis, iš kurios tikimės daugiausia palaimos, žmonėms atneša daugiausia nelaimių. Ir tuo Apvaizda tarsi primygtinai žmonėms sako, kad jie gimtį naudoja ne tam, kam ji yra skirta. Sakoma, kad alkis

ir gimtis valdo pasaulį. Bet dėl to, kad gimtis žmones verčia į vargo duobę, kaltas patsai žmogus.

Įprasta sakyti, kad moteris yra atsakinga už žmonijos nelaimes. Net Biblijoje tai aiškiai pasakyta. Tačiau joje parašyta ir tai, kad per moterį žmonija bus ir išvaduota, kaip per ją nuodėmė atėjo į žmoniją. Giliai tame glūdi teisybė. Ji labai artimai siejasi su dviem gimties uždaviniais ir su jos tikslais.

Mūsų laikais, suprantama, toji tiesa nesuvokiama. Labai paviršutiniškai kalbama apie moterų ydas, kad didžiausias jų rūpestis tesąs, kaip sau vyrą sumedžiuoti, kaip tam tikslui vyruose visokiais būdais sukėlus gimties troškimus, kaip visą savo aprangą, savo pasipuošimą, pagaliau visą savo gyvenimą tam paskyrus.

Iš tikrųjų pradinis moteriškos gimties uždavinys yra gimdyti, o tam būtina reikalingas vyras. Tačiau šis gimties linkimas yra minėtų moterų visiškai sudarkytas. O net jei kai kurios ir sako norinčios tik vaiko, jų noras aiškiai reiškia gašlumą. Ir todėl anie vyrų kaltinimai nėra be pagrindo.

Vėlgi moterys skundžiasi vyrais. Jos sako, kad vyrai yra kalti dėl gimties gyvenimo pagedimo, kad gimties dalykuose jie elgiasi beveik kaip gyvuliai, nežino laiko ir nepažįsta saiko, neatsižvelgia į moterų ypatybes, į jų padėtį, į gimstantį kūdikį ir t. t.

Be abejo, ir vienu, ir antrų skunduose yra tiesos. Yra visokių vyrų ir visokių moterų. Bet, kaip rodos, mote-

rys turi daugiau priežasčių kaltinti vyrus negu vyrai moteris. Vyrai jau iš prigimimo nėra tokio tvirto būdo kaip moterys. Jie daug greičiau svyruoja doroje. Tai pasišvenčia aukštiesiems dalykams, tai vėl, visa pamiršdami, braidžioja po purvus. Moterys veikiau pasilieka tame, kas joms prigimties, papročių ar šiaip nustatyta.

Tai, kas apie moteris pasakoma pasmerkiančiai, nekyla iš gilaus išmanymo. Visuomet moteris daugiau apkalba tie vyrai, kurie paleistuvaudami jas žemino, žiūrėdami į jas vien kaip į priemonę savo geiduliams ir troškimams patenkinti. Vėlgi blogai apie moteris kalba ir tvirtos doros neturintys vyrai, kurie ištvirkusios moters buvo sugundyti.

Iš viso to tarp vyro ir moters kyla beveik neapykanta. Ir tai suprantama. *Turėdami vienas antram būti paskatini- mu tikrajai pažangai, žmogaus vaiskumui auginti, jie vienas kitam buvo arba yra, jeigu ne kūno, tai tikrai dvasios silpnė- jimo priežastimi.* Nusizengdami prieš gyvenimo dėsnius ir nepasiekę aukštojo gyvenimo tikslo, kuriam tarnauti kaip tik skirta gimtis, jie kaltina vienas kitą.

Santykiai tarp vyrų ir moterų, berniukų ir mergaičių visuomet yra kitokie ten, kur žmonės stengiasi būti žmoniškais, kur jie gyvena pasinaudodami gimtimi žmoniškumo atsilukštinimui. Tada jie žiūri vienas į antrą kaip į tikriausią savo geradarį. Čia moters ir vyro gražumas vienas kitam reiškia visai ką kitą negu priemonę kraujui įkaitinti.

Antrosios gimties grožė yra ypatingas slėpinys. Ji labiau susieta su pačiu žmoniškumu ir jo augimu negu su kūniškais gimties tikslais. Vyras ir moteris vienas kitam gražus yra dėl to, kad vienas antram būtų kuo įsakmingesnė žmogaus apraiška ir atitinkami žadintų ją antrame žmoguje. Todėl mylintieji regimai vienas kitą grožina. Iš tikrųjų meilė visuomet turėtų žmogų aukštinti.

Yra skirtumas tarp vyriškos ir moteriškos grožės. Kaip jau kartą sakėme, žmonių grožė taip labai sujungta su skaistumu, kad negalima jų atskirti. Bet, lygindami mergaitės grožę su vyriškąja, pastebime dar ką kitą. Moteriškoji grožė yra šventa, o vyriškoji kilni. Vyras moteriškąją grožę pilnai tesuvokia pasilikdamas kilniu, o mergaitė vyriškąją gražumą, – pasilikdama šventybės jausme. Be kilnumo ir šventumo, grožė kaip ir kiti panašūs dalykai, – kūno tikslingumas ar koks išskirtinis požymis, – greitai patraukia ir labai greitai vėl atstumia

Skaistūs žmonės tokius dalykus nelabai pastebi. Du skirtingos gimties žmonės pradžioje jaučia vienas antro šventumą arba kilnumą. Todėl paprastai nekaltų jaunųjų meilė yra lydima labai gilaus tikybės pajautimo. Ir tik palengva jis dingsta, abiem daugiau gyvenant kūno linkimais.

Tuomet minimas šventumas ir kilnumas apsireiškia tik per drovumą. Moteryje jis yra daug didesnis negu vyre, kadangi moteriai jos kūnas, o apskritai gimties ir gyvenimo klausimas, reiškia daug daugiau negu vyrui.

Todėl moteris savo kūną taip saugoja ir nori tik prie to žmogaus prisiglausti ir tik su tuo gimties slėpinius patirti, kurį aukščiausioje garbėje laikytų ir su kuriuo visą amžių praleisti galėtų.

Tekdama tai vienam, tai antram ir dar kitam, ji tarsi praranda savo gimtį. Jos kūnas tarsi dalimis ištašomas ir išnešiojamas po visas šalis. Ir ji nebegyvena gyvybės gilumoje, bet guli kaip kokia visiems šunims padrėbta mėsa. O tai jausdama, ji silpsta ir dvasioj-sieloj.

Sveika moteris nujaučia tokią nelaimę ir nenori artimiau susieiti su tokiu, kuris nepasilieka visam amžiui. Draugavimas su kitu vyru jai būtų galimas tik tai kitu kūnu. O tam reikia mirti ir naujai gimti. Mergaitė, tekusi vyrui, paprastai jo nebenori paleisti. Bet ne todėl, kad vyras jai geistinas, bet kadangi ji tam vyrui savo gimtį, tai yra priemonę žmoniškumo auginimui, yra įteikusi.

Atsidavimas vyrui yra didysis moters atsilukštini-mo, bet ir jos žlugimo žygis. Ir dabar nuo vyro priklaus-so, kam tiks jos gyvenimas. Moters gyvenimas daug daugiau negu vyro, priklauso nuo gimties. Kaip gim-dymas, taip ir gimtis, yra beveik vien moters dalykas. Nelyginamai daugiau negu vyras, ji yra gimties asme-nybė. O, kad vyrai tai nujaustų ir brangintų! Iš to kiltų abiem gimtims gyva galia žmoniškai gyventi.

Vyrui gimtis visai ką kita reiškia. Jam sueitis yra beveik tik akimirkos patirtis, jeigu jis dar nepaskendęs gašlume. Sveikas vyras jaučia turįs dirbti, veikti, kad

daiktams ir visam gyvenimui suteiktų žmoniškumo antspaūdą. Drova jam yra raginimas atsilaikyti, kol nėra sutikęs tokios moters, kurios skaistumas jame žadintų šventumo pajautimą ir kuri didintų jame pasitikėjimą savo kilnumu. Jis ieško draugės, kuri padėtų jam vykdyti gyvenimo prasmę, kaip moteris sau ieško draugo, kad su juo pasiektų savo tikslą. Visiškai susilaikyti nuo sueities vyrui reiškia tiek, kiek moteriai pilnasis pasidavimas vyrui, kaip jau tai buvo pasakyta.

Paprastai tikima, kad gimtis yra vien tik giminės ir žmonijos pratęsimui. Iš viso, kas lig šiol pasakyta, rodos, pasidarė nors numanu, koks lėkštas yra toks supratimas. Jis ir pagimdė tą mintį, kad vienintelis moters uždavinys esąs būti motina. Motina netapus, ji nesanti pilna moteris. Bet kodėl nesakoma, kad vyras, netapęs tėvu, nėra pilnas žmogus? Aišku, kad čia glūdi keli nesuprasti dalykai.

Be abejonės, gimties uždavinys tęsti žmonių giminę. Bet patys žmonės beveik nieko nepadarė. Čia veikia vien jų prigimtis. Visa tai atsitiko tarsi toli nuo jų, šalia jų sąmonės. Gimtis abiems susijusiems, būtent moteriai ir vyrui, tapo prasminga tik tiek, kad tarp jų stovi kūdikis, kuriam abu turi labai svarbias pareigas, kaip ir jiems gimęs kūdikis, – kurį jie priėmė į savo kraują ir kūną bei savo gyvenimą, – yra dėkingas juodu mylėdamas. Slėpiningieji gimčių santykiai, kurie kartais tampa ir neapykanta, turi gyvenime paaiškėti ir tapti pilnai žmoniški.

Šeimos gyvenime, kaip jis kyla iš gimties, tam yra geriausios sąlygos. Šeimoje susieina žmonės, kurie savo atsilukštinimo laipsniais geriausiai vienas kitam tinka. Kiek šeimoj tėvas bei motina gali paaugti žmoniškume arba ir menkėti, dar paaiškės iš tolimesnių išdėstymų, jeigu kai kurių dalykų dar nesuvokėme iš to, kas jau pasakyta. Čia svarbiau yra suprasti, kaip viena gimtis dera antrajai gyvenimo prasmei vykdyti.

Iš tikrųjų žmonės su žmonėmis tik tam ir gyvena kartu. Jie vienas kitą aukština ar žemina. Žmonės veikia vienas kitą savo kūnu, būtent jo pavidalu, jo pajautimu, slėpiningomis jo galiomis. Jie veikia vienas kitą ir savo jausmais-geismais, savo mintimis, įsivaizdavimais ir kt. Pagaliau vieno žmogaus dvasia-siela žadina kito žmogaus dvasią-sielą.

Paskutinytis dalykas yra svarbiausias. Bet jis nevyksta, jeigu dvasia-siela mažai iš žmogaus tesireiškia, kaip jau buvo aiškinta. Žmonių su gyvu, aukštu ir ryškiu žmoniškumu, ant žemės dar nėra daug. Bet jų dvasia-siela gali veikti tūkstančius tomis apraiškomis, kurios kokio nors meno kūrinio ar rašto pavidalu sklinda tarp žmonių. Kilnaus turinio raštus skaitydami, mes draugaujame su kilnia dvasia-siela. Taip gyvenę ilgesnį laiką, nebegalime draugauti su menkesniais. Garsusis vokiečių Liudvikas Fojerbachas (Liudwig Feuerbach) sako: „Kuo daugiau susipažįstame su gerais raštais, tuo labiau mažėja skaičius žmonių, su kuriais draugauti yra smagu“.

Žmonių santykiuose, kaip aiškinome, ypatingą vietą užima dviejų gimčių tarpusavio sąveika bei jų sandora. Kad iš tų santykių gana dažnai išeina žmonių menkėjimas, to priežastis glūdi žmogaus nesusivokime. Gimties uždavinys yra kitas. Žvelgdami į ilgą žmonijos kelią pastebime, kad visa žmoniškoji kultūra yra gimties gaminta, kilusi iš abiejų žmogaus gimčių santykių.

Yra manančių, kad žmonių santykiai, jų sandora arba priešiškus randasi iš daiktų gaminimo ir tų gaminių pasidalinimo. Rimtesnis žmonijos istorijos tyrinėjimas ir gilesnis jos apmąstymas parodo, kad toks manymas nėra užbaigtas ir nėra pasiekęs esamybės gelmių. Kai tik pradėdame geriau tyrinėti kultūros klestėjimo kelią, žingsnis po žingsnio vis aiškiau matome, kad gimtis visuomet buvo ir yra svarbiausias veiksnys.

Tai pasidaro aišku vien tik žvelgiant į didvyrių darbus ir jų veikalus. Visuomet jie yra kilę iš dviejų gimčių sąveikos. Ir tam nebuvo svarbus pats gimties gyvenimas, bet vienos dvasios-sielos apsireiškimas antrajai. Kur kalbama apie dvasios-sielos įsigalėjimą pasaulyje, kūno reikmės atlieka tik patarnautojo vaidmenį. Aukštesnysis gimties uždavinys tegali spręstis, kai žmona (moteris, mergelė) žmogui (vyriui, berneliui) yra grožės-skaistybės-šventumo, o jis jai – kilnumo-manymo-vaiskumo apraiška.

Bendruomeninės sandoros arba tvarkos, iš kurios išaugo didžiųjų valstybių galia, pamatas buvo abiejų

gimčių santykiai, kuriuos kūrusios moterys stengėsi su vienu vyru visą amžių gyventi. O kad tai kyla ne vien tik iš kūno poreikių, bet ir iš dvasios-sielos galių, matyti jau iš to, kad toji moters pastanga, apsireiškusi žiliausioje senovėje ir nekultūringiausiose giminėse, išliko per visus amžius ir vis iš naujo yra svarbi žmonijos klestėjimui. Taip ir mūsų laikais, kai santykiai tarp abiejų gimčių yra labai pakrikę.

Kadangi moteris yra visai kitoks žmogus negu vyras, greičiau galima vienas kitame numanyti žmogų ir jo asmenybę. Dar garsiau ją išreiškia abiejų gimčių kasdieninės apraiškos. Tuo labiau, jei abu gyvena gyvais žmoniškais pasistengimais. Tuomet tiesiog abiems iš vienas kito skamba žmoniškumo gaidos, kokias tik pačios dvasios-sielos giedoti gali. Ir žadina kiekvienas kitame kilnų atgarsį.

Tam pagrindinė sąlyga yra skaistumas. Negalint jo išlaikyti, abiejų gimčių draugavimas pasidaro abiems asmenims tikrai kenksmingas arba, geriausiu atveju, jis virsta pradėjimu ir gimdymu. Tada ir iš šeimos gyvenimo tėvams kyla paskatos žmoniškai gyventi.

Yra žmonių, kurie sako, kad negalima likti skais-tume, draugaujant abiems gimtims. Suprantama, kad skaistumu negali tikėti tas, kuris pats nėra skais-tus. Todėl tokie žmonės visada pašiepia vyro ir moters draugystę. Bet be reikalo. Reikia gyvenimą ir jo dėsnius gerai suprasti ir nežiūrėti į jį geismingai ir per plačiai

paplitusius papročių nešvarumus.

Jau ir kaimo mergaitė bei berniukas gali vienas su kitu draugauti ir sukelti vienas antram visa, kas žmogų daro gražiu, maloniu, išmintingu. Bernelis, draugaudamas su skaisčia mergaite, pasidaro palankesnis, protingesnis, tvirtesnis, švaresnis ir net regimai dailesnės išvaizdos. O mergaitė tikrai pražysta kaip koks gražus, kvapus žiedas. Vien tik pasimatymas ir rankos padavimas gaivina ir judviejų kūnus.

Bet visi tie dalykai yra antriniai. Visų svarbiausia, kad abu nujaustų savo santykių šventumą. Tik tada jų gyvenime sprendžiasi abu gimties uždaviniai. Bereikia gyventi vien taip, kad šis šventumas išliktų, kol juodu gyvena žemėje. Ir ne tik išliktų, bet ir didėtų. *Tada iš to išauga žmogus su visomis žmoniškomis galiomis, kaip palaiminimas pasauliui.*

Meilė

Kalbant apie priešingas gimtis, labai dažnai prisimenama meilė, tarsi ji būtų kasdienybės dalykas. Tačiau taip nėra. Kalbėdami apie meilę žmonės mintyje turi ką kitą: moterys – įsimylėjimą, o vyrai dažniausiai – geismą. Meilės jie beveik visai nepažįsta. Ji yra retas svečias pasaulyje, o įsigeidimo ar įsimylėjimo apstu.

Įsigeidęs ar įsimylėjęs nori kitą sau turėti, nori iš jo naudos, malonumo, pasimėgavimo. Jausdamas savyje trūkumą, žmogus tiki, kad kitas jį papildys. To ypač vie-

na iš kitos tikisi skirtingos gimtys. Vyras geidžia merginos, kad ji taptų jo turtu, jam „tektų“, jam atsiduotų. Įsigeidimas yra savanaudiškas, bet jis reiškia ir ką kitą. Geidžiantysis antros gimties, jaučia tarpą bei skirtumą tarp savęs ir geidžiamąjo, todėl regimasis pasaulis jam yra pilnas atskirų vienetų, kuriems lemta vienasvienu gyventi. Todėl jis ir negali suvokti, kas yra meilė.

Tie, kas tikrai myli, vienas iš kito nieko nenori ir nelaukia. Tesirūpina tik tuo, kaip jam ar jai savo meilę parodyti. Meilė sau nieko nereikalauja, o tik dalina, ką ji turi, nes mylinčiajam lengviau meilę teikti, bet ne jos norėti.

Todėl meilė nepavydi. Kas tikrai myli, nepažįsta nepasitikėjimo. Jis myli taip pat, nepaisant to, kaip mylimoji ar mylimasis į tai atsiliepia. Yra toks gyvenimo dėsnis: tikroji meilė ir kitame pažadina tokią meilę.

Norint žinoti, kas ji yra, reikia pažvelgti į esaties gelmes, reikia žmogų pamatyti, kaip jis jose glūdi ir kokiuose santykiuose jis gyvena su visu tuo, kas esti. Meilė kyla iš žmogaus branduolio. Nepažindamas savęs, žmogus nežino ir kas yra tikroji meilė.

Papročiai ir įpročiai žmogų daro aklu. Jam atrodo, kad jis kilęs iš tėvų, kad jis toks pats, kaip jo broliai ir seserys, nes jie yra to paties kraujo, kad gimtasis kraštas yra jo tėvynė, o jis – jos dalelė. Tačiau dvasinė žmogaus asmenybė neleidžia jam pasilikti prie tokio gyvenimo supratimo.

Parimdamas savo viduje, jis palengva, bet vis aiš-

kiau jaučiasi asmenybė, gyvenanti visai kitu būdu. Nuo pat savo medžiaginės gyvybės pradžios, jis jautėsi augantis ir tarsi pasaulis besipildantis gyvybe ir gyvybės pavidalais. Nuolat daugėjo patirčių, jausmų, geismų, vaizdinių, minčių, sąvokų, norų. Aplink jį skleidėsi ir turtėjo regimasis pasaulis, o kartu augo ir turtėjo jo asmenybė bei josios pasaulis, tačiau jis liko atskirtas nuo ano vidinio savęs suvokimo.

Kai tik patirdavo kokį nors skaudulį ar jo buvimui išskildavo koks nors pavojus, jis jausdavosi visų apleistas. Visa jam teikiama pagalba tik primena jam tikrąją jo padėtį ir suvokimą, kad jo asmenybės šaknis negali būti tame, ką mato jo akys. Jo skausmas visuomet lieka tik jo dalyku, savo rūpesčius ir vargus jis patiria tik vienas. Niekas kitas negali pajauti to, ką jis kenčia ar kas jam kenkia. Nors paviršutiniškai sprendžiant ir kitaip atrodo, bet giliau pajautus tampa aišku, kad žmogus su savo skausmais visuomet yra vienas.

Taipogi ir jo džiaugsmas, dvasios pakilimas, jo sielos gyvybė, išmanymo sušvitimas, jausmų ar norų suskambėjimas, visa tai lieka tik jo patirtimi, jo vidine patirtimi. Nors jis vaizdžiai ir gyvai apie tai kalbėtų, nors sukurtų kažkokius meno kūrinius, vis dėlto jis jaustų, kad negali su kitais pasidalyti savo siela, savo gyvybe, savuoju pasauliu.

Iš viso to kyla tikrasis, giliausias ir gal skaudžiausias vienvėsių pajautimas. Save ir pasaulį pažinęs žmogus,

kuris yra iškilęs virš to, kas gyvenime yra įprasta, visai aiškiai jaučia savo vienvėsių. Visa, kas jam iš tiesų yra gimininga, artima ir sava, slypi tarsi už geležinių vartų. Visa, kas tikrai tikra, jam yra neprieinama. Visose gyvybės apraiškose jis visuomet lieka vienas. Nors šalia jo būtų žmonės ir jį globotų, nors kreiptų į jį savo širdis, jo nepasiektų. Jie paliestų tik jo vienvėsių pakraščius, bet ne jį patį.

Tikrai save pažinęs žmogus, gyvai jaučiantis savo dvasią-sielą ir jos ryšius su viskuo, kas yra, žino, kad yra vienas, vienui vienas. Jei žmogus to nesuvokia, kaip dažniausiai būna, ir gyvena aklais įprasto gyvenimo papročiais, tai skaudžioji tikrovė, – kad jis vienas yra, – apsireišk jam mirties valandą.

Didieji mąstytojai yra kalbėję apie apleistą žmogų, ir garsieji poetai gaudžiomis eilėmis yra rašę, kad tarp tiek įvairios gyvybės tik vienas žmogus yra našlaitis. O mūsų dainos raudulingai dainuoja apie mergaitę be tėvelio, be močiutės, kuriuos pavaduoja mėnuo ir saulutė. Visumos jūrose žmogus vienas plaukia savo laivelyje.

Vis dėlto žmogus turi savo ištakas, kažkur yra jo asmenybės šaknis. Jo tikrasis Aš negali būti iš niekur atsiradęs. Manyti, kad Aš yra kilęs iš kūno ir smegenų veiklos, tegali juokdariai.

Tas Aš tikrai ir skaudžiai jaučia savo vienvėsių, nors jo kūnas ir smagiai leistų laiką. Žmogaus Aš, tai yra jo dvasia-sielą, yra ta esaties dalis, kurioje vienintelėje su

pilnu žinojimu ir šviesia sąmone gyventi galima. Tikrai šią galimybę reikia paversti tikrove. O tam geriausiai tinka, kaip jau sakyta, gyvenimas. Tam Kūrybos Galia skyrė dvi gintis, dvi žmogaus gintis.

Iš žmogaus vienetės randasi ilgesys to, kas galėtų pašalinti jo vienišumą. Šis ilgesys negali kilti iš kūno. Kūnas gali tik glaustis prie kito kūno. Nekyla jis ir iš žmogaus geismingumo. Geismingumui tai nereikalinga, nes jis nori tikrai dirginimo ir taip labiau pajauti savo gyvybingumą. To ilgesio šaltinis nėra ir mintys, kurios be atvangos plaukia per žmogaus sąmonę ir jungiasi tarpusavyje. Niekuomet neišnyksta jų srovė.

Vien tik žmogaus siela neranda sau lygaus. Todėl žmogaus ilgesys yra jo sielos ypatinga ypatybė. Tačiau kadangi dvasia-siela yra susijusi su minčių, geismų ir kūno gyvybėmis, tai ir iš jų reiškiasi ilgesys. Todėl kūnas nori glaustis prie kūno. Jausdamas kito, jam panašaus kūno gyvumą, jo kvapą, šilumą ir vėsumą, jo magnetines jėgas, žmogus nurimsta.

Iš šio gilaus ilgesio randasi abiejų gimčių – vyro ir moters – trauka. Šis ilgesys yra giliausias žmogaus savęs pajautimas. Kiek žmogus išlieka giliausiame pasijautime, tiek pirmosios vyro ir moters meilės laikas yra ypatingai šventas. Abi asmenybės dar nepermirkusios kūno ir geismų norais bei troškimais, bet tarsi stauga nušviestos, jaučia tą dvasinę gyvybę, kuri yra visų mūsų tėvynė.

Šį pajautimą beveik galima vadinti meile. Tuomet išnyksta apleidimo jausmas. Žmogus yra sutikęs kitą visumos gelmių apraišką ir iš jos girdi nuolatinę gaidą skelbiančią, kad nėra apleidimo, kad nėra vienetės, kad yra vienybė, kad „abu esame du spinduliu vienos žvaigždės“.

Tada visas gyvenimas yra skambus vienos gyvybės apsireiškimas. Amžinybės dvelksmas apgaubia mylinčius. Pražysta visas žmogaus asmuo ir krykštuoja visos jo galios. Kvepia minčių dvasia, džiugina jausmai, o kūnas spindi malonumu.

Ir kas galėtų įminti už viso to glūdintį slėpinį? Visas pasaulis jiems atrodo kitoks. Tarsi pripildytas grožės ir malonės. Tai tiesiog nenusakoma! Daug mąstytojų kalbėjo apie grožę, tačiau kas ji yra? Patyrusieji pirmąją meilę tai žino. Žino, kas yra grožė. Grožė yra meilės ir džiaugsmo šviesa, kilnumo ir gerumo vainikas.

Tačiau kas yra meilė? Aišku, kad iš meilės kyla visa tai, kas yra. Ji yra visa ko pradžia. *Meilė* yra patsai kūrejas. Dievas yra meilė, – byloja šventraščiai, o išmintingieji sako, kad *meilė yra vienybės sąmonė*.

Tik reikia gerai tą vienybę suprasti. *Vienybė pirmiausia turi būti jaučiama su tuo, iš kurio žmogaus asmenybės esmė – siela yra kilusi, su tuo, kas yra žmogaus tėvynė*. Per šią vienybę galima susiliesti su kitu žmogumi, kuris taipogi jaučiasi vieningas su visumos Šaltiniu – Dievu. Tik Jame (Dievuje) galima pilnoji vienybė su mylimuoju arba mylimąja. Nėra kito kelio. Ir tik tos vienybės są-

monė, jos pajautimas yra tikroji meilė. Todėl tokia meilė laimina ir apgaubia žmones šventumu.

Pirmoji skaisti meilė nepamirštama. Ta nepaprasta patirtis įsimenama visam gyvenimui. Tik tokia meilė neilgai tetrunka. Greitai įsivyrauja kūno ir jausmų geismų galios. Tada glaudžiasi kūnas prie kūno, tikėdamiesi didžiausio gėrio ir malonumo. Tačiau praeina keletas akimirku, ir visa lieka tylu, tuščia. Vėl sukyla pasiilgimas ir vėl glaudžiasi abu, bet vienybės pajautimas, kuris anksčiau taip laimino abu, pasilieka kažkur aukštybėse. Ten, kur tikisi surasti vienybę, jie jaučia tik nenugalimą skirtumą, pajaučia savo vienatvę. Tik pažvelgdami aukštyn į savo palaimos dangų, kuris kartą jiems buvo visai nusileidęs arba juodu į save pakėlęs, jie numano savo gyvenimo bendrumą.

Palengva nyksta buvęs šventumas, dingsta ir jūdviejų grožė. Bet ar gali būti, kad tai, ką jiedu patyrė, buvo tik sapnas? Tikrai nebegrįžta, kas jiems buvo taip nuostabu. Kūnai vis dar tikisi palaimos. Ir palaima čia ieškoma. Kūne ir jo ragavime ieškoma meilės ir gyvybės. Ir tik per tai jie dar jaučia bendrumą.

Gyvena vienas šalia kito, gal ir jaučiasi laimingi. Juodu myli vienas kitą, tačiau nuolat nori vienas iš kito išgirsti: „Aš tave myliu“, nori išgirsti, kad yra mylimas. Tarsi be to tuo nebūtų tikima. Ir jie dažnai sako vienas kitam: „Aš tave myliu“. Nors jie ir kartu, bet iš jų akių vis labiau spindi anas skaudusis ilgesys išeiti iš viena-

tvės. Jis, kuris juodu suvedė, kuris jiems dosniomis rankomis teikė didįjį meilės ir vienybės pajautimą, vėl yra pasitraukęs į jūdviejų asmenybės gelmes ir atsispindi tik akyse, tarsi iš tolo.

Vis dėlto jų gyvenimas yra laimingas. Gimsta jiems vaikai, vienas, antras. Ir kaskart rodosi, tarsi vėl atsivertų jiems dangus, tarsi įžengtų į jų bendrumą nauja vienybės apraiška. Kiekvienas kūdikis sukelia naują viltį. Tačiau netrukus aiškėja, kad kūdikiai tėra tik malonūs, gražūs, meilingi pavaduotojai to, ko jie taip pasiilgsta.

Pagaliamai yra pilni žmonių. Gimdytojų meilė sukvieta iš Visumos gelmių sau artimas dvasiasielas, ir juodu džiaugiasi savo šeimynėle. Pati meilė teikė jiems kūdikius. Pradėjimas jiems nebuvo gašlumo dalykas ir nebuvo užsibrėžtas tikslas, bet tarnavimas kūrybos galioms, jiems abiemis ilgintis meilės.

Todėl jų namuose palaima gyvena. Malonumas čia šviečia kaip pavasario saulutė. O skaistumas dvelkia kaip švelnus vėjelis. Jų vaikai tarsi gėlės. Širdingai jie sutaria ir sugyvena. Nėra ligų, nėra nesmagumų, susierzinimų. Nepamatysi susiraukusio veido, neišgirsi pikto žodžio. Tėvai myli savo vaikus, o vaikai gerbia ir myli tėvus. Nereikia jiems įsakymų – meilė ir pagarba savaime juose gyvena.

Tokie namai yra palaima ir palaiminimas visam kraštui. Yra taip, lyg Dievas per juos dalintų savo malones. Visi, buvę tuose namuose, jaučia, kad čia galima

atsigauti nuo visų vargų, pasveikti kūnu ir dvasia.

Iš tiesų meilė teikia sveikatos. Kam tenka ligotas kūnas, nešvarūs jausmai, geiduliai, neskaisčios mintys, tą meilė gali visai išgydyti. Meilė yra kūrybos galia – ji naujina, gydo tai, kas sensta ir griūva. Jai valdant, kinta visa žmogaus prigimtis. Tačiau būtina jai visiškai pasišvęsti. Pagrindinė meilės radimosi ir jos galios sąlyga yra tobulas skaistumas. Kuo labiau žmogus skaisčiau, tuo daugiau meilė jame apsigyvena ir sveikina (gydo) jį, jo jausmus ir visą prigimtį. Meilė yra tikriausias gyvybės eliksyras. Tas, kurio gyvenime vyrauja meilė, nusimeta iš tėvų gautą blogąjį paveldą. Tam prasideda naujas amžius, naujas ir gyvenimas.

Mūsų dienų žmonėms tai aukštas siekis. Ir minėti namai, kuriuose širdingumas laiko visus savo globoje, ir kuriuose dora šviečia iš visų pašalių, yra tikra retenybė. Tačiau tai toli gražu dar nėra tobulybė. Tikroji meilė, nors tuose namuose būtų ir dangus, vis dėlto tik iš aukštybių telydi tokių žmonių žingsnius.

Pažvelgus į jų širdis, tai visai aiškiai matosi. Tėvas su savo rimtu gerumu nuolatos kažki kuo užimtas. O jei kartais prasitaria, matosi, kad jis mąsto apie gyvenimo prasmę. Motinėle su savo meilumu, kuris iš jos veido nuolatos šviečia, yra labai susirūpinusi dėl savo vaikų ir jų ateities. Abu, nors ir gyvena palaimingoje tarpusavyo meilėje, o su savo vaikais širdingai atlieka pareigas, vis dėlto savo viduje jaučiasi atskiri.

Bėga laikas, vaikai užauga ir kiekvienas savo takais eina per gyvenimą. Jau gana aiškiai matyti jų vienatvė. O laikui bėgant, nepaisant jų gražaus sugyvenimo ir širdingumo, vis stipriau slegia juos skaudus vienišumas.

Kur dingio visa tai, ką kartą meilė ir šventumas žadėjo? Gyvenimo bendrumą jis jiems suteikė, tačiau tame bendrumo jiedu gyvena kiekvienas su savo pasiilgimu ir negali pasiekti antrojo sielos, nors visa širdimi to norėtų, nors kartu dirba, džiaugiasi ir liūdi, kartu praleidžia dienas, naktis ir visą amžių.

Tai gal nėra išeities iš vienatvės? Ir ta jūdviejų meilė gal tik aušra be dienos? Gal gimčių trauka tik apgavo žmones ir privertė tarnauti savo tikslams? Gal nėra antrojo gimties uždavinio? Susieidamas su kita gimtimi, pradėdamas ir gimdydamas naują gyvybę, žmogus tik įsivelia į tarpusavyo santykius ir kartais labai skaudžiai jaučia, kad gyvena pančiuose, kurie giliai pjauna jo širdį ir laiko vienatvėje kaip kalinį.

Ir tai yra tiesa. Bet žiūrint į žmones matosi, kad kiekvienas žmogus, kiekviena šeima yra kitokia ir gyvena skirtinguose lygiuose, kurie kartais labai skiriasi. Minėtoji šeima yra labai aukštai iškilusi virš to, kas apie gimties gyvenimą šiandien yra kalbama. Labai nelygūs yra žmonės ir jų žmoniškumo laipsniai.

Dėl to galėtume kaltinti pasaulio Kūrėją. Tačiau pasaulis nėra užbaigtas, bet gyvas vyksmas, kurio sąmoningumas vis giedrėja. O tame vyksme žmogus ypatingu

būdu dalyvauja. Jis, būdamas sau Aš, savo pasiryžimu žadina sąmoningumą ir vykdo gyvenimo prasmę.

Tiktai per savo amžių mažai jis tepasiekia. Bet sena išmintis sako, kad regimasis gimimas yra nuolat pasikartojantis. Todėl žmogus, dažnai gyvendamas regimajame pasaulyje, turi progos pradėtas pastangas tęsti toliau.

Taipogi ir tiems žmonėms, kurie gyveno meilės palaimoje, bet nepasiekė jos pilnatvės, bus duota nauja proga. Jie vėl užgims šiame pasaulyje. Kol atras savo asmenybės šaltinį ir patirs vienybę su Tuo, kuris yra visa ko pradžia.

Tam žmogus ir susieina su visiškai kitokiu žmogumi. Nėra tam kito kelio. Vienas Dievas tegali šalinti iš mūsų vienvietę ir skausmą. Žmogaus ilgesys turi krypti Dievo linkui ir Jį pasiekti. Ir iš tos vienybės, iš bendros gyvybės su Juo tampa galima vienybė su kitu žmogumi, bendrumas su jo gyvybe ir neapsunkinta geismais arba skaisčioji meilė.

O tam yra skirta gimtis. Ji yra pagrindinė žmogaus pažangos sąlyga. Be gimčių nebūtų regimojo žmogaus, nebūtų be jos žmoniškumo, nebūtų pasaulyje meilės. Pirmasis meilės žybsnis ištinka susitikus abiems gimtims. Reikėtų meilę auginti. Ir taip daryti verčia žmogų gimtis. Be jos neužgimtų regimajame žmoguje žinojimas, kad jo dvasios-sielos tėvynė yra meilės ir šviesos pasaulis. Nors gimtis labai dažnai suklaidina žmogų, bet vis dėlto sužadina žmoguje meilės galią. Ir pagaliau

stojasi iš visų prigimties ūkų ir tamsybių patsai žmogus, Meilės pasaulio gyventojas.

Tolimas yra šis augimo kelias. Kūno žmogus gyvena šalia kitų, mažai iš kitų telaukdamas ir mažai jiems teikdamas. Geismingasis žmogus nuolat reikalauja iš kito žmogaus gyvybės pajautimo sužadinių. Minčių žmogus nori visiems savo supratimą primesti ir visus juo pavergti. Bet meilės žmogus yra virš viso to iškilęs. Jis žino, kad *kiekvienas yra savo asmenybės dėsnių vaisius ir tik savo keliu gali pasiekti palaimą ir pilną žmoniškumo būtį. Todėl jis visą savo amžių skiria tam uždaviniui.*

Meilės žmogus yra iškilęs iš gimties valdžios. Gimtis tėra tik kūrybos priemonė, bet ne tikslas ir todėl jos reikšmė yra laikina. Žmogaus esmė, jo dvasia-siela yra virš visų gimties skirtumų. Tobulasis žmogus visuomet yra šviesaus žmoniškumo apraiška šiame pasaulyje, dieviškos meilės laidininkas viskam, kas yra žemėje.

Tam žmogus gimsta žemėje, tam tikslui skirta gimtis. Todėl pradėjimas ir gimdymas yra toks kupinas paslapčių. Juk čia glūdi giliausi kūrybos slėpiniai. Kas juos suvokia, išsilaisvina iš visokios vergovės. Nebėra jam įsakymų, nėra kovų su geismais ir troškimais. Tas, per kurį veikia meilė, gali daryti, kas jam tinka. Nebelinksta jis į niekus, tedaro vien tai, kas žmoniška. Nes tas, kuris pasilieka meilėje, yra gyvas Dievuje.

Mažosios Lietuvos šviesuolis Vydūnas (Vilhelmas Storostas) gimė 1868 m. kovo 22 d. Jonaičiuose. Augo darnioje mokytojo šeimoje, maldingumo, dainų ir muzikos aplinkoje. Jautėsi gimęs iš šviesos, jau vaikystėje numanė savo kilmę esant Didžiajame Slėpinyje, anksti apsisprendė pasišvęsti daugiau negu paprastai gyvenimo prasmei ir esmei. Tapo mokytoju, kelerius metus mokytojavo Kintuose, vėliau Tilžėje, kur dirbo ir kūrė didžiąją dalį savo gyvenimo. Baigiantis Antrajam pasauliniam karui, pasitraukė Vokietijos gilumon, paskutiniuosius septynerius gyvenimo metus praleido Detmolde. Ten 1953 m. vasario 20 d. ir pasitraukė kiton būtin. 1991 m. rudenį Vydūno palaikai perlaidoti Bitėnų kapinėse, netoli Rambyno.

Visą savo gyvenimą, nuo jaunystės iki paskutiniųjų dienų, Vydūnas nuosekliai ir atkakliai žadino lietuvių tautos dvasią visais įmanomais būdais – žodžiu, raštu, vaidinimais, dainomis ir savo tauraus asmens pavyzdžiu. Paliko daugiau kaip 60 knygų – kūrinių scenai, filosofinių ir istorinių veikalų, vadovėlių, dainų rinkinių, taip pat leido švietėjiškus žurnalus.

2018-ieji yra mūsų tautos šviesuolio 150-osios gimimo metinės. Šie metai paskelbti Vydūno metais. Viliamės, kad tai paskatins Vydūno skelbtų žmoniškumo idėjų sklaidą ir pritaikymą visuomenės bei žmogaus gyvenime.

